

APOSTOLO ĠERI VEIĠA E ĠAUVEI

Apostolo ġeri ġauvei e veiġa vaġa-foforiri guruġari

Mai apostolo ġeri ġauvei e veiġa bukana anina baregona tu Iauka Veaġa Barau ġenana emariġoto ema apostolo ġerina ema ġauveito variri.

Mai buka maki Luka na Teofilo ġena ma etoreato. Etoreato laġanina tu laġani 63 beiaġo 68 fakari ai ta kavana, mo tu Iesu emaseto murinai.

Guruġa baregori Luka na Teofilo mai fefai evaġa-ribaiato tu maiġeri: 1) Kamasi ekalesia doġorori ġevesinato; 2) ma kamasi tanobara mabarana ekalesia doġorori na evaiato; 3) kamasi Keriso guba na Iauka Veaġa ġenana mai tanobarai ġena ekalesia doġorona eragiani; 4) ekalesia mabarari Iauka Veaġa na bene vaġa-vonuri, korana ġia ġenana vauro ġia ġeri vetuġunaġi ġauveina bevaġa-tubuani e bevaġa-taunaiani, ema bevaġa-kokoreani ema bevaġa-seġukaiani (Apostolo 1:8; Sekaraia 4:6).

Luka ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Petero ġena ġauvei Iuda tarimari fakari ai -karoa 1-12
2. Paulo ġena ġauvei irau bese tarimari fakari ai -karoa 13-28

¹ Teofilo, ġoi atore-vinimuni. Ġegu toretore giniguinena nuġanai, Iesu ġena ġauvei e ġena vevaġa-riba guruġari mabarari atore-foforirito,

ġena ġauvei esinaiato veġata, ² eiaġoto mo, Barau na guba ġana eġabi-varaġeato. Roġosi roġo bere ġabi-varaġea nuġanai, Iauka Veaġa ġenana eġabi-viriġirito apostolori evaġa-ribarito. ³ Ġena midigumidigu e mase murinai ġia mai apostolo ġeri ai eforito ema vetoġa moġoniri vovokari ai ġia tauġena evevaġa-moġonito ġia tu maġuri etanuni. Ġia tu ġaro gabana vasivasi (40) nuġanai apostolo ġeri ai dabara vovokai eforito-ġoi, ġeġitaiato-ġoi, ema Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani maġa), varina ġeri ekiraġiato-ġoi. ⁴ Ma Iesu ġesi ġeraka-vegogoto nai, Iesu na ekirarito, ekirato, “Ierusalemia asi boġono iaġuia, senaġi au na akiravaramito varevarena roġo boġono vaġa-nogaia, mo tu au Tamagu na ekiraġi-toreato varevarena. ⁵ Korana Ioane tu moġoni nanu na ebatisoto-ġoi, senaġina ġomi tu ġaro viravira beġe korini murinai tu, Iauka Veaġa na bebatisomini.”

Barau na Iesu guba ġana eġabi-varaġeato

⁶ Apostolo Iesu ġesi ġevegogoto nai, Iesu ġedanaiato, ġekirato, “Vereġauka, ġoi na toma mai negai Isaraela tarimama, Roma ġeri veġitaġau na bovaġa-maġurimani, benamo Isaraela ġema veġitaġau o basileia ma bovini-ġenoġoimani ba?” ⁷ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mani tu au Tamagu ġereġana ġena seġukai ġarori e negari etorerito, ġomi na tu asi boġo ribarini. ⁸ Senaġi ġomi tu Iauka Veaġa iatami ai beraka-riġoni, benamo seġuka boġo ġabiani, ema au kiraġi-foforiġu tarimami ai boġo iaġoni, Ierusalemia ai, Iudea ai e Samaria gaburi

mabarari ai, beiaḡoni mo, tanobara gaburi mabarari ai.”

⁹ Eguruḡa-ḡosito murinai, matari ḡutuḡuturi ai Barau na guba ḡana eḡabi-varaḡeato. Ġeḡita-ḡauato mo, magube na ekou-ḡauato, benamo asi ma ḡeḡitaiato. ¹⁰ Apostolo na Iesu guba ḡana evaraḡeto-ḡoi roḡo ḡeḡita-raḡeato-ḡoi nuḡanai, tau ruarua dabuḡa kurokurori na ḡevedabuḡato, asikauna ḡia seviri ai ḡema ruḡa-tarito. ¹¹ Benamo ḡekirato, “Galilea tarimami, karase maninai boḡo ruḡa vau guba ḡoḡita-taḡoani? Mai Iesu, ḡomi ḡemina guba ḡana beḡabi-varaḡea tarimana, tu ma beḡenoḡoi-iaḡomani. Ġia tu guba ḡana bevaraḡe boḡo ḡitaia kavana, guba na ma bemariḡoni.”

Apostolo tu Ierusalemama ai ḡevegogoto

¹² Benamo apostolo Olive Ġorona na Ierusalemama ḡana ma ḡeḡenoḡoi-iaḡoto. Mo gabu ruarua fakari tu kilomita sebona kavana. ¹³ Ierusalemamai ḡeraḡasito, benamo ḡetanuto-ḡoi numana tuḡuna daiḡutuna ḡana ḡeraḡekauto. Mo daiḡutu ai apostolo ḡevegogoto, arari tu Petero; Ioane; Iakobo (o Iames) e Anduru; Filipino e Tomasi; Batolomeo; Mataio; Iakobo Alfeo; Simona, Selote tauna; ema Iudas, Iakobo natuna. ¹⁴ Ġia mabarari ma nuḡari sebona ḡesi ḡeḡuriḡuri-vegogoto-ḡoi, vavine tari maki e Maria, Iesu sinana, ema Iesu tarina doḡoro.

Iudas gabuna eḡabiato tauna

¹⁵ Moḡeri ḡaro ai Iesu ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi tarimari mabarari tu sinau sebona ma gabana ruarua (120) ḡevegogoto-ḡoi. Ġia fakari na Petero

eruĝa-vaisto, benamo ekirato. ¹⁶ “Tarikakagu mabarami, toretore veaĝana tu bema moĝoni, mo tu Iauka Veaĝa Davida muruna na kai-veĝata ekirato, Iudas na Iesu ĝabitarina tarimari beĝori-kaurini guruĝana. ¹⁷ Iudas tu ĝai karoma ta, ema ĝia maki apostolo ĝauveina tarimana, ĝai kavana.”

¹⁸ Ĝena vei-rakava voina monina na tano ta evoiato. Monai ĝia eketoto, benamo emaseto, ma nuĝana eĝwa-fakaiato, benamo sinaĝena evebubu-rosito. ¹⁹ Ierusalemata tarimari mabarari na varina ĝeseĝaĝiato, benamo mo tano arana ĝeri garo ai ĝekiraĝiato “Akeledama” anina tu “Rara Tanona.” ²⁰ Korana Salamo bukanai varau ĝetoreato, ekirani,

‘Ĝena numa bene karovo,
tarima ta asi bene tanu.’
Ma guruĝa ta Salamo nuĝanai ekirani,

‘Ĝena veĝitataĝo ĝauveina maki
ta na bene ĝabia.’

²¹ Moĝa lorinai namona tu tau ta siĝabi-viriĝia. Mo tau tu ĝita ĝesi vanaĝivanaĝi tarakao-vegogoto-ĝoi, Iesu Vereĝauka ĝita fakarai tarakatoĝato-ĝoi e taraka-rosito-ĝoi nai, ²² ema Ioane na tarima ebatisorito negana na, beiaĝoma mo, Iesu ĝai ĝemana guba ĝana eĝabi-varaĝeato ĝarona tarimana ta. Korana tu ĝia maki ĝai ĝesi Iesu ĝena variĝisi-ĝenoĝoi bene kiraĝi-foforia.

²³ Moĝa lorinai ĝia na tau ruarua ĝeĝabirito, Iosefa, arana tu Barasaba ĝetato-ĝoi, arana ta maki Iusto; ema Matias. ²⁴ Benamo ĝeĝauĝauto, ĝekirato, “Vereĝauka o, tarimarima mabarari

nuḡari ḡoi na tu oribarini, moḡa lorinai novaḡa-ḡitama, dei tu ḡoi na boḡabi-hidia, ²⁵ apostolo ḡauveina bene veia Iudas gabunai; a Iudas tu eiaḡoto ḡena gabu korikorina ḡana.” ²⁶ Benamo fore ḡerena ḡeveiato nuḡanai, fore tu Matias aranai eketoto, benamo Matias apostolo gabanana sebona (11) ḡesi ḡeiavi-sebonaiato.

2

Iauka Veaḡa eraka-riḡoto

¹ Pentekoste ḡaronai, Iesu ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi tarimari mabarari gabu sebonai ḡevevogoto. Pentekoste anina tu gabana imaima (50), mo tu Pasova verekona ḡarona na beiaḡoma mo, mai ḡaro maiḡa. ² Benamo asikauna iavara baregona ta guruna noḡa guba na emariḡoto, ḡetanu-vegogoto numana nuḡana mabarana evaḡa-vonuato. ³ Benamo noḡa moḡo karava meari kavana ḡemariḡoto-ḡoi ḡeḡitarito. Mo karava meari ḡemariḡoto, benamo ḡia tata tubuari ai ḡemoreto. ⁴ Benamo ḡia mabarari Iauka Veaḡa na evaḡa-vonurito, benamo garo irauirauri ai ḡeguruḡato, Iauka Veaḡa na evinirito ilailanai.

⁵ Moḡa ḡaronai tu Iuda tarimari, Barau garina ḡeveito-ḡoi tarimari, tu tanobara gaburi mabarari na ḡeiaḡomato, benamo Ierusalemi ḡetanuto-ḡoi. ⁶ Mo guru ḡeseḡaḡiato nai, tarimarima ḡutuma ḡeḡaru-vegogoto. Nuḡari ḡefarevaḡito, korana ḡia tata na Iesu ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi tarimari ḡeseḡaḡirito tu mo ḡeraka-vegogoto tarimari ḡeri garo ai ḡeguruḡato-ḡoi. ⁷ Ḗia ḡeḡaba-rakavato e ḡedaradarato,

ġekirato, “Mai ġeguruġani tarimari tu Galilea tarimari, ene? ⁸ Kamara dabarai tu ġita tata ġera garo ai ġeguruġani taseġaġirini? ⁹ Ġita tari tu Patia tarimara, tari tu Media tarimara e Elam tarimara. Tari tu Mesopotamia, Iudea e Kapadokia na, ema tari tu Ponto na e Asia na, ¹⁰ Frigia e Pamfilia na, Aigupito e Kurene sevina Libia tanori na, ema tari tu Roma na tiaiġomato, ¹¹ Iuda tarimara, e irau bese tarimari Iuda ġera toma-rakariġo ġeġabi-raġeato tarimari; ema ġita tari tu Krete e Arabia tarimara. Senaġi ġita mabarara na taseġaġirini ġita tata ġera garo ai Barau na veiġa baregori boruri eveirito-ġoi ġekiraġi-foforirini.” ¹² Mabarari ma nuġa-farevaġiri e ma daradarari ġesi tauġeri ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Mai veiġa anina tu kara?” ¹³ Senaġina tarima tari na tu ġevaseva-vaseva-iaġirito, ġekirato, “Maiġeri tarima tu beġe niu-rakava.”

Petero ġena vevarifju

¹⁴ Benamo Petero ma apostolo gabanana sebona (11) ġesi ġeruġa-vaisito, ma garona evaġa-baregoato, benamo vegogo tarimari eġobatavinirito, ekirato, “Iuda tarimami e Ierusalemaj ġotanuni tarimami mabarami, boġono seġaġi-ginikau, mai veiġa tauna ġemi nakiraġi-maġataia. ¹⁵ Maiġeri tarima tu asi beġe niu-rakava, ġomi ġotuġamaġini kavana. Mai tu roġo boġiboġi hor-auna 9 koloko. ¹⁶ Senaġi maitoma tu Ioel, peroveta tarimana, na ekiraġi-guineato kavana efoforini, ekirato, ¹⁷ ‘Barau ekirani:

Ĝaro dokori ai au Iaukagu babubu-riĝoani tari-marima mabarari iatari ai.

Benamo natumi merori e ĝuiatori beĝe perovetani,

ĝemi maraĝa variĝu beĝe mata-vanaĝini, ema ĝemi tau ĝaukari beĝe nuvini.

¹⁸ Oi, moĝeri ĝaro ai au ĝegu vetuĝunaĝi tauri e vavineri iatari ai au Iaukagu babubu-riĝoani,

benamo beĝe perovetani.

¹⁹ Benamo nuĝa-farevaĝi veĝari guba tuĝunai bavaĝa-foforirini,

ema vetoĝa dagarari tanobarai; rara, e karava, ema goĝu barukari.

²⁰ Ĝaro ma bevetore-kureni bemukunani, e ĝue tu bekakakakani, rara kavanai beiaĝoni, Vereĝauka ĝena iaĝoma ĝarona baregona e irau vedaureana bekavinaĝini nai.

²¹ Benamo deikara Vereĝauka aranai ekea-raĝeni tarimana tu maĝuri beĝabiani.’

²² Isaraela tarimami, mai guruĝa boĝono seĝaĝiri: Iesu, Nasareta tarimana, Barau na eviniato ĝauveina tu ĝomi ĝemi ai evaĝa-fofori ginikauato. Ĝia ĝenana Barau ĝena seĝuka veĝari e nuĝa-farevaĝi veĝari ema vetoĝa tari eveirito ĝomi vefakami ai, be ĝomi tu ma ribami. ²³ Barau ĝena urai e ribai varau eboioĝa-guineato ilailanai, Iesu ĝomi ĝimami ai etore-kauato, benamo rakava tarimari na ĝevaĝa-kavamito, benamo Iesu satauro ai ĝoikoko-kauato nai ĝovaĝi-maseato. ²⁴ Senaĝina Barau na ĝia mase na evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato, ema mase midiguna na eĝabi-vaĝiato, korana mase na ĝia

tu asi ilaila beḡabi-tariani riba. ²⁵ Davida na ḡia ekiraḡiato, ekirato,
 ‘Vereḡauka tu ḡaro mabarari ai ḡoiragu ai aḡitaiani.

Ḡia tu au aroribagu ai,
 be dagara ta na asi bevaḡa-ḡarevaguni.

²⁶ Moḡa lorinai nuḡagu iaku na bevonu,
 ema ḡegu guruḡa tu iaku na beḡe vonu.

Mase garina maki asi aveini,

²⁷ korana au tu mase tarimari ḡeri gabu ai asi
 boraga-kwaneguni,

ema ḡemu Tarima Veaḡana tu asi beborāḡani.

²⁸ Maḡuri dabarari tu varau ovaḡa-ribaguto;

ḡoi sevimu ai batanuni,

benamo iaku na bovaḡa-vonuguni.’

²⁹ Tarikakagu mabarami, initoma au tu nuḡagu ma kokorena ḡesi bakirani, ḡita senera baregona Davida tu emaseto ema ḡeguriato, maitoma ḡia gurina tu ḡita ḡesi maiḡea. ³⁰ Senaḡi ḡia tu peroveta tarimana, ema ma ribana Barau na tu varau ekiraḡi-toreato, ekirato: Davida be-sena ta tu ḡia ḡena teronai betanukauni veḡata.

³¹ Davida na eriba-guineato, Barau na kara ḡoirai beveiani eḡitaiato. Benamo Keriso ḡena variḡisi-ḡenoḡoi guruḡana ekiraḡiato, ekirato, ‘Ḡia tu mase tarimari ḡeri gabu ai asi eraga-kwaneato, ema tauḡanina asi beborāḡani.’ ³² Barau na

mai Iesu, mase na evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato, ḡai mabarama ribama. ³³ Barau na eḡabi-

vaisiato, ḡimana aroribanai etoreato, benamo Barau na ekiraḡi-toreato, Iauka Veaḡa na Tamana ḡenana eḡabiato. Benamo ḡia na mo Iauka

Veāga toma bebubu-riḡoa, ḡomi na ḡoḡitaiani ema ḡoseḡaḡiani. ³⁴ Korana Davida guba ḡana tu asi evaraḡeto, senaḡi ekirato,

‘Barau na au ḡegu Vereḡauka ekiraiato, ekirato:

Au aroribagu ai noma-tanu,

³⁵ bene iaḡo mo, ḡevetari-vinimuni tarimari bana
tore-riḡori,

kwakumu vaḡa-ruḡa tarina dagananai bana
vaḡa-iaḡori.’

³⁶ Moḡa lorinai Isaraela tarimari mabarari tu beḡene riba-ginikau, mai Iesu, ḡomi na ḡovaḡa-satauroato tu, Barau na Vereḡauka e Keriso ai evaḡa-iaḡoato.”

Tarimarima ḡutuma ḡevetuḡamaḡi-kureto ma ḡeraka-kureto

³⁷ Mai guruḡa ḡeseḡaḡiatio nai, nuḡari ḡeraḡeto, benamo Petero e mo apostolo tari ḡedanaḡirito, ḡekirato, “Tarikaka, ḡai tu kamasi toma ḡaveini?”

³⁸ Petero na ekirarito, ekirato, “Ḳomi tata ḡemi rakava ḡerina boḡono vetuḡamaḡi-kure ma boḡono raka-kure, ema Iesu Keriso aranai babatiso boḡono ḡabia, be ḡemi rakava bene tuḡamaḡi-fitoḡari; ema ḡena varevare, Iauka Veāga, boḡono ḡabia. ³⁹ Korana Barau ḡena kiraḡitore eveiatio tu ḡomi ḡemi e ḡomi natumi ḡeri, ema manaḡai ḡetanuni tarimari ḡeri. Aba, Vereḡauka ḡera Barau na ekiraḡi-toreato Iauka Veāgana tu bekearini tarimari mabarari bevinirini.”

⁴⁰ Petero na guruḡa ḡutuma ekiraḡirito, esisiba-vinirito e elau-naḡirito, ekirato, “Mai bese

tarimari rakavari ġerina tauġemi boġono raga-
maġuri.” ⁴¹ Tarima ġutuma na ġena guruġa
ġeġabi-raġeato, benamo babatiso ġeġabiato.
Mo ġaro sebonai tarimarima mabarana daġara
toitoi (3,000) kavana ġia ġeri doġoro nuġanai
ġebere-toġato. ⁴² Benamo vanaġivanai apostolo
tarimari ġerina riba ġeġabito-ġoi, ġevegogoto-ġoi
e ġevevaġa-kavato-ġoi, beredi ġetavi-kirato-ġoi o
anibou ġeġanito-ġoi e ġeġauġau-vegogoto-ġoi.

*Iesu ġevaġa-moġoniato-ġoi tarimari ġeri
maġuri*

⁴³ Apostolo ġerina Barau na nuġa-farevaġi
veiġari e vetoġa boruri ġutuma eveirito-ġoi,
ema tarimarima mabarari ġegari-rakavato.
⁴⁴ Iesu ġevaġa-moġoniato tarimari mabarari
ġetanu-vegogoto-ġoi ema ġeri-ġari ġevevarevare-
vevinito-ġoi. ⁴⁵ Ġeri farefare e tano ġeivoivoi-
iaġirito-ġoi, benamo moniri tu ġia mabarari
vefakari ai ġevarerito-ġoi, tata ġena rabu
ilailanai. ⁴⁶ Ġaro vanaġivanai mabarari Rubu
Veaiġi ġevegogoto-ġoi. Ġeri numai anibou
ġeġanito-ġoi e ġeġaniġani-vegogoto-ġoi ma iakuri
e ma mainori ġesi. ⁴⁷ Barau ġevaġa-raġeato-
ġoi, ema tarimarima mabarari ġeri veiau-namo
ġeverere-iaġiato-ġoi. Benamo ġaro mabarari ai
Vereġauka na evaġa-maġuririto-ġoi tarimari ġia
ġesi etore-vegogorito-ġoi.

3

Kwaku rakava tarimana enamoto

¹ Ġaro ta lavilavi horaġauna 3 koloko ai
ġauġau horanai, Petero e Ioane Rubu Veaiġa

ġana ġeiaġoto. ² Monai tarima ta tu emagurito kwakuna rakava ġeġoitaġoato. Ġaro mabarari ai ġeġwa-iaġoato-ġoi, Rubu Veaġa ġatama bokana arana “Namo Vedaurea” koranai ġevaġa-tanutariato-ġoi, benamo Rubu Veaġai ġerakatoġato-ġoi tarimari ġeri ai moni enoġito-ġoi. ³ Ġia na Petero e Ioane ġerakatoġa ġana nuġanai eġitarito, benamo kara ta ġevinia uranai enoġirito. ⁴ Tauri ruarua na ġeġita-karakaraiato, benamo Petero na ekiraiato, ekirato, “Ġai noġitama!” ⁵ Mo guruġa eseġaġiato lorinai, tauri ruarua eġitarito, ġia matoru ekirato tu, kara ta beġe viniani. ⁶ Senaġi Petero na ekiraiato, ekirato, “Au tu asi ġegu moni, senaġina ġegu ai kara etanuni dagarana avinimuni. Iesu Keriso, Nasareta tauna, aranai akiramuni, novariġisi, noraka!” ⁷ Benamo Petero na kwaku rakava tarimana ġimana aroribanai eġabito, evaġa-ruġa-vaisiato. Asikauna ġia kwakuna ema kwakuna komukomuri ġetubutubu-kauto. ⁸ Ġia eburi-vaisito, eruġa-tarito, eraka-iaġoto. Benamo Petero ema Ioane ġesi Rubu Veaġanai ġerakatoġato, erakato e eburi-vaisito, Barau evaġa-raġeato. ⁹ Tarimarima mabarari na ġeġitaiato, erakato e Barau evaġa-raġeato-ġoi, ¹⁰ ema ġeġitaleaiato, ġia tu “Namo Vedaurea” ġatama-boka koranai etanuto-ġoi vau enoġinoġito-ġoi tarimana nai, ġia mabarari nuġari ġefarevaġito e ġeġabarakavato, mo veiġa ġia ġenai eġorato nai.

Petero ġena ġobata Rubu Veaġai

¹¹ Mo tau roġo Petero e Ioane ġeri ai eveġabikau-taġoto-ġoi, touraġe baregona arana “Solomona

Ĝena Touraĝe” ai, tarimarima mabarari ĝeĝabarakavato, benamo ĝeraga-iaĝoto ĝeri ai. ¹² Petero na mo tarimarima eĝitarito, benamo evaĝaguruĝarito, ekirato, “Isaraela tarimami, karase nai mai dagara tu ĝoĝaba-iaĝiani? Karase nai ĝai ĝoĝita-karakaramani? Ĝomi ĝotuĝamaĝini mai tu tauĝema ĝema seĝukai e Barau korana-iaĝinai naima, mai tarima baĝa vaĝa-rakaia ĝotoni? ¹³ Aberahamo, Isako, Iakobo ĝeri Barau, ĝita senera mabarari ĝeri Barau, na ĝena vetuĝunaĝi tarimana Iesu evaĝa-raĝeato, senaĝi ĝomi na Roma tarimari ĝoviniato beĝene vaĝia ĝana, ma Pilato ĝena ura bene tuĝu-vaĝia asi beĝene vaĝia etato nai, ĝomi tu asi ĝourato. ¹⁴ Ĝia tu Veaĝa e Vei-Iobukaiobuka tarimana, senaĝi ĝomi na tu asi ĝoura-viniato, ema Pilato ĝonoĝiato, vaĝivaĝi tarimana tu bene tuĝu-rosia ĝotato. ¹⁵ Maĝuri eĝwa-iaĝomaiato tarimana tu ĝomi na ĝovaĝimaseato. Senaĝi Barau na mase na ma evaĝavariĝisi ĝenoĝoiato. Ĝai maiĝa tu ribama e ĝakiraĝi-foforiani. ¹⁶ Ĝai ĝema veĝabidadama Iesu aranai nai, mai tarima ĝomi na ĝoĝitaiani e ribami bevaĝa-namo. Mai tu Iesu aranai ema veĝabi-dadama ĝia ĝenana eiaĝomani na, mai tarima bevaĝa-namo korikoria, ĝomi mabarami na ĝoĝitaiani maiĝa.

¹⁷ Tarikakagu mabarami, au toma aribani, kara ĝemi veĝorikau tarimari ĝesi ĝoveiato tu asi ribami dainai. ¹⁸ Senaĝina Barau na guinenai ĝena peroveta tarimari mabarari mururi na ekirato, ĝia ĝena Keriso tu midigu roĝo beĝanini etato. Mo guruĝa tu ĝomi ĝemina ema moĝonito. ¹⁹ Moĝa

lorinai ġovetuġamaġi-kure ma ġoraka-kure Barau ġenai, be ġia na ġemi rakava bene ġabi-vaġiri. ²⁰ Bema moġesi boġo veini nai, Iauka ġena kokore Vereġauka ġenana beiaġomani, ema ġia na Iesu Keriso betuġu-iaġomaiiani. Ġia tu Barau na ġomi ġemi eġabitore-guineato. ²¹ Ġia tu gubai roġo betanuni, beiaġoni mo, Barau na dagara mabarari bevaġa-variġu ġenoġoirini. Ġia na ġena peroveta tarimari veaġari mururi na kai-veġata ekiraġiato ilailanai. ²² Korana Mose ekirato, ‘Vereġauka ġemi Barau na ġomi ġemi tarimarima fakari na ġemi peroveta tarimana ta bevaġa-ruġaiiani au kavana. Ġia na bevaġa-guruġamini guruġari mabarari tu boġono seġaġiri. ²³ Tarima ta na ġia ġena guruġa asi beseġaġi-viniani tarimana tu, Barau na ġena tarimarima fakari na beġabi-vaġiani, benamo bevaġi-maseani.’

²⁴ Moġoni, peroveta tarimari mabarari Samuela na beiaġoma mo toma, ema ġia murina na ġeiaġomato peroveta tarimari maki ġutuma varau ġeguruġato, maiġeri ġaro ġekiraġirito. ²⁵ Ġomi tu peroveta tarimari naturi, ema Barau ġena kiraġitore ġomi senemi ġeri eveiato maki ġomi ġemi. Barau na Aberahamo evaġa-guruġaiato nai, ekirato, ‘Ġoi natumu ġenana tanobara beseri mabarari namo beġe ġabiani.’ ²⁶ Moġa lorinai Barau na ġena vetuġunaġi tarimana Iesu evaġa-ruġaiato, benamo ġemi ai etuġu-iaġosi guineato, ġomi bene vaġa-namomi ġana. Mo namo anina tu, ġomi tata ġemi rakava ġerina beġori-kuremini.

4

Petero e Ioane ġeġabi-taririto

¹ Petero e Ioane na tarima-rima roġo ġevaġa-guruġarito-ġoi nuġanai, Rubu Veaġa vereri, e Rubu Veaġa ġitaġauna tarimari ġeri vere, ema Sadukea tarimari ġeraġasito. ² Ġia tu ġebaruto, korana mai apostolo ruarua na tu tarimarima ġevaġa-ribarito-ġoi e ġeri ġeġobatato-ġoi nai tu ġekirato-ġoi, Iesu tu mase na evariġisi-ġenoġoito; moġa lorinai mase tarimari maki beġe variġisi-ġenoġoini. ³ Benamo tauri ruarua ġeġabi-taririto, benamo dibura numai ġebiri-ġaurito; monai beġene gena mo boġiboġi, korana tu ġaro maki ekofuto. ⁴ Senaġi Petero e Ioane ġeri ġobata tarima vovoka na ġeseġaġiato, benamo tarima ġutuma na ġevaġa-moġoniato, benamo tau numerana eiāġoto mabarana tu daġara imaima (5,000) kavana.

⁵ Elaġanito nai tu, Iuda vereri, e vanuġa tarima baregori, ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari Ierusalemaj ġevevogoto. ⁶ Anas, Rubu Veaġa verena baregona, e Kaiafas, e Ioane, e Alesanda, ema Rubu Veaġa verena baregona ġena bese maki monai. ⁷ Benamo tauri ruarua ġeġori-iaġorito, benamo ġoirari ai ġea vaġa-ritoġorito vau ġedanaġirito, ġekirato, “Kamara seġukai o deikara aranai mai veiġa ġoveiato?”

⁸ Benamo Petero, Iauka Veaġa na evonuto, evaġa-veseto, ekirato, “Isaraela veremi e veġitaġau tarimami! ⁹ Bema ġai toma boġo kea-iaġomama tu, ġourani ġai na ġakira-varami, mai kwaku rakava tarimana ġenai veiġa namona

baĝa veia ema kamara dabarai ĝia be-namo nai tu, ¹⁰ ĝomi mabarami e Isaraela nuĝanai tarimarima mabarami tu boĝono riba, Iesu Keriso, Nasareta tarimana, ĝomi na ĝovaĝa-satauroato, ma Barau na mase na evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato tarimana, aranai mai tarima benamo-ĝosiĝosi, ĝomi ĝoirami ai eruĝa-taĝoni. ¹¹ Mo Iesu tu,

‘ĝomi, numa raga tarimami, na ĝoruĝaiato forena, ĝia tu duĝu barana forenai eiaĝoto.’

¹² Vevaĝa-maĝuri tu ĝia ĝereĝana ĝenana bita doĝarini; tanobara mabarana nuĝanai Barau na ara ta tu asi evinirato, ĝita bene vaĝa-maĝurira ĝana.”

¹³ Kanisoro tarimari na Petero e Ioane ĝeĝitarito, asi ĝegarito-ĝoi ema ĝeribarito maki, ĝia tu vevaĝa-riba gabuna ta ĝana asi ĝeiaĝoto, ma tauri ruarua asi iaunegari. Moĝa ĝeĝitaiato nai, ĝeĝabato e nuĝari ĝevekeoto, benamo ĝeribato, ĝia tu Iesu ĝesi ĝerakao-vekakoto-ĝoi tarimari. ¹⁴ Ema mo tarima ĝeĝitaiato namo-ĝosiĝosi Petero e Ioane ĝesi ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi, benamo asi ĝeri guruĝa dabarana. ¹⁵ Moĝa lorinai ĝekirarito, mo vegogo gabuna na ĝerakaveĝita. Benamo ĝeraka-rosito murika ĝana, benamo ĝia ĝereĝari moĝo ĝevedanaĝi-vevinito, ĝekirato, ¹⁶ “Maiĝeri tarima ruarua tu kamasi toma taveirini? Ierusalemaj ĝetanuni tarimari mabarari ma ribari, ĝia tu nuĝa-farevaĝi veĝana ta beĝe veia, ema ĝita na asi bita kira-ĝuniĝauani riba. ¹⁷ Senaĝi tarimarima na beĝe vari-fiuani garinai, maiĝeri tarima tu tana vaĝa-gariri e tana kira-ĝoiri, Iesu aranai tarima ta asi ma beĝene

vaġa-guruġa ġenoġoia.” ¹⁸ Benamo ma ġekea-toġarito, benamo ġekirarito, Iesu aranai asiġina ġinavaġi ma beġene ġobata e beġene vevaġa-riba.

¹⁹ Senaġi Petero e Ioane na ġevaġa-veserito, ġekirato, “Ġomi tauġemi ġotuġamaġi-viriġia, aiġa tu roroġoto Barau ġoiranai? Ġomi na kara ġokiraġiani baġana veia, ba Barau na ekiraġiani veiaġana baġana veia? ²⁰ Korana ġaġitarito e ġaseġaġirito dagarari tu ġai na asi ilaila baġa kira-ġuniġaurini e muruma maki moġeri kiraġi-kiraġiri ai asi baġa kourini riba.”

²¹ Ma ġevaġa-guruġa ġwaġiġirito murinai, ġetuġu-rosirito. Vaġa-rakavari dabarana ta asi ġedoġariato, korana tarima mabarari na Barau ġevaġa-raġeato-ġoi, mo nuġa-farevaġi veiaġana lorinai. ²² Korana mo nuġa-farevaġi veiaġana na enamoto tarimana ġena maġuri laġaniri tu gabana vasivasi (40) maki evanaġiato.

Ekalesia ġeġuriġurito

²³ Petero e Ioane ġetuġu-vaġirito murinai, karori ġeri ai ġeġenoġoi-iaġoto. Ma Rubu Veaġa vereri baregori e Iuda vereri na kara ġekiravara-vinirito dagarari mabarari karori ġeri ġekiraġirito. ²⁴ Benamo karori na moġeri guruġa ġeseġaġirito nai, ġia mabarari Barau ġeġuriġurivini vegogoato, ġekirato, “Vereġauka o, guba, tanobara, daġaru-bara, ema nuġari ai ġetanuni dagarari mabarari ġoi na oveirito. ²⁵ Iauka Veaġa ġenana, ġai senema Davida, ġoi ġemu vetuġunaġi tarimana, muruna na oguruġato nai ekirato, ‘Kara dainai irau bese tarimari tu ġebaru-rakava rakavani?’

Emā karase nai tarimarima na tu asi beḡe
ḡauveini boioḡari ḡeveirini?

²⁶ Tanobara vereri ḡeverovinato,
ema veḡitaḡau tarimari baregori ḡeḡaru-
vegogoto,

Vereḡauka ma ḡena Keriso ḡesi
beḡene vetari-viniri ḡana.’

²⁷ Moḡoni veḡata, Heroda e Pontio Pilato, irau
bese tarimari e Isaraela tarimari ḡesi mai vanuḡa
baregonai ḡevevogoto, ḡoi ḡemu vetuḡunaḡi ta-
rimana veaḡana Iesu, ḡia tu ḡoi na oviriḡiato e
Keriso ai ovaḡa-iaḡoato, ḡana boioḡa ḡetogato.

²⁸ Ḗia na ḡeveirito dagarari tu kara ḡoi na ḡemu
seḡukai e urai oboioḡa-guinerito beḡene vetore
otato dagarari moḡo. ²⁹ Moḡa lorinai, Vereḡauka
o, ḡeri vevaḡa-gari veiḡari noḡitari, ema ḡai ḡoi
ḡemu vetuḡunaḡi tarimama kokore novinima, be
ḡemu vari baḡana kiraḡia ma kokorema ḡesi.

³⁰ Ḗimamu notuḡu-rosia, be keve tarimari bono
vaḡa-namori, ema vetoḡa boruri e nuḡa-farevaḡi
veiḡari bono veiri, Iesu, ḡoi ḡemu vetuḡunaḡi
tarimana veaḡana aranai.”

³¹ Ḗeḡauḡau-ḡosito murinai, ḡevevogoto nu-
mana eḡareva-ḡarevato. Benamo ḡia mabarari
Iauka Veaḡa na ḡevonuto, benamo Barau ḡena
vari ḡekiraḡiato ma kokoreri ḡesi.

Ekalesia guinena ḡena maḡuri

³² Iesu ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi tarimari
mabarari ḡeri tuḡamaḡi e nuḡari tu sebonai
moḡo. Ta ḡena farefare ḡia ḡereḡana ḡena asi
etato-ḡoi, senaḡi ḡeri dagara mabarari ḡia tata
ḡevevarevare-vevinito-ḡoi. ³³ Seḡuka barego

ġesi apostolo tarimari na Iesu Vereġauka ġena varigġisi-ġenoġoi ġevari-fiuato-ġoi, ema Barau ġena namo e varevare-bara ġia mabarari iatari ai ebubu-riġoato. ³⁴ Ġia fakari ai ta maki asi erabuto-ġoi. Korana ma ġeri tano o numa tarimari na, moġeri numa e tano ġevoivoi-iaġirito-ġoi, benamo davari moniri tu ġeġwa-iaġorito-ġoi, ³⁵ Apostolo ġoirari ai ġetore-taririto-ġoi. Benamo mabarari ġevini-ilailarito-ġoi, tata ġena rabu ilailanai.

³⁶ Iosefa tu apostolo na arana ġevatoato Banabas, anina tu “Velaunaġi Tarimana”. Ġia tu Levi doġorona, Saipras motumotunai emaġurito. ³⁷ Ġia ġena tano evoiato, benamo voina monina tu eġwa-iaġoato, apostolo kwakuri koranai ea tore-tariato.

5

Anania e Safira

¹ A tau ta etanuto-ġoi arana Anania, ġaraġona arana tu Safira. Anania na ġeri tano ta ea voivoi-iaġiato, ġaraġona na maki eġabi-raġeato.

² Senaġina mo tano monina kwana tu eġabi-tariato, ma kwana reke ta moġo eġwa-iaġoato apostolo ġoirari ai ea tore-tariato. Mo veiġa eveiato ġaraġona tu ma ribana.

³ Benamo Petero na ekiraiato, ekirato, “Anania, karase nai Satani na beboroġimu, benamo lauka Veaġa boġofaia, tano monina kwana tu ġoi ġemu boġabi-taria?

⁴ Roġosi boro voia nai tu, tano tu ġoi ġemu, ene? Ma beġe voia murinai maki moni tu ġoi ġemu. Kara botuġamaġia nai, mai veiġa bono veia bosì?

Ĝoi na tu dia tarimarima boĝofari, senaĝi Barau boĝofaia.”⁵ Anania na mo guruĝa eseĝaĝiatio nai, eketo-tarito, emaseto. Benamo mo veiĝa eĝorato varina ĝeseĝaĝiatio tarimari mabarari ĝegari-rakavato.⁶ Benamo tarima variĝuri ĝevariĝisito, Anania tauĝanina dabuĝa na ĝeseĝoato, ĝeĝwa-rosiatio, benamo ĝea guriatio.

⁷ Hora toitoi kavana murinai, ĝaraĝona ema raka-toĝato, senaĝi ĝia kara eĝorato tu asi ribana.⁸ Petero na edanaĝiatio, ekirato, “Nokira-varagu, ĝomi taumi ruarua na tano monina boĝo ĝabia tu maiĝa moĝo ba?” Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Oi, voina tu maniĝa moĝo.”⁹ Benamo Petero na eki-raiatio, ekirato, “Karase nai ĝoi ma ĝaraĝomu ĝesi nuĝami ĝovaĝa-sebonarito, Vereĝauka Iaukana ĝoĝofaiatio? Noboĝe, ĝoi ĝaraĝomu beĝe guria tarimari tu ĝatama-bokai ĝeruĝa-taĝoni, ĝia na ĝoi maki ma ĝeĝwa-rosimuni.”¹⁰ Mo horai moĝo ĝia Petero kwakuna koranai eketo-tarito, emaseto. Benamo mo tarima variĝuri ĝeraka-toĝato, ma ĝeĝitaiatio mase, benamo tauĝanina ĝeĝwa-rosiatio, ĝaraĝona sevinai ĝea guriatio.¹¹ Ekalesia mabarana e varina ĝeseĝaĝiatio tarimari mabarari gari baregona na eĝabirito.

Vetoĝa e veiĝa boruri

¹² Vetoĝa e veiĝa boruri ĝutuma apostolo na tarimarima ĝoirari ai ĝeveirito-ĝoi. Ma Iesu ĝevaĝa-moĝoniatio-ĝoi tarimari mabarari tu “Solomona Ĝena Touraĝe” ai ĝevevogoto-ĝoi.¹³ Asi veĝabidadama tarimari na ĝevaĝa-raĝerito-ĝoi, senaĝi ĝegarito-ĝoi, be ĝia ĝesi asi ĝea vegogoto-ĝoi.¹⁴ Senaĝi tau e vavine tu

ġutuma lelevaġi na Vereġauka ġevaġa-moġoniato-
 ġoi. Mo ġevaġa-moġonito-ġoi tauri e vavineri
 tu mabarari apostolo ġeri doġoro ai ġerakaraka-
 toġato. ¹⁵ Apostolo na ġeveirito-ġoi veiġari tari-
 marima na ġeribarito, benamo keve tarimari
 ġeġwa-rosirito dabara ġana, benamo genagena
 fatari ai e gedai ġetorerito, Petero bene raka-
 vanagi nai, iouiouna na bene iauka-tariri ġana.
¹⁶ Ema tarimarima ġutuma-bara Ieruselema sev-
 ina vanuġari na keve tarimari e iauka rakavari
 na ġeboroġirito tarimari ġeġwa-iaġorito, benamo
 mabarari ġenamoto.

Apostolo tarimari ġevaġa-midigu midigurito

¹⁷ Benamo Rubu Veaġa verena baregona ma
 karna Sadukea doġorona ġesi, apostolo tarimari
 ġeri ai ġemama-rakavato. ¹⁸ Ġia na apostolo
 tarimari ġeġabi-taririto, benamo dibura numai
 ġebiri-ġaurito. ¹⁹ Senaġi mo boġi Vereġauka ġena
 aneru na dibura numa ġatama bokana erovoato,
 benamo apostolo eġori-rosirito, benamo evaġa-
 guruġarito, ekirato, ²⁰ “Ġoiġo, Rubu Veaġanai
 boġono ruġa, benamo mai maġuri variġuna
 mabarana tarimarima ġeri boġono kiraġia.”
²¹ Boġiboġi iamo-iamonai Rubu Veaġai ġeraka-
 toġato, aneru na ġevaġa-guruġarito ilailanai
 tarimarima ġevaġa-ribarito.

Rubu Veaġa verena baregona ma karna
 ġesi ġeraġasito, benamo kanisoro tarimari e Is-
 araela vereri mabarari ġekea-vegogorito, ben-
 amo dibura numa ġana ġevetuġu-iaġoto, apos-
 tolo tarimari urari na. ²² Senaġi vetuġunaġi
 tauri dibura numai ġea raġasito nai tu, apostolo

tarimari asi ġedoġaririto. Benamo ġeġenoġoito, ġea kira-vararito, ġekirato, ²³ “Dibura numana ġatama bokana tu biribiri, ema ġitaġau tarimari maki ruġataġo; senaġi ġatama-boka baġa rovo-fakaia nai tu, apostolo ta tu asi baġa ġoitaġoa.”

²⁴ Rubu Veaġa ġitataġona tarimana baregona e Rubu Veaġa vereri baregori na mo guruġa ġeseġaġiato nai tu, ġeiauvoiauvo-rakavato, asi rib-ari mo veiġa anina tu kara. ²⁵ Ġedaradarato-ġoi nuġanai tu, tarima ta eraka-toġato, benamo eki-rarito, ekirato, “Ġoseġaġi! Dibura numai ġobiri-ġaurito tarimari tu Rubu Veaġai ġeruġa-taġoni, ma tarimarima ġevaġa-ribarini.” ²⁶ Benamo Rubu Veaġa ġitaġauna tarimana baregona ma ġena mero ġesi apostolo tarimari ġea ġori-ġenoġoirito. Asi ġevei-guguraġirito, korana tarimarima na fore na beġe ġidararini garina.

²⁷ Ġeġori-toġarito, kanisoro ġoiranai ġevaġa-ruġarito, benamo Rubu Veaġa verena baregona na edanaġirito, ekirato, ²⁸ “Ġai na guruġa gwaġiġina ġavinimito, mai tarima aranai asi boġono vevaġa-riba, senaġi ġoġitaia, ġomi na kara boġo veia! Ġomi ġemi vevaġa-riba boġo vaġa-rega rovorovoa, benamo Ierusalema mabarana varau beġaua, ema ġomi ġourani ġia ġena mase tu ġai baġana daġa.”

²⁹ Petero e apostolo kotari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġai tu Barau ġena ura baġa korana-iaġiani, dia tarimarima ġeri ura. ³⁰ Iesu tu ġomi na satauro tuġunai ġoikoko-kauato nai, ġovaġi-maseato, senaġi ġita tamara ġeri Barau na ma

evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato. ³¹ Barau na eĝabi-
vaisiato, ĝia aroribanai evaĝa-ruĝaiato, Veĝitaĝau
Verena e Vevaĝa-maĝuri Tarimanai evaĝa-
iaĝoato. Isaraela tarimari bene vaĝa-vetuĝamaĝi-
kureri, ema ĝeri rakava bene tuĝamaĝi-fitoĝari
ĝana. ³² Ĝai tu mai dagara kiraĝi-foforiri
tarimama. Iauka Veaĝa na maki maiĝeri dagara
ekiraĝi-foforirini. Mo Iauka Veaĝa tu Barau na
ĝia ĝeseĝaĝi-viniani tarimari mabarari evinirito.”

³³ Kanisoro tarimari na mai guruĝa ĝeseĝaĝiato
nai tu ĝebaru-rakavato, ma ĝeri ura mo
apostolo tarimari tu ĝevaĝi-maseri moĝo.
³⁴ Senaĝi ĝia fakari ai Farisea tarimana arana
Gamaliel, taravatu evevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi,
ema tarimarima mabarari na ĝegubakauato-
ĝoi tarimana, kanisoro nuĝari na eruĝa-vaisito.
Benamo ekirato, moĝeri apostolo tarimari ĝeĝori-
rosiri roĝo. ³⁵ Benamo ĝia na kanisoro vegogona
ekiraiato, ekirato, “Isaraela tarimami, maiĝeri
tarima kamasi ĝoveiri ĝotoni ĝenai boĝono
tuĝamaĝi-ginikau. ³⁶ Ĝaro kotari varau beĝe iaĝo,
Teuda eruĝa-vaisito, evekiraĝito, ĝia tu tarima
baregona ta, benamo tarima sinau vasivasi (400)
kavana ĝia ĝesi ĝekauto. Senaĝi ĝia ĝevaĝi-
maseato nai tu, ĝena tarimarima mabarari
ĝeraga-rovorovoto; mo doĝoro toma tu asiĝina
maia. ³⁷ Moĝa murinai tu Iudas, Galilea tauna,
tarimarima arari toretoreri o sensisi ĝabiĝabina
ĝarori ai efoforito, ĝia maki ĝutuma-bara eĝori-
kaurito, senaĝina ĝia maki ĝevaĝiato nai, ĝena
tarimarima tu ĝeraga-rovorovoto. ³⁸ Moĝa lorinai
initoma veiĝanai, au na akiramini, mai tarima

gōraga-kwaneri, ema gēri ai kara ta asi boḡono veia. Korana bema gēri boioḡa e gāuvei maiḡeri tarimarima gērina eiaḡomani nai tu berekwarekwani. ³⁹ Senaḡi bema mai tu Barau gēnana eiaḡomani nai tu, gōmi na maiḡeri tarima tu asi ilaila boḡo kourini bene. Asi namo Barau boḡo vetari-viniani!”

Kanisoro na Gamaliel gēseḡaḡi-viniato. ⁴⁰ Benamo apostolo ma ḡekea-toḡarito, ḡekwaririto, benamo ḡekirarito, Iesu aranai asiḡina ḡinavaḡi ma beḡene vevaḡa-riba ḡenoḡoi; benamo ḡetuḡu-rakarito. ⁴¹ Apostolo na kanisoro vegogona ḡeraga-kwaneato ma iakuri ḡesi, korana Barau na eḡabi-hidirito, ḡia tu ilaila Iesu aranai maiaka beḡe ḡabiani bene. ⁴² Benamo ḡaro vanaḡivanaḡi ai Rubu Veaḡai e tarimarima gēri numa nuḡari ai Vari Namona ḡevevaḡa-ribatoḡoi e ḡeḡobata-iaḡiato-ḡoi, ḡekirato-ḡoi, Iesu tu Keriso.

6

Vevaḡa-kava tarimari imaima ruarua (7)

¹ Moḡeri ḡaro ai Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari tu ḡeḡutuma-iaḡoto-ḡoi. Ma Iuda tarimari, Grik garo ai ḡeguruḡato-ḡoi tarimari, e Heberu garo ai ḡeguruḡato-ḡoi tarimari fakari ai veḡareveḡare eḡorato. Grik garo ai ḡeguruḡato-ḡoi tarimari ḡekirato, ḡia gēri vabu tu ḡaro tata ḡaniḡani ḡevareto-ḡoi nai tu ḡevaḡa-raburito-ḡoi. ² Moḡa lorinai apostolo gabanana ruarua (12) na Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari mabarari ḡekea-vegogorito, benamo ḡekirato,

“Ĝai na ĝaniĝani varevarena uranai, Barau ĝena guruĝa asi baĝa vari-fluani tu asi maoro. ³ Moĝa lorinai, tarikakagu mabarami, ĝomi vefakami ai tau imaima ruarua (7) ĝoĝabi-viriĝiri, variri namo tarimari, Iauka Veaĝa na e iaunega na ĝevonuto tarimari; benamo mai ĝauvei ĝia baĝana vini-vanaĝiri. ⁴ A ĝai tauĝema ĝema taimi mabaranai tu ĝauĝau e ĝobatai baĝana torea.”

⁵ Apostolo tarimari ĝeri boioĝa ĝia mabarari na ĝeikaku-iaĝiato. Benamo ĝia na mai tau maiĝeri ĝeĝabirito: Stefano, veĝabidadama na e Iauka Veaĝa na evonuto tarimana; e Filipo; Prokoro; Nikanoro; Timon; Pamena; e Nikolas, Antioka tarimana senaĝi Iuda tarimari ĝeri toma-rakariĝo ekorana-iaĝiato-ĝoi. ⁶ Ĝia na mai tau maiĝeri apostolo ĝoirari ai ĝevaĝa-ruĝarito, benamo apostolo na ĝia iatari ai ĝeĝurigurito ema apostolo ĝimari ĝia iatari ai ĝetore-kaurito.

⁷ Benamo Barau ĝena guruĝa eraga-rovorovoto. Ema Iesu korana-iaĝina tarimari Ierusalemaj ĝevovoka-ĝarimoĝito, ema Rubu Veaĝa vereri ĝutuma gorogoro na maki Barau ĝena guruĝa ĝeĝabi-raĝeato, benamo ĝeveĝabidadamato.

Stefano ĝeĝabi-tariato

⁸ Stefano tu Barau ĝena varevare-bara e seĝuka na evonuto tarimana, ĝia na nuĝa-farevaĝi veiĝari boruri baregori tarimarima ĝoirari ai eveirito-ĝoi. ⁹ Senaĝi vekira-fitoĝa barego evariĝisito. Iuda tarimari ĝeri rubu doĝorona ta ĝekiraĝirito-ĝoi “Ruĝavaĝi tarimari”. Ĝia ema Iuda tarimari, Kurene e Alesandria na ema Kilikia e Asia tanobara na ĝeiaĝomato tarimari,

Stefano ġesi ġeveġare-veġareto. ¹⁰ Senaġi Stefano ġena guruġa tu asi ġelautariato-ġoi, korana ġia tu lauka Veaġa na eviniato-ġoi iauneganai eguruġato-ġoi. ¹¹ Benamo ġia na tarima kotari nuġari ġeġanirito beġene kira, “Ġai na Stefano ġaseġaġiato, ġia na Mose e Barau ekira-fitoġarito.” ¹² Mo dabarai ġia na tarimarima, e Iuda vereri, ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġekira-vaisivaisirito. Ġia Stefano ġenai ġeiaġoto, ġea ġabi-tariato, benamo Iuda ġeri kanisoro ġoirana ġana ġeġori-iaġoato. ¹³ Monai beġene ġofaġofa ġana vevaġa-bade tarimari kotari ġeġori-toġarito, benamo ġekirato, “Mai tarima na tu ġaro mabarari ai ġita ġera Rubu Veaġana e Mose ġena taravatu ekira-fitoġarini. ¹⁴ Ġai na ġaseġaġiato, ekirato, ‘Iesu, Nasareta tarimana, na mai Rubu Veaġana bevaġa-rakavaiani, ema Mose na evinirato veiġari mabarari bevaġa-iraurini.’ ”

¹⁵ Kanisoro ai ġevegogo-taġoto-ġoi tarimari mabarari na Stefano ġeġita-karakaraiato, ema ġoirana ġeġitaiato tu noġa moġo aneru ta ġoirana.

7

Stefano ġena ġobata

¹ Benamo Rubu Veaġa verena baregona na Stefano edanaġiato, ekirato, “Maiġeri guruġa tu moġoni ba?” ² Stefano na evaġa-veserito, ekirato, “Tarikakagu e tamagu mabarami, au ġoseġaġigu! Ġita senera Aberahamo Haran vanuġanai roġosi roġo berea tanu nai, mareva barego Barauna ġia ġenai eforrito Mesopotamia ai, ³ benamo

ġia ekiraiato, ekirato, ‘Ġemu bese e tanobara noiaġuia, benamo au na bavaġa-ġitamuni tano-barana ġana bono iaġo.’⁴ Benamo ġia na Kaldea tanobarana eraga-kwaneato, benamo Haran ai ea vanuġato. Ma tamana emaseto murinai, Barau na etuġu-iaġomaiato initoma ġotanu-iaġiani tano-barana ġana.⁵ A Barau na Aberahamo tu ġena tano misina kota maki asi eviniato. Kwaku vaġa-ruġatarina gabuna ilailanai misina kota maki asi eviniato. Senaġi Barau eguruġa-toreto ġia na tano ta beviniani, ġia e ġia murina na beġe ġorani tarimari na tano ta beġe ġaunaiani ġia ġeri. Mo ġaro ai Aberahamo tu asi natuna.⁶ Barau na ma evaġa-guruġaiato, ekirato, ‘Ġoi ġemuna beġe ġorani beseri tu tano boruna tai beġe tanuni. Ma laġani sinau vasivasi (400) mo gabu tarimari ġeri vetuġunaġi tarimari ai beġe vaġa-iaġorini e beġe vaġa-midigu midigurini.’⁷ Barau ma ekirato, ‘Isaraela tarimari na vetuġunaġiri ġeiaġo-vinini beseri tu au na havevaġa-maoro vinirini, moġa murinai ġia tu mo tano na beġe raka-rosini, mai gabu ai au beġema toma-rakariġo viniguni.’⁸ Benamo Barau na Aberahamo kefi-lamavaġi veġana eviniato, mo tu ġia ġena kiraġitore vetoġana. Benamo Aberahamo na Isako evaġa-ġoraiato, ma ġaro vaġa-imaima toitoina (8) murinai tauġanina kefina elama-vaġiato. Moġa murinai Isako na Iakobo evaġa-ġoraiato, ma Iakobo na ġera doġoro ġedebarin tarimari gabanana ruarua (12) evaġa-ġorarito.

⁹ Doġoro debari tarimari Iosefa ġenai ġemamato, benamo Aigupito tarimari ġeri ai

gēvoivoi-iaḡiato. Senaḡina Barau tu Iosefa ḡesi,
¹⁰ ema ḡena dabara doko mabarari ḡerina evaḡa-
 maḡuriato. Barau na Iosefa iaunega eviniato, ema
 Pharao, Aigupito verena, nuḡana evaḡa-namoato
 Iosefa ḡenai, benamo Pharao na eura-viniato
 ema seḡuka eviniato, Aigupito tanona ema ḡia
 ḡena numa tarimari e farefareri bene ḡita-ḡauri.

¹¹ Benamo Aigupito tanona mabarana ema
 Kanana tanona mabarana i doḡe ḡeḡorato, mo-
 nana vito e nanu mase baregona evaḡa-ḡoraiato,
 benamo ḡita senera tu asi ḡeri ḡaniḡani doḡari
 dabarana. ¹² Senaḡina Iakobo eseḡaḡito Aigupito
 tu ma widina, benamo ḡia na ḡita senera
 etuḡu-iaḡorito, mo tu ḡia ḡeri iaḡoiḡo ginigu-
 inena. ¹³ Ma ḡeri iaḡoiḡo vaḡa-ruaruanai Iosefa
 tauḡena kakana e tarina ekira-vararito ḡia tu
 deikara, benamo Pharao na Iosefa ḡena bese
 eribaiato. ¹⁴ Moḡa murinai Iosefa evetuḡuto,
 tamana Iakobo ma ḡena bese ḡeri ai Aigupito ḡana
 beḡene iaḡoma ḡana. Iakobo besena Kananai
 tu mabarana gabana imaima ma gabana ruarua
 imaima (75). ¹⁵ Benamo Iakobo Aigupito ḡana
 evariḡoto, monai ḡia e ḡita senera ḡemaseto.
¹⁶ Ḣia tauḡaniri tu Sekem ḡana ḡeḡwa-ḡenoḡoi
 iaḡorito, benamo monai ḡea guririto. Mo gara
 gabuna tu Aberahamo na Hamora naturi ḡerina
 moni na evoiato.

¹⁷ Barau na ḡena kiraḡitore Aberahamo ḡenai
 bevaḡa-moḡoniani ḡarona ekavinaḡito-ḡoi nai tu,
 ḡita ḡera tarimarima Aigupito ai ḡeḡutuma-
 gorogoroto. ¹⁸ Ma moḡa murinai tu vere ta na
 Aigupito eḡita-ḡauato. Mo vere moḡa tu asi

ribana Iosefa. ¹⁹ Ĝia na ĝita senera eĝofarito-
 ĝoi e evaĝa-midigu midigurito-ĝoi, ema ekirarito-
 ĝoi, naturi raraka-rarakari ĝeri numa na beĝene
 tore-rosiri, beĝene mase ĝana. ²⁰ Mo negai
 Mose emaĝurito. Ma Mose eĝorato nai, mare-
 vana tu namo vedaurea. Ma ĝia tu ĝue toitoi
 tamana ĝena numai ĝenariato, ²¹ benamo numa
 na ĝetore-rosiato nai tu, Pharao natuna ĝuiatona
 na eĝabiato, benamo natunai evaĝa-iaĝoato.
²² Mose tu Aigupito ĝeri riba e iaunega mabarana
 ĝevaĝa-ribaiato, ema ĝena guruĝa e veĝa ma
 seĝukari tarimanai eiaĝoto.

²³ Ma ĝena maĝuri laĝanina gabana vasivasi
 (40) eĝabiato, benamo karonna Isaraela tarimari
 nea raka-ĝitari etato. ²⁴ Ĝia na Aigupito tari-
 mana ta eĝitaiato, Isaraela tarimana ekwariato-
 ĝoi, benamo ĝia eiaĝoto gogobana eragato,
 benamo mo Aigupito tarimana evaĝi-maseato.
²⁵ Mose matoru ekirato tu ĝena tarimarima
 beĝe tuĝamaĝi-fakani, ĝia ĝenana Barau na Is-
 araela tarimari bevaĝa-maĝuririni, senaĝi moĝa
 Isaraela tarimari na tu asi ĝeriba-maoroato.
²⁶ Ma elaĝanito nai, ĝia na Isaraela tarimari
 ruarua eĝitarito ĝevevaĝito-ĝoi, benamo nevaĝa-
 mainori ĝana ekirarito, ekirato, ‘Ĝomi tau ru-
 arua, ĝoseĝaĝi, ĝomi tu tarikaka moĝo ruarua,
 ma kara dainai tu taumi ruarua ĝovevaĝini?’
²⁷ Senaĝi vevaĝi ekoraiato tarimana na Mose
 edori-veĝitaiato, benamo ekirato, ‘Ĝoi tu deikara
 na ĝai ĝema vere ema toto-iobukaiobuka tari-
 manai evaĝa-iaĝomuto? ²⁸ Ĝoi ourani tu ĝoraĝani
 Aigupito tarimana ovaĝi-maseato kavana au no-

vaġi-masegu otoni?’ ²⁹ Mose na mo guruġa eseġaġiato, benamo eraga-kwareġato, Midian ġana egari-rakato. Monai etanuto-ġoi nuġanai natuna ruarua ġemaġurito.

³⁰ Laġani gabana vasivasi (40) ġekorito murinai, aneru ta tano fakanai Sinai Ġorona sevinai Mose ġenai eforito. Mo aneru tu ġau ruguruguna ġenai karava morenai eiaġoto, benamo Mose ġenai eforito. ³¹ Mose na moġa eġitaiato nai, eġabato; benamo nea ġita-ġinikaua ġana eraka-kavinaġi iaġoto-ġoi nuġanai, Vereġauka garona eseġaġiato, maiġesi ekirato, ³² ‘Au tu ġoi sen-emu Aberahamo, Isako, e Iakobo ġeri Barau.’ Mose egari-rakavato, benamo asi eurato ma bene boġe-iaġo ġenoġoi. ³³ Barau na evaġa-guruġaiato, ekirato, ‘Ġemu tamaka kwakumu na novei-vaġiri, korana mani oruġa-taġoni gabuna tu tano veaġana. ³⁴ Moġoni, au ġegu tarimarima Aigupito ai ġevaġa-midigu midigurini tu baġitari ema ġeri midigumidigu ġabana guruna baseġaġiri nai, au bamariġo tu navaġa-maġuriri ġana. Toma noiaġoma, au na ġoi tu Aigupito ġana atuġu-ġenoġoimuni.’

³⁵ Mai Mose tu Isaraela tarimari na ġeruġaiato tarimana. Maiġesi ġekirato, ‘Ġoi tu deikara na ġai ġema vere e toto-iobukaiobuka tarimanai evaġa-iaġomuto?’ Mai tarima sebona moġo tu Barau na etuġuato bene vere e bene vevaġa-maġuri. Ema ġia na maki ġau rugurugunai karava moreri ai eforito aneruna ġenana evaġa-kavaiato. ³⁶ Ġia na Isaraela tarimari Aigupito na eġori-rosirito nai, nuġa-farevaġi veiġari e vetoġa

boruri eveirito-ḡoi, Aigupito nuḡanai e Davara Kakakakanai ema tanobara fakanai laḡani gabana vasivasi (40). ³⁷ Mai Mose sebona na Isaraela tarimari ekirarito, ekirato, ‘Barau na ḡemi peroveta tarimana ta betuḡuani, au etuḡuguto kavana. Mo peroveta tu ḡomi ḡemi tarimarima ta.’ ³⁸ Ġia tu Isaraela tarimari ḡeri vegogo nuḡanai tano fakanai ḡita senera ema Sinai Ġoronai evaḡa-guruḡaiato aneruna ḡesi monai. Ġia na Barau ḡena maḡuri guruḡana Barau ḡenana eḡabiato, ḡita ma bene vaḡa-ribara ḡana.

³⁹ Senaḡina ḡita senera asi ḡeurato ḡena guruḡa beḡene ḡabi-raḡea, ema ḡia ḡekira-fitoḡaiato ema nuḡari ai ḡeri ura tu Aigupito ḡana ma ḡeḡenoḡoi. ⁴⁰ Ġia na Arona ḡekiraiato, ḡekirato, ‘Ḡita ḡera barau tari noveiri, ḡita ḡoirarai beḡene raka ḡana. Korana mai Mose ḡita Aigupito na eḡori-rosirato tarimana tu ḡita asi ribara kamasi ta bevei bene.’ ⁴¹ Mo ḡaro ai ḡia na boro-makau natuna kavana kwaivakukuna ḡeveiato. Benamo mo kwaivakuku ḡoiranai ginitaḡo dagarari ḡea toreto ema ḡeḡani-verekoto. Tauḡeri ḡimari na ḡeveiato dagarana ḡeverere-viniato. ⁴² Benamo Barau eraka-veḡitato, ma Isaraela tarimari evini-iaḡorito, guba visiḡuri beḡene tomarakariḡo viniri ḡana. Mo tu peroveta tarimari ḡeri bukai ḡetoreato ilailanai, ekirani,

‘Isaraela tarimami! Laḡani gabana vasivasi (40) tano fakanai ḡovaḡirito-ḡoi mamoeiri, boro-makauri, e ginitaḡo dagarari tu dia au ḡegu.

⁴³ Mo tu kwaivakuku barauna Molok ḡena farai

rubuna,
 ema ġemi barau Refan ġena visiġu iouiouna
 ġoġwaiato-ġoi;
 moġeri kwaivakuku tu ġomi na ġoveirito,
 boġono toma-rakarigo viniri ġana.
 Moġa lorinai au na ġomi batuġu-rakamini Babu-
 lona mo rekena ġana.’

⁴⁴ Ġita senera tanobara fakanai ġetanuto-ġoi
 nai tu, farai rubuna maki ġia ġesi. Mo farai
 rubuna Barau na ġena guruġa moġoniri evaġa-
 foforirito-ġoi. Mo farai rubuna ġeragaiato tu
 Barau na Mose ekira-varaiato lorinai, ema Mose
 na farai rubuna vetoġana eġitaiato ilailanai moġo
 ġeveiato. ⁴⁵ Moġa murinai ġita senera na mo
 farai rubuna tamari ġerina ġeġabiato, benamo
 Iosefa ġena veġorikau neganai ġeġwakau-iaġoato
 irau bese tarimari tu ġita senera ġoirari ai Ba-
 rau na ġeri tano na elai-veġitarito. Mo farai
 rubuna monai etanuto mo, Davida ġena nega.
⁴⁶ Davida na Barau ġena vevaġa-namo eġabiato,
 ema enoġinoġito, monai Iakobo ġena Barau ġena
 tanu numana bene ragaia etato. ⁴⁷ Senaġina
 Solomona na vau ġena numa eragaiato.

⁴⁸ Senaġi Iaru-korokoro Barauna tu tarimarima
 ġimari na ġeragarini numari ai tu asi etanuni,
 peroveta tarimana ekirani kavana,

⁴⁹ ‘Vereġauka ekirani,

“Guba tu au ġegu terona,
 ema tanobara tu au kwakugu vaġa-ruġatarina
 gabuna.

Be, au ġegu numa tu kamasi-kamasi na boġo
 ragaiani?

Au ġegu iaġaraġi gabuna tu aiġa?

50 Maiġeri dagara mabarari au ġimagu na asi aveirito, ei?” ’

51 Stefano ma eguruġato, ekirato, “Kira-ġuiragi tarimami! Ġomi nuġami e seġami tu Barau asi ġeura-viniani tarimari kavari. Ġomi tu senemi ġeveito-ġoi kavari ġoveini, vanaġivanagi Iauka Veaga ġolai-veġitaiani! 52 Kamara peroveta tu ġomi senemi na asi ġevaġa-midigu midiguato? Ġia na tu Vei-iobukaiobuka Tarimana ġena iaġoma ġekiragi-fofori guineato tarimari tu ġevaġi-maserito. Ma toma ġomi na tu Iesu boġo revaia e boġo vaġi-debaia. 53 Barau ġena taravatu aneru na ġeġwa-mariġoato tu ġomi na ġoġabiato, senagina asi ġokorana-iaġiato.”

Stefano forena ġeġidara-maseato

54 Ġia na mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġebarurakavato, gadikari maki ġeġara-taririto Stefano ġenai. 55 Senagi Stefano tu Iauka Veaga na evaġa-vonuato, egaga-raġeto guba ġana, benamo gubai Barau marevana baregona eġitaiato, ema Iesu eġitaiato Barau aroribanai ruġataġo. 56 Benamo ekirato, “Ġoboġe! Guba bevekeo-faka aġitaiani, ema Tarimarima Natuna tu Barau aroribanai eruġa-taġoni!”

57 Mo guruġa ġeseġaġiato nai tu, ġimari na seġari ġekou-ġaurito vau ġefararato. Benamo mabarari vaġa-sebo ġia ġeraga-viniato, 58 ġeġabiato, benamo siti murina ġana ġeinu-rosiato, benamo fore na ġeġidaraiato. Ma vaġa-moġoni tarimari ġeri dabuġa tu futua ta arana Saulo, ġia kwakuna koranai ġetorerito. 59 Ġeġidaraiato-ġoi nuġanai, Stefano eġuriġurito,

ekirato, “Iesu Vereġauka o, au iaukagu noġabiraġea.” ⁶⁰ Evetui-tarito, benamo ma taġina ġesi ekea-raġeto, ekirato, “Vereġauka o, ġeri veiġa rakavana maiġa voina asi bono viniri.” Moġesi eguruġato, benamo emaseto.

8

¹ Saulo na Stefano vaġimasena tu eġabi-raġeato.

Ekalesia vaġa-midigumidiguna e lausilausina evesinato

Mo ġaro ai Ierusalemata nuġanai ekalesia vaġa-midigumidiguna e lausilausina baregona evesinato. Veġabidadama tarimari mabarari ġeraga-rovorovoto, Iudea e Samaria tanori mabarari ġana ġeiaġoto, senaġi apostolo tarimari ġereġari moġo ġeraga-kwanerito. ² Barau koranaiaġina tarimari kotari na Stefano taġina ġeveirakavato e ma taġiri ġesi ġekeuato, benamo ġea guriato. ³ Senaġina Saulo na tu ekalesia nevaġaraka korikoria etato. Numa tata nuġari ai eraka-toġato-ġoi, benamo veġabidadama tauri e vavineri einu-rosirito-ġoi, ma eġabi-iaġorito-ġoi dibura numai ea biri-ġaurito.

Filipo Samaria ai eġobatato

⁴ Ġevaġa-karovorito tarimari tu ġeiaġoto gaburi ai Barau ġena guruġa ġea ġobata-iaġiato. ⁵ Filippo tu Samaria vanuġana baregona ġana eiaġoto, monai Keriso varina ea fiuato. ⁶ Ġutuma na Filippo ġena guruġa ġeseġaġiato ema nuġa-farevaġi veiġari eveirito ġeġitarito nai, ġia mabarari na ġeseġaġi-vini magomagoato. ⁷ Iauka rakavari

tarimarima ġutuma ġerina ma ġabari ġesi ġerakavaġito, ema tauġaniri tavi tari ġemaseto tarimari e kwaku rakava tarimari ġutuma ġenamoto. ⁸ Moġa lorinai mo Samaria vanuġana nuġanai iaku baregona eġorato.

⁹ Mo vanuġai tarima ta etanuto-ġoi arana tu Simona. Guinenai ġena meġameġa e ġora veiġari na Samaria tarimari evaġa-ġaba rakavarito-ġoi. Tauġena evekiragito-ġoi, ġia tu varaġe rakava, ¹⁰ ema tarimarima mabarari mo vanuġa nuġanai misina na beiaġo mo baregona na ġeseġaġi-viniato-ġoi, ema ġekirato-ġoi, “Mai tarima tu mo Barau ġenana eiaġomato seġukana ġekiraġiani ‘Seġuka Baregona’.” ¹¹ Ġia ġeseġaġi-viniato, korana ġaro barego vedaurea ġia ġena meġameġa veiġari na evaġa-ġabarito. ¹² Senaġi Filipino na Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiiani maġa), Varina Namona e Iesu Keriso arana varina eġobata-vinirito nai, tau e vavine na ġevaġa-moġoniato, benamo ebatatorito. ¹³ Simona na maki evaġa-moġoniato, benamo babatiso eġabiato. Moġa murinai Simona na Filipino ekaferi-kaferiato, ma Filipino na seġuka veiġari baregori e vetoġa boruri eveirito-ġoi nai, eġaba-rakavato.

¹⁴ Apostolo tarimari Ierusalemaj ġetanuto-ġoi ġeseġaġito, Samaria tarimari na tu varau Barau ġena guruġa ġeġabi-raġeato, benamo Petero e Ioane ġetuġu-iaġorito Samaria ġana. ¹⁵ Tauri ruarua ġeraġasito nai tu, veġabidadama tarimari iatari ai ġeġauġauto, Iauka Veaġa beġene ġabia ġana. ¹⁶ Korana Iauka Veaġa ġia ta iatari ai tu

roḡosi roḡo bere raka-riḡo. Ġia tu Iesu Vereḡauka aranaŋi moḡo babatiso ḡeḡabiato. ¹⁷ Petero e Ioane ḡimari ḡia iatari ai ḡeveḡabikauto, benamo ḡia na Iauka Veaḡa ḡeḡabiato.

¹⁸ Simona na apostolo tarimari eḡitarito, ḡimari ḡetore-kaurito vau Iauka Veaḡa ḡeḡabiato, benamo ḡia na moni Petero e Ioane eduḡi-vinirito, ekirato, ¹⁹ “Au maki mani seḡuka ḡovinigu, be ḡimagu ta iatanai bana tore-kaua nai, Iauka Veaḡa bene ḡabia.”

²⁰ Senaḡi Petero na ekiraiato, ekirato, “Ġoi ma ḡemu moni ḡesi karava gabuna ḡana ḡoiḡo, korana otuḡamaḡini Barau ḡena varevare tu moni na bovoiani! ²¹ Mai ḡauvei ai ḡoi tu asi ḡemu gabu, korana nuḡamu tu asi roroḡoto Barau ḡoiranai. ²² Mai ḡemu ura rakavana ḡenana novetuḡamaḡi-kure, benamo Vereḡauka nonoḡia, betaḡu ḡia na maniḡesi tuḡamaḡi ḡeḡevana oḡabiani nuḡamu ai maniḡa betuḡamaḡi-fitoḡaiani. ²³ Korana aḡitamuni, ḡoi tu nuḡa-ḡirimāḡirima na ovonuto, ema rakava na ebaru-bubuḡaumuto.” ²⁴ Benamo Simona na Petero evaḡa-veŋeato, ekirato, “Mani ḡemi veiḡa, au iatagu ai Vereḡauka nonoḡia, be mani bokiraḡiri dagarari ta au ḡegu ai asi bene ḡora.”

²⁵ Petero e Ioane na Vereḡauka ḡena gu-ruḡa ḡekiraḡi-foforiato e ḡevari-fiuato murinai, Ierusalemā ḡana ḡeḡenoḡoito. Ġeri ḡenoḡoi ai Samaria vanuḡari vovokari Vari Namona ḡeḡobata-iaḡiato.

Filipo e Itiopia tarimana baregona

26 Veregāuka gēna aneru ta na Filipino evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Novariḡisi, gabina (o south) rekena ḡana noiāḡo, bono iaḡo mo, Ierusalemā na Gasa ḡana ḡeiaḡoni dabarana ḡana. Mo tu tano fakana dabarana, tarima ta asi etanuni.” 27 Benamo evariḡisito, eiaḡoto. Eiaḡotoḡoi nuḡanai, Itiopia tarimana ta, dagi baregona tarimana, tu ḡena vanuḡa ḡana eḡenoḡotoḡoi. Ġia tu Itiopia ḡitaḡauna vavinena baregona ḡena farefare eḡitaḡaurito-ḡoi tarimana baregona. Ġia tu eunuko, (seuri ḡefararito tarimana). Ġia Ierusalemā ḡana eiaḡoto tu, Barau benea toma-rakariḡo vinia ḡana. 28 Gena ḡenoḡoi ai kariota iatanai etanukauto vau, Isaia peroveta tarimana ḡena buka eiavi-iaḡoato-ḡoi. 29 Benamo Iauka Veāḡa na Filipino evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Noiāḡo, mo kariota sevinai bonoa raka.” 30 Benamo Filipino kariota sevina ḡana eragaiaḡoto, benamo mo tarima eseḡaḡiato, Isaia peroveta tarimana ḡena buka eiaviato-ḡoi. Benamo ekirato, “Mani guruḡa oiaviani anina ma ribamu ba?” 31 Ġia evaḡa-veseto, ekirato, “Au tu kamasi baribani. Mai tu tarima ta na bekira-varaguni vau bariba-maoroni.” Benamo Filipino ekiraiato, ekirato, “Kariotai noma raḡekau, be sevigū ai noma tanu.”

32 Ġia na buka nuḡanai eiaviato-ḡoi toretorena tu maiḡa,

“Ġia tu mamoe kavana ḡeḡori-iaḡoato, beḡene vaḡi-masea ḡana;

ema ḡia tu mamoe natuna kavana ḡuiri ḡefakosivaḡirini nai tu, mururi asi ḡekeorini,

moĝesina kavana ĝia maki muruna asi ekeoato.

³³ Ĝetore-riĝoato e ĝena Kota dabarana ĝekouato.

Ĝena bese tarimari tu
dei na bekiraĝirini?

Korana ĝena maĝuri tanobarai tu bema kori.”

³⁴ Eunuko tauna na Filipo enoĝiato, ekirato, “Nokira-varagu, mai peroveta tarimana na tu deikara moĝesi ekiraĝiato? Ĝia tauĝena eveki-raĝito ba ta ekiraĝiato?” ³⁵ Benamo Filipo na mo toretore ĝenana ĝena guruĝa esinaiato, ema Iesu Varina Namona evaĝa-ribaiato.

³⁶ Mo dabara na ĝeiaĝoto nuĝanai, nanu gabuna tai ĝeraĝasito. Benamo mo eunuko tauna na Filipo ekiraiato, ekirato, “Noboĝe, nanu tu maĝa, kara na au babatisogu elau-ĝaŭani?” [³⁷ Benamo Filipo ekirato, “Bema nuĝamu mabarana ĝesi ovaĝa-moĝoniani nai tu ba-babatisomuni.” Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Oi, nuĝagu mabarana ĝesi avaĝa-moĝoniani Iesu Keriso tu Barau Natuna.”]

³⁸ Benamo ĝena draiva ekiraiato, kariota nevaĝa-ruĝataria, benamo kariota eruĝa-tarito. Filipo e eunuko tauri ruarua nanu ai ĝeraka-riĝoto, benamo Filipo na eunuko tarimana ebabatisoato. ³⁹ Tauri ruarua nanu na ĝeraĝekauto-ĝoi nai, Vereĝauka Iaukana na Filipo tu eĝabi-veĝitaiato. Eunuko tarimana na asi ma eĝitaiato, senaĝi ĝena iaĝoiaĝo dabara na eiaĝoto-ĝoi roĝo ma iakuna ĝesi. ⁴⁰ Filipo tu Asoto ai ma ea foforito. Monai vanuĝa mabarari ĝari eiaĝoto, Vari Namona ea ĝobata-iaĝiato-ĝoi, eiaĝoto mo Kaisarea ai eraĝasito.

9

Saulo evetuḡamaḡi-kureto

¹ Saulo roḡo Vereḡauka ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari vaḡa-rakavari e vaḡi-maseri guruḡari evei-gwadato-ḡoi ma baruna ḡesi. Benamo eiaḡoto Rubu Veaḡa verena baregona ḡenai, ² enoḡiato, vevaḡa-riba fefana bene torea, Damaseko ai Iuda tarimari ḡeri rubu bene viniri ḡana. Be, Iesu ḡekorana-iaḡiani tauri e vavineri monai bene doḡariri nai tu bene barubaruri, benamo Ierusalemema ḡana bene ḡori-ḡenoḡoi iaḡomari.

³ Benamo Saulo na Ierusalemema eiaḡuiato ma Damaseko ḡana eiaḡoto. Damaseko vanuḡa ekav-inaḡiato nuḡanai, asikauna mama ta guba na emoreto, ḡia enanagi-tariato. ⁴ Benamo ḡia tano ai eketo-tarito, ma garo ta eseḡaḡiato, ekirato, “Saulo, Saulo! Kara dainai au ovaḡa-midigu midiguguni e olaiguni?” ⁵ Ḗia evedanaḡito, ekirato, “Vereḡauka, ḡoi tu deikara ei?”

Mo garo evaḡa-veseto, ekirato, “Au tu Iesu, ḡoi na au ovaḡa-rakavaguni tarimagu. ⁶ Senaḡi novariḡisi, vanuḡa baregonai noa raka-toḡa, monai vau tarima ta na bekiramuni kara ma bono vei.”

⁷ Ḗia ḡekavaiato tarimari mabarari ḡeruḡa-tarito, asi ḡeguruḡato, korana garo tu ḡeseḡaḡiato, a tarimana tu asi ḡeḡitaiato. ⁸ Saulo tano na evariḡisito, matana eiaḡaiato nai tu, dagara ta asi eḡitaiato. Benamo karona na ḡimanai ḡeḡabito, Damaseko ḡana ḡeḡori-iaḡoato. ⁹ Ḗaro toitoi veḡata matana ebubuto

asi eboḡeboḡeto, ema asi eḡaniḡanito e nanu o dagara ta asi eniuato.

¹⁰ Damaseko ai Iesu ekorana-iaḡiato-ḡoi tari-mana ta arana Anania, mata-vanaḡi ai Vereḡauka na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Anania!” Ġia evaḡa-veseto, ekirato, “Ou! Vereḡauka, au maiḡegu.” ¹¹ Vereḡauka na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Novariḡisi, be dabara ta arana Roroḡoto Dabarana na noiḡo. Bono iaḡo Iudas ḡena numa nuḡanai, Taso tarimana ta arana Saulo bonoa vedanaḡi-iaḡia, korana ḡia tu monai moḡa eḡuri-ḡurini. ¹² Ġia na mata-vanaḡi ai tarima ta arana Anania beḡitaia, beraka-toḡa, ḡimana ḡia iatanai betore-kauri, matana bene fafa ḡana.”

¹³ Anania evaḡa-veseto, ekirato, “Vereḡauka, tarima ḡutuma na ḡegu ḡekiraḡito, mai tau na Ierusalemi ḡoi ḡemu tarimarima veaḡari tu veiḡa rakava kwaikwairi evei-vinirini. ¹⁴ Ema Damaseko ḡana beiḡoma tu Rubu Veḡa vereri baregori na maoro ḡeviniato, ḡoi aramu ḡevaḡa-raḡeani tarimari mabarari bene barubaruri e dibura numai bene toreri ḡana.” ¹⁵ Senaḡina Vereḡauka na ekiraiato, ekirato, “Noiḡo, korana mai tau tu au na varau aḡabi-viriḡiato, bese irairau tarimari e tanobara vereri baregori ema Isaraela tarimari ḡoirari ai au aragu bene kiraḡia ḡana. ¹⁶ Ema au na bavaḡa-ḡitaiani, ḡia au aragu bakunai tu midigumidigu vovoka roḡo beḡabini.”

¹⁷ Benamo Anania eiaḡoto, numai eraka-toḡato, ema ḡimana Saulo iatanai etore-kauato. Benamo ekirato, “Saulo tarikakagu, Vereḡauka Iesu, ḡia tu maiḡana oiaḡomato-ḡoi nai dabara

tumanai ġemu ai eforito tarimana. Ġia na betuġugu, korana matamu ma bene fafa ema Iauka Veaġa na ġoi bene vaġa-vonumu ġana.”
¹⁸ Asikauna dagara ta maġani-kone ġunari noġa matana na eketo-vaġito, benamo ma eboġeboġe-ġenoġoito. Moġa murinai evaisi-raġeto, benamo babatiso eġabiato. ¹⁹ Eġaniġanito murinai, tauna ma ekokore-ġenoġoito.

Saulo Damaseko ai eġobatato

Ma Saulo Damaseko ai tu ġaro kotari roġo ma etanuto, Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġesi. ²⁰ Ġia asikauna rubu ġana eiaġoto, Iesu ea ġobata-iaġiato, ekirato, “Iesu tu Barau Natuna.”
²¹ Saulo ġeseġaġiato tarimari mabarari nuġari ġefarevaġito, benamo ġekirato, “Mai tarima tu Iesu arana ġekiraġiani tarimari Ierusalemaj evaġirini tarimana ene? Ema maiġana beiaġoma tu mai veġa sebona uranai bene ġabiri, be Rubu Veaġa vereri ġeri ai bene ġori-ġenoġoi-iaġori ġana ene?”

²² Senaġi Saulo ġena ġobata seġukana tu ebaregoto-ġoi. Ġena guruġai Iesu evaġa-moġoniato-ġoi, moġoni Iesu tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna). Mo guruġa Iuda tarimari Damaseko ai ġetanuto-ġoi tarimari tu asi ġeri vaġa-vese dabarana.

²³ Ġaro ġutuma ġekorito murinai, Iuda tarimari ġevegogoto, Saulo vaġi-masena dabarana ġeboioġaiato; ²⁴ senaġi kara ġeboioġaiato dagarana tu tarima tari na Saulo ġekira-varaiato, be eribaiato. Boġi-laġani vanuġa barana ġatama bokari ġeġita-ġaurito-ġoi, ġia beġene vaġia

uranai. ²⁵ Senaĝi boĝi ta Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari na ĝeĝabiato, boseĝai ĝeĝuraiuto, benamo vanuĝa maĝuna murikana na ĝetuĝu-riĝoato.

Saulo Ierusalemaj ai

²⁶ Saulo Ierusalemaj ea votuto nai tu, ĝena ura Iesu ĝekorana-iaĝiato-ĝoi tarimari ĝesi beĝene tanu-vegogo, senaĝi ĝia mabarari na ĝegari-viniato, korana asi ĝevaĝa-moĝoniato-ĝoi, ĝia tu moĝoni korikori Iesu ĝena mero. ²⁷ Senaĝi Banabas na ea ĝoriatu, apostolo tarimari ĝeri ai eĝori-iaĝoato. Ĝia na vau ĝeri ekiraĝito, Saulo na Vereĝauka dabaraj kamasi eĝitaiato, ema Vereĝauka na eguruĝa-viniato. Ema ekiravararito, kamasi Saulo tu Damaseko ai ma kokorena ĝesi, asi egarito, Iesu aranaj eĝobatato nai. ²⁸ Moĝa lorinaj Saulo ĝia ĝesi ĝetanuto-ĝoi ema Ierusalemaj mabarana eĝobatato-ĝoi Vereĝauka aranaj ma kokorena ĝesi. ²⁹ Grik garo ai ĝeguruĝato-ĝoi Iuda tarimari ĝesi ĝeguruĝato-ĝoi e ĝeveĝare veĝareto-ĝoi, senaĝi ĝia na tu beĝene vaĝi-masea dabarana ĝevetauato-ĝoi. ³⁰ Tarikaka na maj boioĝa ĝeribaiato nai tu, Saulo Kaisarea ĝana ĝeĝori-variĝoato, ma monana Taso ĝana ĝetuĝu-rakaiato.

³¹ Moĝa lorinaj ekalesia mabarana Iudea, Galilea, e Samaria tanoraj ai maino eĝorato. Ekalesia ĝena kokore ebaregato e Vereĝauka garina ĝeveito-ĝoi ema Iauka Veaĝa na evaĝa-kavarito.

Petero Lida e Iopa ai

³² Petero gabu mabarari ġari eiaġoto, nuġanai tu Lida ġana maki evariġoto, Barau ġena tari-marima veaġari rakaġitari. ³³ Monai tarima ta arana Aenea edoġariato. Ġia kwakuna tu mase ema laġani imaima toitoi (8) veġata ġena gena-gena bedina na asi evariġisito. ³⁴ Benamo Petero na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Aenea, Iesu Keriso na evaġa-namomuni. Novariġisi, ġemu genagena noiokua.” Asikauna Aenea evariġisito. ³⁵ Monai ġetanuto-ġoi Lida e Saron tarimari mabarari na ġeġitaiato, benamo Vereġauka ġenai ġerakakureto.

³⁶ Iopai Iesu ekorana-iaġiato-ġoi vavinena ta arana Tabita etanuto-ġoi. Grik garo ai arana tu Doreka, anina tu “deer”. Ġia tu veiġa namori ġutuma eveito-ġoi, ema asi ġeri-ġari tarimari evaġa-kavarito-ġoi. ³⁷ Mo negai ġia tu ekeveto, benamo emaseto. Tauġanina ġeguriato, benamo numa tuġunai daiġutu tai ġea toreato. ³⁸ Iopa e Lida fakari tu asi manaġa. Be Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari Iopai ġeseġaġito Petero tu Lidai nai, tarima ruarua ġetuġu-iaġorito ġia ġenai, beġene noġia, beġene kira, “Ġai ġesi si-iaġo, asi nokwaibo!” ³⁹ Moġa lorinai Petero evariġisito, benamo ġia ġesi ġeiaġoto. Eraġasito nai tu, tuġuna daiġutuna ġana ġeġori-varaġeato. Monai vabu mabarari na ġeruġa-ġeġeraġiato, benamo koudi e dabuġa kotari, Doreka na maġurinai eturirito-ġoi dagarari, ġia ġevaġa-ġita-iaġiato ma taġiri ġesi. ⁴⁰ Petero na ġia mabarari daiġutu na etuġurosirito, benamo evetui-tarito, eġuri-ġurito. Moġa murinai eboġe-tarito, mase vavinena eġitaiato,

benamo ekirato, “Tabita, novariĝisi!” Tabita na matana eiaĝarito, ma Petero eĝitaiato, benamo etanu-vaisito. ⁴¹ Petero na ĝimanai eĝabito, evaĝa-ruĝa-vaisiato. Benamo veĝabidadama tarimari e vabu ekea-toĝarito. Ĝia ĝema raka-toĝato nuĝanai, Tabita tu maĝuri eruĝa-taĝoto-ĝoi. Benamo Petero na ĝeri ai etuĝu-iaĝoato. ⁴² Mai veiĝa varina Iopa mabaranaĵi eraga-rovorovoto, benamo tarima ĝutuma na Vereĝauka ĝevaĝa-moĝoniato. ⁴³ Petero ĝaro vovoka Iopai etanuto, boromakau kefirai eĝauvei-iaĝirito-ĝoi tarimana arana Simona ĝesi.

10

Petero e Korenelio

¹ Tarima ta arana Korenelio, ĝia tu Kaisarea vanuĝanai etanuto-ĝoi. Ma ĝia tu Roma ĝeri vetari tarimari sinau sebona (100) eĝorikaurito-ĝoi tarimana. Ĝia na vetari doĝorona arana ĝekiraĝiato-ĝoi tu “Itali ĝeri Vetari Doĝorona” eĝita-ĝaurito-ĝoi. ² Ĝia e ĝena numa tarimari mabarari ĝesi tu Barau ĝekorana-iaĝiato-ĝoi ema Barau garina ĝeveito-ĝoi. Ĝia na asi ĝeri-ĝari Iuda tarimari evaĝa-kava baregorito-ĝoi, ema vanaĝivanaĝi eĝauĝauto-ĝoi Barau ĝenai. ³ Lavilavi ta, horagauna 3 koloko rekenai ĝia emata-vanaĝito, Barau ĝena aneru ta eĝita-korikoriato, ema raka-toĝato, benamo ĝia evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Korenelio!” ⁴ Benamo ma garina ĝesi Korenelio na mo aneru eĝita-karakaraiato, benamo ekirato, “Vereĝauka, kara?”

Aneru na evaḡa-veſeato, ekirato, “Ĝemu ḡuriḡuri e ḡemu vevaḡa-kava asi ḡeri-ḡari tarimari ḡeri ai tu Barau na eḡabi-raḡerito, ema ḡia na etuḡamaḡirini. ⁵ Toma, tau kotari Iopa ḡana notuḡu-iaḡori, be tau ta arana Simona, ḡia arana ta tu Petero, beḡenea ḡoria. ⁶ Ĝia tu Simona, boromakau kefiru eḡauvei-iaḡirini tarimana ḡesi etanuni; ḡena numa tu kone rikinai.”

⁷ Mo evaḡa-guruḡaiato aneruna na eraga-kwaneato, benamo Korenelio na ḡena vetuḡunaḡi tarimari ruarua ema ḡena vetari tarimana ta ekea-iaḡomarito. Ĝena vetari tarimana moḡa tu Barau ekorana-iaḡiato-ḡoi tarimana e ḡia tu vanaḡivanaḡi Korenelio sevinai ḡia vetuḡunaḡina ḡeiaḡo-viniato-ḡoi tarimana ta. ⁸ Kara eḡorato dagarari mabarari Korenelio na ekira-vararito, benamo Iopa ḡana etuḡu-iaḡorito.

Petero ḡena mata-vanaḡi

⁹ Ma elaḡanito, ḡia tu dabara na roḡo ḡeiaḡoto-ḡoi, Iopa ḡekavi-naḡiato, ḡaroḡotai Petero tu numa tuḡunai eraḡekauto, nea ḡuriḡuri ḡana. ¹⁰ Ĝia varau evitoato, benamo ḡena ura tu neḡaniḡani. Ma ḡaniḡani tu roḡo ḡerovinarito-ḡoi nuḡanai, ḡia emata-vanaḡito. ¹¹ Ĝia na guba evekeoto eḡitaiato, ema dagara ta dabuḡa baregona kavana, daigunina vasivasi emariḡoto-ḡoi ḡia ḡenai, noḡa moḡo ḡetuḡu-mariḡoato-ḡoi tanobara ḡana. ¹² Ĝia emariḡoto-ḡoi nuḡanai tu maḡuri dagarari irauirau mabarari, kwakuri vasivasi ḡerakani dagarari, e ḡedarani dagarari, ema guba na ḡerovoni manuri. ¹³ Benamo garo

ta na ekiraiato, ekirato “Petero, novariĝisi, be no-vaĝiri, noĝaniri!” ¹⁴ Senaĝi Petero evaĝa-veseto, ekirato, “Vereĝauka, asiĝina ĝinavaĝi! Rakava e asi veiareva dagarari ta au na roĝosi roĝo bara ĝania.” ¹⁵ Mo garo na ma evaĝa-guruĝa ĝenoĝoiato ekirato, “Barau na eiarevarito dagarari ta rakavana asi bono kiraĝi.” ¹⁶ Vaĝa-toitoi moĝesi eĝorato, benamo mo dabuĝa asikauna tu guba ĝana ma eĝabi-varaĝeato.

¹⁷ Petero na mo ĝena mata-vanaĝi ai eĝitarito dagarari anina roĝo etuĝamaĝi-vetaurito-ĝoi nuĝanai, Korenelio ĝena vetuĝunaĝi tarimari tu ĝevotuto, ma ĝeribato Simona ĝena numa tu ainai. Benamo ĝeiaĝoto mo numa ĝatama bokana korana ĝoiranai ĝea ritoĝo-tarito. ¹⁸ Benamo ĝekeato e ĝevedanaĝito, ĝekirato, “Simona, arana ta ĝekiraĝiani Petero, tu mainai etanuni ba?” ¹⁹ Petero na tu roĝo mo mata-vanaĝi anina etuĝamaĝi-vetauato-ĝoi nuĝanai, Iauka Veaĝa na evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Noseĝaĝi, ĝoi tu tarima toitoi na ĝevetaumuni. ²⁰ Be novariĝisi, noraka-riĝo, ĝia ĝesi boĝono iaĝo. Asi bono ĝoiĝi, korana au na atuĝurito bene.”

²¹ Petero eraka-riĝoto mo tarima ĝeri ai, benamo ekirato, “Ĝovetauani tauna tu au maiĝegu. Kara dainai boĝo iaĝoma?” ²² Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Ĝai tu vetari tarimari sinau sebona (100) eĝori-kaurini tarimana arana Korenelio na betuĝuma. Ĝia tu vei-iobukaiobuka e Barau garina eveini tarimana, ema Iuda tarimari mabarari na maki ĝegubakau-baregoani. Ĝia tu Barau ĝena aneru ta na ekiraiato, ĝoi bene

keakaumu, ġena numa ġana bono iaġo, ema ġoi na kara bokiraġirini bene seġaġiri.”²³ Benamo Petero na mo tarima eġabi-raġerito ġena numai, monai ġegenato.

Petero tu Korenelio ġena numa ġana eiaġoto

Boġiboġi ai ġevariġisito, benamo Petero ġia ġesi ġeiaġoto, ema tarikaka kotari Iopa na maki ġia ġesi ġeiaġo-sebonato.²⁴ Ġia ġeiaġoto, dabara tumanai ġea genato, ma elaġanito vau Kaisareai ġevotuto. Korenelio na tu ġia enari-taġorito-ġoi, garagarana e ġatana maki ekea-vegogorito ġena numai.²⁵ Petero eraka-toġato nuġanai, Korenelio na edoġariato, benamo kwakuna koranai evetui-tarito ma etutuġutari-viniato.²⁶ Senaġi Petero na evaġa-ruġa-vaishiato, ekirato, “Novariġisi, au maki tarimarima moġo.”²⁷ Numa nuġanai ġeraka-toġato-ġoi nai, Petero na Korenelio evaġa-guruġaiato-ġoi. Ma numa nuġanai tu tarimarima ġutuma vegogotaġo edoġaririto.²⁸ Benamo ġia na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi tauġemi maki ma ribami ginikau, ġai ġema taravatu ekirani, Iuda tarimana ta irau bese tarimana ta ġesi asi bene tanu-vegogo o asi bene raka-ġitaia maki, taravatu. Senaġi Barau na bevaġa-ġitagu, au na tarima ta asi bana kiraġia ġia tu rakava o asi veiareva.²⁹ Moġa lorinai boġo keakaugu nai, ba-iaġoma moġo, asi bakira-sirivaġi. Be nadanaġimi, au tu kara dainai boġo keakaugu?”

³⁰ Korenelio ekirato, “Ġaro vasivasi varau beġe iaġo, au tu ġegu numai aġauġauto-ġoi horaġauna 3 koloko lavilavi rekenai, maitoma horaġauna kavana. Benamo asikauna dabuġa kurokuro

lelevaġina na evedabuġato tarimana ta ġoiragu ai eruġa-tarito, ³¹ benamo ekirato, ‘Korenelio! Barau na ġemu ġauġau beseġaġia e vevaġa-kava veiġari asi ġeri-ġari tarimari ġeri ai etuġa-maġirito. ³² Iopa ġana novetuġu-iaġo, Simona, ġia arana ġekiraġiani Petero ġetoni, beġenea kiraia, be bene iaġoma. Ġia tu Simona, boromakau kefiru eġauvei-iaġirini tarimana ġena numai etanuni kone rikinai.’ ³³ Moġa lorinai asikauna vetuġumu araga-veito, ema bovei-nauġa, veiġa namo taumu, korana boiaġoma bene. Toma ġai mabarama tu Barau ġoiranai maiġema, ma Vereġauka na bevaġa-naġimu guruġari mabarari baġana seġaġiri ġana.”

Petero ġena ġobata

³⁴ Benamo Petero ġena guruġa esinaiato, ekirato, “Au toma bama riba-maoro, Barau na tarimarima mabarari tu eġabiraġe-ilailarini. ³⁵ Bese mabarari nuġari ai tu deikara na ġia garina eveini, ema veiġa iobukari eveini tarimana moġo ġia na eġabi-raġeani. ³⁶ Barau na Isaraela tarimari ġeri ai etuġu-iaġomaiato varina tu maiġa, mo tu maino varina Iesu Keriso ġenana maino varina namona efluato-ġoi. Iesu Keriso tu tarima mabarari ġeri Vereġauka. ³⁷ Ġomi ma ribami Iudea nuġanai kara eġorato, Galilea na evesinato. Mo tu Ioane na babatiso eġobata-iaġiato murinai. ³⁸ Iesu, Nasareta tarimana varina, ġomi ma ribami, kamasi Barau na Iauka Veaġa e seġuka ġia iatanai ebubu-riġoato. Ġia tu gabu mabarari ġari eiaġoto, veiġa namori eveirito-ġoi, ema Diabolo ġena seġuka na eġabirito tarimari

mabarari evaḡa-maḡuririto-ḡoi, korana Barau tu ḡia ḡesi. ³⁹ Ḡai tu ḡia na Iuda e Ieruselema tanori ai eveirito-ḡoi dagarari mabarari ḡavaḡa-moḡonirini tarimama. Ḡia tu satauro ai ḡeikoko-kauato nai ḡevaḡa-maseato. ⁴⁰ Senaḡina Barau na ḡaro vaḡa-toitoinai (3) evaḡa-variḡisi ḡenoḡoiato ema evaḡa-foforiato beḡene ḡitaia ḡana. ⁴¹ Ḡia tu tarimarima mabarari na asi ḡeḡitaiato, senaḡi ḡevaḡa-moḡoniani tarimari, mo tu Barau na eviriḡi-guinerito tarimari na moḡo ḡeḡitaiato. Ma moḡeri tarimari tu ḡai maiḡema. Ḡia evariḡisi-ḡenoḡoito murinai, ḡai tu ḡia ḡesi ḡaḡaniḡani-vegogoto e ḡaniuniu-vegogoto. ⁴² Ḡia na evaḡa-naḡimato, tarimarima ḡeri baḡana ḡobata e baḡana kiraḡi-foforia, ḡia tu Barau na eḡabi-hidiato, maḡuri tarimari e mase tarimari ḡeri ve-vaḡa-maoro tarimanai evaḡa-iaḡoato. ⁴³ Peroveta tarimari mabarari na ḡia ḡekiraḡi-foforiato-ḡoi, ḡekirato-ḡoi, ḡia beḡe vaḡa-moḡoniani tarimari mabarari tu ḡia arana seḡukanai Barau na ḡeri rakava betuḡamaḡi-fitoḡarini.”

Irau bese tarimari Iauka Veaḡa ḡeḡabiato

⁴⁴ Petero roḡo eguruḡato-ḡoi nuḡanai, Barau ḡena guruḡa ḡeseḡaḡiato-ḡoi tarimari mabarari iatari ai Iauka Veaḡa eraka-riḡoto. ⁴⁵ Iuda tarimari Iesu ḡevaḡa-moḡoniato-ḡoi ema Petero ḡesi Iopa na ḡeiaḡomato tarimari tu ḡeḡaba-rakavato, korana Barau na Iauka Veaḡa irau bese tarimari maki evinirito iatari ai ebubu-riḡoato. ⁴⁶ Korana ḡeseḡaḡirito garo irauri ai ḡeguruḡato-ḡoi, ema Barau ḡevaḡa-raḡeato. Benamo Petero ekirato, ⁴⁷ mai tarimarima na tu Iauka Veaḡa varau beḡe

ġabia, ġita na taġabiatu kavana. Be, nanu nuġanai babatiso beġene ġabia ġana tu deikara na bekira-ġoiani? ⁴⁸ Moġa lorinai ġia na ekirarito, Iesu Keriso aranai beġene babatisori. Benamo ġia na Petero ġenoġiato, ġaro kotari ġia ġesi roġo ma beġene tanu.

11

Petero ġena guruġa-fofori Ierusalemata ai

¹ Apostolo e tarikaka Iudea tanonai mabarari ġeseġaġito, irau bese tarimari na maki Barau ġena guruġa varau ġeġabi-raġeato. ² Benamo Petero Ierusalemata ġana evarāġeto nai tu, Iesu ġevaġa-moġoniatu-ġoi tarimari, senaġi tauġaniri kefiru tu ġelama-vaġirito, moġeri na ġeġau-figaġiato, ³ ġekirato, “Ġoi tu kefiru asi ġelama-vaġirinu irau bese tarimari ġeri numai oa raka-toġato, ema ġia ġesi oa ġaniġani-vegogoto!”

⁴ Benamo Petero na vari mabarana ġeri eki-raġito, kamasi evesinato mo magona. Ekirato, ⁵ “Au tu Iopa vanuġana baregonai aġuriġurito-ġoi, nuġanai amata-vanaġito. Aboġeto, dagara ta dabuġa baregona kavana, daigunina tu vasivasi (4), guba na emariġoto-ġoi, noġa moġo ġetuġu-mariġoato-ġoi, ġoiragu ai ema vetoretarito. ⁶ Aboġe-ġurato nai tu, maġuri dagarari iraurau, tanobarai kwakuri vasivasi na ġerakani bureġari, e boġai ġetanuni bureġari, e ġedarani dagarari, ema guba na ġerovoni manuri aġitarito. ⁷ Benamo garo ta aseġaġiato, ekirato, ‘Petero, novariġisi, be novaġiri e noġaniri!’ ⁸ Senaġi au akirato, ‘Vereġauka, asiġina ġinavaġi, rakava e asi

veiareva dagarari ta au murugu na roḡosi beḡere raka-toḡa.’⁹ Mo garo guba na ma eguruḡa-ḡenoḡoito, ekirato, ‘Barau na eiarevarito dagarari tu rakavari asi bono kiraḡiri.’¹⁰ Vaḡa-toitoina moḡesi eḡorato, benamo dagara mabarari guba ḡana ma eḡabi-varaḡerito.

¹¹ Mo horaḡauna sebonai tarima toitoi au atanuto-ḡoi numanai ḡeraḡasito. Ġia tu Kaisarea na ḡetuḡurito au ḡegu ai.¹² Benamo Iauka Veaḡa na ekiraguto, ḡia ḡesi bana iaḡo, asi bana ḡoiaḡi. Mai tarikaka imaima sebona (6) maki au ḡesi Kaisarea ḡana ḡaiaḡoto, ema mabarama Korenelio ḡena numai ḡaraka-toḡato.¹³ Ġia na ḡema ekiraḡiato, kamasi aneru ta, ḡia ḡena numai eforito eḡitaiato, ema ekiraiato, ekirato, ‘Iopa ḡana novetuḡu-iaḡo, Simona, ḡia arana ta tu Petero, beḡenea kiraia, bene iaḡoma.’¹⁴ Ġia na guruḡa tari ḡemu bekiraḡirini, benamo mo guruḡa ḡerina Barau na ḡoi ema ḡemu numa tarimari mabarari bevaḡa-maḡurimini.’¹⁵ Au na guruḡa vau asinaiato nuḡanai, Iauka Veaḡa emariḡoto ḡia iatari ai, Pentekoste ḡaronai ḡita iatarai emariḡoto kavana.¹⁶ Benamo Vereḡauka na kara ekiraḡiato dagarana atuḡamaḡi-doḡariato, ekirato, ‘Ioane tu nanu na ebatisoto-ḡoi, senaḡina ḡomi tu Iauka Veaḡa na bebatisomini.’¹⁷ Bema Barau na mo varevare sebona moḡo, ḡita Vereḡauka Iesu Keriso tavaḡa-moḡoniato nai evinirato varevarena, irau bese tarimari maki evinirito nai tu, au tu deikara, be au na Barau bakira-ḡoiani?”

¹⁸ Ġia na mo guruḡa ḡeseḡaḡiato nai, ḡeri guruḡa barubaru ḡevaḡa-magoato, benamo Barau

ġevaġa-raġeato, ġekirato, “O kato, irau bese tari-mari maki Barau na vetuġamaġi-kure dabarana bevaġa-ġitari, maġuri beġene ġabia ġana.”

Ekalesia evesinato Antioka ai

¹⁹ Stefano emaseto nai, ekalesia vaġa-midigumidiguna e lai-lausilausina eġorato, benamo veġabidadama tarimari ġevaġa-raga rovorovorito. Ġia kotari ġeiaġoto mo Foenikia, Saipras e Antioka ai ġea raġasito. Monai Iuda tarimari ġeri ai moġo Iesu varina ġeġobata-iaġiato-ġoi. ²⁰ Senaġi veġabidadama tarimari kotari, Saipras e Kurene tarimari tu Antioka ġana ġeiaġoto, Grik tarimari ġeri ai maki vari ġea fluato, Iesu Vereġauka Varina Namona ġeġobata-iaġiato-ġoi. ²¹ Vereġauka seġukana tu ġia ġesi, be tarimarima ġutuma-bara Vereġauka ġevaġa-moġoniato ema ġevetuġamaġi-kureto.

²² Ierusalemema ekalesiari na mai vari ġeseġaġiato, benamo ġia na Banabas Antioka ġana ġetuġu-iaġoato. ²³ Ġia Antiokai eraġasito, benamo Barau ġena varevare-bara tarimarima ġeri ai eġitaiato nai, eiaku-rakavato. Ma mabarari elaunaġirito, moġoni ai Vereġauka beġene korana-iaġia ma nuġari mabarari ġesi. ²⁴ Banabas tu tarima namona, Iauka Veaġa e veġabidadama na evonuto. Ema tarimarima ġutuma-bara Vereġauka ġena tarimarimai ġeiaġoto.

²⁵ Benamo Banabas Taso ġana eiaġoto, Saulo vetau-vetauna. ²⁶ Edoġariato, benamo Antioka ġana eġori-iaġoato. Monai mo laġani sebona, tauri ruarua ekalesia ġesi ġevegogoto-ġoi e tarimarima ġutuma-bara ġevaġa-ribarito-

gōi. Iesu gēkorana-iaḡiato-gōi tarimari tu Antioka vanuḡanai vau gēkiraḡirito “Christian”.

²⁷ Mo ḡaro ai peroveta tarimari kotari Ierusalem na Antioka ḡana ḡevariḡoto. ²⁸ Ta ḡia fakari ai arana tu Agabo. Agabo evariḡisito, Iauka na evaḡa-ribaiato ilailanai tanobara mabaranai doḡe baregona beḡorani varina efiu-guineato. Mo doḡe baregona tu Klaudio ḡena veḡitaḡau ḡarori ai eḡorato. ²⁹ Iesu gēkorana-iaḡiato-gōi tarimari na ḡeura-iaḡiato, ḡia tata ḡeri doḡari ilailari ai tarikakari Iudeai ḡeri ai ḡeri varevare dagarari kotari beḡene tuḡu-iaḡo, beḡene vaḡa-kavari ḡana. ³⁰ Mo veiḡa tu ḡeveiato, Banabas e Saulo ḡeri ai ḡeri moni ḡetuḡukauto, rubu ḡitataḡona tarimari beḡene viniri ḡana.

12

Ekalesia vaḡa-midigumidiguna e lausilausina ebareḡoto-gōi

¹ Moḡeri ḡaro ai Kini Heroda na ekalesia tarimari kotari eḡabi-taririto, bene vaḡa-midigu midiguri ḡana. ² Iakobo (o Iames), Ioane kakana, tu baḡa na debana ebasi-ḡutuato. ³ Heroda na Iuda tarimari eḡitarito, mo veiḡa ḡeiaku-iaḡiato nai tu, Petero maki ma ea ḡabi-tariato. Mo tu asi etubuni faraona verekona ḡarori ai eḡorato. ⁴ Petero eḡabi-tariato, benamo dibura numai etoreato. Monai vetari tarimari gabanana imaima sebona (16) etorerito, vasiri vasiri ai evaḡa-ruḡarito vauro, Petero ḡeḡitaḡauato. Heroda ḡena ura tu Pasova murinai vauro, tarimarima ḡoirari ai bene ḡori-rosia ema

bene vaḡa-kotaia. ⁵ Moḡa lorinai Petero tu dibura numai ḡeḡita-ḡauato-ḡoi, a ekalesia tu Barau ḡenai ḡeḡauḡau-kokore kokoreto-ḡoi Petero ḡena.

Aneru na Petero evaḡa-maḡuriato

⁶ Boḡi, ma belagānini tu Heroda na tarimarima ḡoirari ai Petero beḡori-rosiani, Petero tu seini na ḡebarubaruato, benamo vetari tarimari ru- arua vekaravari ai egenato, ema ḡatama-boka ḡitaḡauna vetari tarimari na maki ḡatama-boka ḡenari-taḡoato-ḡoi. ⁷ Benamo Vereḡauka ḡena aneru ta efoforito, Petero sevinai eruḡa-tarito, ema mama ta dibura numa nuḡanai enanagi- tariato. Mo aneru na Petero ḡabana ebota- karaiato, benamo evaḡo-tataḡaiato, ma ekiraiato, ekirato, “Ragavei, novariḡisi!” Benamo seini Petero ḡimana na ḡeketo-vaḡito. ⁸ Benamo aneru na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Ḡemu gabaḡau nobaru-taria, ema ḡemu tamaka noveiri.” Be- namo Petero na eveirito. Aneru ma ekirato, “Ḡemu koudi na noveseḡo, be au murigu na noiaḡoma.” ⁹ Petero ḡia murinai erakato mo, dibura numa na eraka-rosito. Senaḡi ḡia tu asi ribana, mo aneru na kara eveiato-ḡoi tu moḡoni. Ḡia matoru ekirato tu, emata-vanaḡini etato- ḡoi. ¹⁰ Gatama-boka ḡitaḡauna tarimari ḡeruḡato gabuna ta ḡeraka-vanaḡiato, ma vaḡa-ruaruana ma ḡeraka-vanaḡiato, ḡeiaḡoto mo, auri ḡatama- bokanei ḡea raḡasito. Moḡa tu vanuḡa barana rakarosina ḡatama-bokana. Mo ḡatama-boka tu tauḡena moḡo ḡia ḡeri evekeoto, benamo ḡeraka- rosito. Dabara na ḡeraka-variḡoto-ḡoi nuḡanai, asikauna aneru na Petero eraga-kwaneato.

¹¹ Monai vau Petero eribato ġia ġenai kara eġorato, benamo ekirato, “Au toma moġoni bama riba, Vereġauka na ġena aneru betuġua tu, Heroda ġimana na, ema Iuda tarimari na au ġegu ai kara ta beġene veia ġetato-ġoi ġenana bema vaġa-maġurigu.

¹² Mo veiġa etuġamaġi-fakaiato, benamo Maria ġena numa ġana eiaġoto. Maria tu Ioane Mareko sinana. Monai numa nuġanai tu tarimarima ġutuma ġevevogoto, ġeġauġauto-ġoi. ¹³ Petero numa murikana ġatama bokanai esekeseketo, benamo vetuġunaġi ġuiatona ta arana Roda eiaġoto, nea ġitaia ġana. ¹⁴ Senaġi ġia na Petero garona eseġaġi-leaiato, benamo iaku na evaġa-vonuato, benamo ġatama-boka tu asi ekeo-fakaiato, a ġia tu eraga-ġenoġoito, ea kirarito, Petero tu murikai eruġa-taġoni. ¹⁵ Ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi tu bebabomu ba!” Senaġi ġia eġiġiraġeto-ġoi, ekirato, “Moġoni, Petero tu murikai eruġa-taġoni.” Benamo ġekirato, “Mani tu ġia ġena aneru!”

¹⁶ Senaġina Petero tu roġo esekeseke-ġiġiraġeto-ġoi. Benamo ġeiaġoto, ġatama-boka ġea keo-fakaiato nai tu, Petero ġeġitaiato, ġeġabarakavato. ¹⁷ Petero ġimana na ekira-ġoirito asi beġene guruġa, benamo Vereġauka na kamasi dibura numa na eġori-rosiato ġeri ekiraġito. Ġia na evaġa-guruġarito, ekirato, “Iakobo (o Iames) e tarikaka mabarari ġeri mai vari boġono kiraġia.” Benamo ġia tu erakato, gabu ta ġana ma eiaġoto.

¹⁸ Boġiboġi, vetari tarimari fakari ai tu daradara baregona eġorato; ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Petero tu kamasi bevei?”

19 Heroda na gabu mabarana evetau-ginikauato, senaġi Petero asi eġoitaġoato. Benamo Petero ġeġita-ġauato tarimari evaġa-kotarito murinai, ġena vetari tarimari o soldia ekirarito beġenea vaġi-maseri. Moġa murinai Heroda na Iudea eraga-kwaneato, ma Kaisareai ġaro tari ea tanuto.

Heroda emaseto

20 Heroda tu Taia e Sidono tarimari ebaruvini-rakavarito; moġa lorinai Taia e Sidono tarimari ġeveġabi-vegogoto, ma Heroda ġea ġitaiato. Senaġi guine, Blasto, Heroda ġena gena-daigutuna ġitataġona tarimana ġesi roġo ġeveġatato, ġevaġa-maranaiato, ema ġia rekeri ai roġo ekauto. Moġa murinai vauro ġeiaġoto, Heroda ġenai maino ġea noġiato, korana ġia ġeri tanobara ġaniġanina tu Heroda ġena tanobarai ġeġabito-ġoi.

21 Benamo ekiraġi-toreato ġaronai, Heroda na ġena vere dabuġana eveiato, benamo ġena teronai ea tanukauto vau, tarimarima eguruġa-vinirito. 22 Benamo tarimarima ġeġabato, ġekirato, “Mai tu barau ta garona, dia tarimarima garona.” 23 Mo horai Vereġauka ġena aneru ta na Heroda ekwariato, korana ġia na mo guruġa eseġaġiato nai, Barau tu asi evaġa-raġeato. Ġia tu ġuioġuio na ġeġaniato, emaseto.

24 Senaġi Barau ġena guruġa tu ebaregote e eraga-rovorovoto.

25 Banabas e Saulo tu ġeri ġauvei ġevaġa-koriato, benamo Ierusalemna na ġeġenoġoito; Ioane Mareko maki ġeġori-kauato.

13

Banabas e Saulo ġeġabi-viriġirito e ġetuġurito

¹ Antioka ekalesiana nuġanai tu peroveta e vevaġa-riba tarimari kotari. Arari tu Banabas; Simeona, arana ta tu Niga; Lukio, Kurene tarimana; Manaen, ġia tu Gavana Heroda ġesi ġevaġa-baregorito; e Saulo. ² Ġia na Vereġauka ġetoma-rakarigo viniato-ġoi e ġeġani-veaġato-ġoi nuġanai, Iauka Veaġa na ekirarito, ekirato, “Banabas e Saulo tu au ġegu boġono ġabi-ġerevaġiri, korana au na bakeari, ġegu ġauvei ta beġene veia ġana.” ³ Benamo ġia ġeġani-veaġato e ġeġuriġurito murinai, ġimari ġia iatari ai ġetore-kaurito, benamo ġetuġu-rakarito.

Saipras ai

⁴ Iauka Veaġa na Banabas e Saulo etuġurito, benamo tauri ruarua kone vanuġana Seleukia ġana ġevariġoto. Seleukia na tauri ruarua bouti ai ġeraġeto, benamo Saipras motumotu ġana ġevanaġito. ⁵ Banabas ma Saulo Salami ai ġevotuto nai, Barau ġena guruġa Iuda tarimari ġeri rubu tari ai ġea ġobata-iaġiato. Ioane Mareko maki ġia ġesi, ġia tauri ruarua evaġa-kavarito-ġoi.

⁶ Tauri ruarua na Saipras motumotu mabarana ġeraka-vanaġiato, ġeiaġoto Pafo vanuġanai ġea raġasito. Monai Iuda ġeri ġora e peroveta ġofaġofa tarimana ta arana Bar-Iesu ġea doġariato. ⁷ Ma Bar-Iesu tu motumotu verena, ma iaunega rakavarakava tarimana arana Seregio Paulo ġatana. Mo vere na Banabas e Saulo ekea-iaġorito ġia ġoirana ġana, korana

ġena ura tu Barau ġena guruġa bene seġaġia. ⁸ Senaġi mo ġora tarimana Elima, (Bar-Iesu arana ta tu Elima), na ġeri guruġa ekira-fitoġarito, ġena ura vere na Iesu asi bene vaġa-moġonia. ⁹ Benamo Saulo, arana ta tu Paulo, Iauka Veaġa na evaġa-vonuato, benamo Elima eġita-karakaraiato. ¹⁰ Benamo ekirato, “Ġoi tu Diabolo natuna, ema veiġa iobukaiobukari mabarari tu ġoi na ovetari-vinirini! Ġoi tu ġofaġofa e rakava mabarari na ovonuto. Vereġauka ġena veiġa iobukaiobukari ġofaġofai bono vaġa-iaġori uranai ovededegwani. Mo veiġa tu aitoma vau bovaġa-dokoani? ¹¹ Noseġaġi! Toma Vereġauka ġena seġuka ġoi ġemu ai beforini, matamu bebubuni, ma laġani mamana asi boġitaiani, beiaġoni mo, ġaro ta.”

Asikauna Elima tu mukuna na matana eġabi-ġauato, benamo eraka-ġeġeraġi ġeġeraġito, ġena ura ta na ġimanai bene ġabi, ma bene ġori-kaua. ¹² Mo vere na kara eġorato dagarana eġitaiato nai, Vereġauka evaġa-moġoniato. Ema eġaba-rakavato Vereġauka ġena vevaġa-riba guruġari ai.

Antioka vanuġana Pisidia ai

¹³ Paulo ma karna ġesi Pafo ġeraga-kwaneato, bouti na Pega ġana ġeiaġoto. Pega tu Pamfilia nuġanai. Pegai benamo Ioane Mareko na Paulo e Banabas eraga-kwanerito, ġia tu Ierusalem ma eġenoġoi-iaġoto. ¹⁴ Pega na kwakuri na Antioka ġana ġeiaġoto. Antioka tu Pisidia tanonai. Sabadi ai tu Iuda tarimari ġeri rubu ai ġeraka-toġato, bena ġetanu-tarito. ¹⁵ Mose ġena taravatu e peroveta tarimari ġeri toretore

ġeivirito murinai, rubu ġitaġauna tarimari na noġinoġi ġetuġu-iaġoato ġia tauri ruarua ġeri ai, ġekirato, “Tarikaka, bema ma ġemi vevaġa-gwaġiġi guruġari mai tarimarima ġeri ai nai tu, ġai ġaurani, ġeri ġokiraġi.”

¹⁶ Paulo evariġisito, ġimana na eiave-taririto, benamo ekirato, “Isaraela taumi e irau bese tarimari fakari ai Barau garina ġoveini tarimami, ġoseġaġi! ¹⁷ Mai Isaraela tarimari ġeri Barau na ġai senema eġabi-viriġirito, ema ġia na evaġa-ġutumarito, Aigupito tanonai ġetanuto-ġoi nai. Ma Barau ġena seġuka baregona na Aigupito tanona na eġori-rosirito, ¹⁸ ema laġani gabana vasivasi (40) kavana tano fakanai ġia ġeri ai evevaġa-gwaġiġito. ¹⁹ Ġia na Kanana tanonai bese imaima ruarua (7) tarimarimari evaġa-moutaririto. Ma ġeri tano tu eġabiato, Isaraela tarimari evinirito e ġeri tanobarai evaġa-iaġoato. ²⁰ Mo dagara mabarari tu laġani sinau vasivasi ma gabana imaima (450) kavana nuġanai ġeġorato. Moġa murinai ġia na vevaġa-roroġoto tarimari evinirito, eiāġoto mo peroveta tarimana Samuela ġena veġitaġau laġanina. ²¹ Ma ġeri vere o kini ta beġene ġabia noġinoġina ġeveito nai, Barau na Saulo evinirito. Ġia tu Kisa natuna, mo tu Beniamina ġena doġoro tarimana. Saulo na laġani gabana vasivasi (40) eġita-ġaurito. ²² Saulo kini dagina na eġabi-vaġiato murinai, Barau na Davida eġabiato, Isaraela ġeri kini ai evaġa-iaġoato. Barau na Davida tu maiġesina ekiraġi-foforiato, ekirato, ‘Au na Davida, Iese natuna, badoġaria, ġia tu au nuġagu na euravini-

rakavaiani tarimana. Ĝia na au ĝegu ura veigari mabarari beveirini.’ ²³ Barau na ĝena guruĝatore ilailanai, Davida besena na, Isaraela tarimari ĝeri vevaĝa-maĝuri tarimana etuĝu-mariĝoato. Mo vevaĝa-maĝuri tarimana tu Iesu.

²⁴ Iesu roĝosi roĝo bere ĝauvei nuĝanai, Ioane na Isaraela tarimari mabarari eĝobata-vinirito, ekirarito, ĝeri rakava ĝerina beĝene vetuĝamaĝikure, benamo babatiso beĝene ĝabia. ²⁵ Ioane na ĝena ĝauvei dori evaĝa-koriato nuĝanai, tarimarima ekirarito, ekirato, ‘Ĝomi ĝotuĝa-maĝini au tu dei? Au tu dia ĝomi na ĝovaĝa-nogaiani tarimana. Senaĝi ĝoboĝe! Ĝia tu au murigu na mani eiaĝomani, ma au tu asi ilaila ĝia kwakuna tamakari bakoki-vaĝirini.’

²⁶ Tarikakagu, Aberahamo besena, ema ĝomi irau bese fakari ai Barau garina ĝoveini tarimami: Mai vevaĝa-maĝuri guruĝana tu ĝita ĝera etuĝu-iaĝomaiato. ²⁷ Ierusalemata tarimari ma ĝeri vere ĝesi Iesu asi ĝeĝita-leaiato, ema Iesu, peroveta tarimari ĝeri guruĝa Sabadi mabarari ai ĝeiavirito-ĝoi, tu asi ĝetuĝamaĝifakarito. Moĝesina naima ĝia na Iesu vaĝimasena guruĝana ĝekiraĝito nai, peroveta tarimari ĝeri guruĝa ĝevaĝa-moĝonirito. ²⁸ Oba, vaĝimasena korana ta tu asi ĝedoĝariato, senaĝina Pilato ĝenoĝiato, bene vaĝi-masea ĝetato. ²⁹ Buka Veaĝai ĝia ĝekiraĝiato guruĝari mabarari ĝeveirito murinai, satauro tuĝuna na ĝeĝabi-riĝoato, benamo fore ĝekwaiato kouĝana garanai ĝea toreato. ³⁰ Senaĝi Barau na mase na ma evaĝa-variĝisi ĝenoĝiato, ³¹ ĝia ĝesi Galilea na Ierusalemata ĝana

ġeiaġoto-ġoi tarimari na ġaro vovoka ġeġitaiato. Ma ġia toma tu Isaraela tarimari ġeri ai Iesu ġekiraġi-foforiani.

³² Ema Barau na ġita senera kara ekiraġitore-vinirito Varina Namona ġomi ġakira-varamini.

³³ Mo kiraġitore tu Barau na ġita, ġia tuburi, ġera evaġa-moġoniato, mo tu ġia na Iesu mase na ma evaġa-variġisi ġenoġoiato nai. Salamo vaġa-ruaruanai etoreato ilailana, ekirani, 'Ġoi tu au Natugu;

toma au tu ġoi Tamamu ai baiaġo.'

³⁴ Barau na moġoni mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato e asi ma beġenoġoini gara ġana, benamo beboraġani. Barau na tu maiġesi ekiraġiato, ekirato,

'Davida ġena akiraġi-torerito, vevaġa-namo veaġari e moġoniri tu ġomi bavini-mini.'

³⁵ Ema Salamo ta nuġanai ma ekirani,

'Ġoi ġemu tarima veaġana tu asi beboraġani, korana tu asi bene ġora otato.'

³⁶ Davida ġena ġuru ai Barau ġena vetuġunaġi eiaġo-vinito-ġoi nai emaseto, benamo senena seviri ai ġeguriato, ma tauġanina tu eboragaato.

³⁷ Senaġi Iesu, Barau na mase na evaġa-variġisi ġenoġoiato tarimana, tu tauġanina asi eboragaato.

³⁸ Moġa lorinai, tarikakagu mabarami, au aurani boġono riba, ġai tu Iesu bakunai rakava tuġamaġi-fitoġari varina ġomi ġemi ġavari-fiuani. ³⁹ Mose ġena taravatu na ġomi ġemi rakava tu asi beruġa-vaġirini riba, a Iesu na ġia ġevaġa-moġoniani tarimari mabarari ġeri rakava tu eruġa-vaġirini,

vei-iobukaiobuka tarimari ai evaḡa-iaḡorini.
⁴⁰ Rorimi boḡono vetore, be peroveta tarimari
 na ḡekiraḡirito dagarari, ḡemi ai asi beḡene ḡora;
 ḡekirato,

⁴¹ ‘Ḡomi veḡabi-varaḡevaraḡe
 tarimami ḡoboḡeboḡe!
 Nuḡami ḡefarevaḡi, benamo ḡomase!
 Korana ḡemi maḡuri ḡarori ai
 au na veḡa ta haveiani,
 enabe ta na ḡemi bekiraḡi-ginikauani,
 senaḡi asi boḡo vaḡa-moḡoniani!’ ”

⁴² Paulo e Banabas rubu na ḡeraka-riḡoto-ḡoi
 nuḡanai, tarimarima na ḡenoḡirito, ḡoira Sabadi
 ai ma beḡene ḡenoḡoi, be mo guruḡa kotari ma
 ḡeri beḡene kiraḡi. ⁴³ Tarimarima vegogo na
 ḡeḡwa-lausiato murinai, Iuda tarimari ḡutuma,
 ema irau bese tarimari, Barau ḡekorana-iaḡiato-
 ḡoi tarimari, ḡutuma maki Paulo e Banabas muriri
 na ḡeiaḡoto. Tauri ruarua na ḡevaḡa-guruḡarito e
 ḡelaunaḡirito, Barau ḡena varevare-bara nuḡanai
 beḡene ruḡa-gwaḡiḡi.

⁴⁴ Sabadi vaḡa-ruaruanai, dori moḡo mo
 vanuḡa baregona tarimari mabarari na
 Vereḡauka ḡena guruḡa seḡaḡi-seḡaḡina ḡeraka-
 vegogoto. ⁴⁵ Iuda tarimari na mo ḡutuma
 ḡeḡitarito nai, ḡemama-rakavato; benamo Paulo
 na kara ekiraḡirito-ḡoi guruḡari, ḡia na ḡekira-
 fitoḡarito e ḡevei-veḡare veḡareato. ⁴⁶ Senaḡi
 Paulo e Banabas tu ma kokoreri ḡesi ḡevaḡa-
 veserito, ḡekirato, “Barau ḡena ura lorinai tu
 ḡia ḡena guruḡa ḡai na ḡomi baḡana kiravara-
 guinemi. Senaḡi ḡomi na asi ḡoḡabi-raḡeani,

monana tu ġomi tauġemi na ġovaġa-moġoniani, ġomi tu asi ilaila maġuri vanaġivanaġi boġo ġabiani. Moġa lorinai, ġai na ġomi ġaraga-kwanemini, ma irau bese tarimari ġeri ai ġaiagōni.

⁴⁷ Korana Vereġauka na tu maiġesi evaġa-naġimato, ekirato,

‘Au na ġomi atoremto tu,
irau bese tarimari ġeri mamai
boġono iaġo,

be vevaġa-maġuri boġono ġabi-rosia tanobarai
ġetanuni tarimari mabarari ġeri ai.’ ”

⁴⁸ Irau bese tarimari na mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġeikuto e Vereġauka ġena guruġa ġevaġa-raġeato; ema Barau na eġabi-viriġirito maġuri vanaġivanaġi beġe ġabiani tarimari mabarari ġeveġabidadamato. ⁴⁹ Vereġauka ġena guruġa mo gabu mabarana nuġanai eraga-rovorovoto.

⁵⁰ Senaġi Iuda tarimari na irau bese vavineri, dagi baregori ġeġabi-taġorito-ġoi ma Barau ġekorana-iaġiato-ġoi vavineri, e vanuġa baregonai veġitaġau tauri, nuġari ġeġanirito. Benamo ġia na vevaġa-midigumidigu ġevaġa-ġoraiato

Paulo e Banabas ġeri ai, ema ġeri gabu na ġelai-rosirito. ⁵¹ Tauri ruarua na kwakuri kauri ġekwari-ketoketorito, ġia ġeri kira-sirivaġi vaġa-moġoniri ġana, benamo Ikonia ġana ġeiaġoto.

⁵² Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari Antiokai tu iaku e Iauka Veaġa na ġevonuvonu-raġeto.

14

Ikonia ai

1 Ikoniai Paulo e Banabas tauri ruarua Iuda tarimari ġeri rubu ai ġeveito-ġoi kavana ġeraka-toġato, benamo ġeġobatato. Ġeri ġobata na Iuda e Grik tarimari ġutuma lelevaġi ġeveġabidadamato. 2 Senaġi Iuda tarimari asi ġeurato Iesu beġene vaġa-moġonia, tarima kotari na irau bese tarimari ġelaunaġi-naġirito, benamo tarikaka veġabidadama nuġanai tarimari ġeiau-rakava vinirito. 3 Paulo e Banabas monai ġetanu-maukato. Ma kokoreri ġesi Vereġauka ġena varevare-bara guruġana ġekiraġiato-ġoi. Vereġauka na ġeri guruġa evaġa-moġonirito tu seġuka evinirito, vetoġa boruri e nuġa-farevaġi veġari ġeveito. 4 Senaġi mo vanuġa baregona tarimari tu ġevevare-kirato, reke-ta Iuda tarimari ġesi ġekauto, reke-ta tu apostolo tarimari ġesi. 5 Benamo irau bese tarimari e Iuda tarimari ma ġeri veġuine-iaġi tauri ġesi ġeverori-vegogoto, ġeurato apostolo beġene vaġa-midigu midiguri e fore na beġene ġidara-maseri. 6 Senaġi Paulo e Banabas na mo boioġa ġeribaiato, benamo Likaonia tanonai vanuġa baregori ruarua Listera e Derebe, ema seviri tanori ġana ġegari-iaġoto e seviri vanuġari tari ġari. 7 Monai Vari Namona ġeġobata-iaġiato-ġoi.

Listera e Derebe ai

8 Listerai tarima ta etanuto-ġoi; ġia tu kwakuna rakava emagurito, be asi erakato-ġoi. 9 Mo tarima tu eseġaġi-taġoto-ġoi Paulo eġobatato-ġoi nuġanai. Paulo na eġita-karakaraiato, benamo eribato ġia tu ġena veġabidadama na bevaġa-namoani riba, 10 benamo eguruġa-fararato, eki-

rato, “Novariĝisi, noruĝa-tari. Benamo eburi-
vaisito, erakato.

¹¹ Tarimarima ĝutuma na kara Paulo na eveiato ĝeĝitaiato nai, ĝeri Likaonia garonai ĝekoĝoto, ĝekirato, “Barau tu tarimarimai beĝe iaĝo, beĝe raka-riĝo ĝita ĝerai!” ¹² Ĝia na Banabas arana tu Dios ĝetato, ema Paulo arana tu Hemes ĝetato, korana Paulo tu eguruĝa-vovokato-ĝoi. ¹³ Dios ĝena Rubu Veaĝa verena ĝena rubu tu vanuĝa barana murikanai. Ĝia na boromakau e veravera vanuĝa maĝuna ĝatama bokana ĝana eĝwa-iaĝorito, korana tarimarima ĝutuma ĝesi ĝeurato, apostolo ĝeri ai ginitaĝo veiĝari beĝene vei ĝana.

¹⁴ Senaĝina apostolo ruarua Banabas e Paulo na ĝeseĝaĝirito, kara ĝeveia ĝetato nai, ĝeri dabuĝa ĝedarerito, benamo ĝutuma nuĝari ai ĝeraga-ĝabaĝaba-toĝato. ¹⁵ Ĝekirato, “Karase ĝomi tau tu maiĝesi ĝoveini? Ĝai maki tarimarima moĝo ĝomi kavana! Ĝai na tu Vari Namona ĝomi ĝemi ai ĝaĝabi-iaĝomaiani, ĝomi ĝakiramini, mai asi tauri dagarari boĝono raga-kwaneri, benamo Barau maĝurina ĝenai boĝono raka-ĝenoĝoi ĝatoni. Ĝia na guba, tanobara, daĝaru-bara, e ĝetanu-iaĝirini dagarari mabarari eveirito. ¹⁶ Guinenai ĝia na bese mabarari etao-fitoĝarito, tauĝeri ĝeri ura dabarari ai beĝene raka ĝana. ¹⁷ Senaĝi dagara namori eveirini ĝerina, ĝia tauĝena vanaĝivanaĝi evevaĝa-moĝonini: Ĝia na ĝura guba na evinimini e varovaro dagarari ĝeri ĝaro korikoriri ai evinimini. Ĝia na ĝaniĝani asisebo evinimini e nuĝami iaku na evaĝa-vonurini.” ¹⁸ Moĝesi ĝevaĝa-guruĝarito, senaĝina mo tarimarima ĝutuma-bara

tu ġia tauri ruarua ġeri ai ginitaġo ġauveina ġeveia roġo ġetato-ġoi, kiraġoiri tu tauri ruarua ġeri ai tu egwaġiġito.

¹⁹ A Iuda tarimari kotari Antioka e Ikonja na ġeiaġomato, ma moġeri tarimari ġia rek-eri ai ġeġabi-vanaġirito. Benamo Paulo fore na ġeġidaraiato ma ġeinu-roſiato vanuġa murina ġana. Ġia ġetuġamaġito tu varau emaseto. ²⁰ Senaġi Ieſu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari na ġeruġa-ġeġeraġiato nai tu eruġa-vaisito, benamo vanuġa barana ġana ma erakatoġa-ġenoġoito. Boġiboġi tu Banabas ġesi Derebe ġana ġeiaġoto.

Siria Antiokana ġana ġeġenoġoito

²¹ Paulo e Banabas na Derebe ai Vari Namona ġeġobata-iaġiato, benamo tarimarima ġutuma Ieſu korana-iaġina tarimari ai ġeġabi-toġarito. Benamo ma ġeġenoġoi-iaġoto Liſtera, e Ikonja, ema Piſidia Antiokana ġana. ²² Ġia na Ieſu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġevaġa-kokorerito e ġelaunaġirito, ġeri veġabidadama beġene ġabi-giġitariri. Ema ġekirato, “Ġita tu midigumidigu vovoka bita ġabirini vau Barau ġena Baſileiai bita raka-toġani.” ²³ Tauri ruarua na rubu tatai veġorikau tarimari ġevaġa-ruġarito. Ma tauri ruarua ġeġani-veaġato e ġeġauġauto murinai, Vereġauka ġimanai ġetore-kaurito. Mo tu ġia na ġeġabidadama-viniato-ġoi Vereġaukana ġenai.

²⁴ Piſidia tanona na ġeraka-vanaġito murinai tu, Pamfilja tanonai ġeraġasito. ²⁵ Pega vanuġanai Vereġauka ġena guruġa ġeġobata-iaġiato murinai tu, Atalia vanuġana ġana ġeiaġoto. ²⁶ Atalia na tu bouti na ġeġenoġoi-iaġoto

Antioka ġana. Monai tu, ġeri evanelia iaġoiaġona roġosi roġo beġene sinaia nai, tarikaka na Barau ġena namo e varevare-bara nuġanai ġetore-kaurito, mai ġauvei beġene veia ġana. Ġauveina tu toma beġe vaġa-koria.

²⁷ Antiokai ġeraġasito nai tu, ekalesia tarimari ġevaġa-vegogorito, benamo Barau na ġia ġerina kara eveirito dagarari mabarari, e kamasi ġia na irau bese tarimari ġeri veġabidadama ġatama bokana ekeoato variri, ġeri ekiraġito. ²⁸ Monai Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġesi tauri ru-arua ġetanu-maukato.

15

Ekalesia vegogona baregona Ierusalem

¹ Tau kotari Iudea na Antioka ġana ġevariġoto, benamo tarikaka veġabidadama nuġanai tarimari ġevaġa-ribarito, ġekirato, “Ġomi tu vevaġa-maġuri asi ilaila boġo ġabiani riba, bema mero tauġaniri kefi-lamavaġi veġana Mose ġena taravatu ai eki-raġiani dagarana asi boġo korana-iaġiani nai.”

² Mo guruġa ġaramanai, Paulo e Banabas ġia ġesi veġare-veġare baregona ġeveiato. Moġa lori-nai Paulo e Banabas ema Antioka ekalesia tarimari kotari ġeviriġirito, Ierusalemna ġana beġene varaġe, be apostolo e ekalesia ġeġori-kauato-ġoi tarimari ġeri ai mo guruġa beġenea vedanaġi-iaġia.

³ Ġia tu rubu na ġetuġu-iaġorito. Ma Foenikia e Samaria tanori nuġari na ġeraka-vanaġito nai tu, monai tarikaka ġeri ġekiraġito, kamasi irau bese tarimari Barau ġenai ġevetuġamaġi-kureto.

Tarikaka mabarari na mo vari ġeseġaġiato nai, mabarari ġeiaku-rakavato. ⁴ Ierusalemiai ġeraġasito nai, ekalesia tarimari, e apostolo tauri, ema ekalesia ġeġita-taġoato-ġoi tarimari na ġeġabi-raġerito. Benamo Barau na ġia ġerina kara eveito dagarari mabarari ġeri ġekiraġito. ⁵ Senaġi Farisea doġoro na Iesu ġeġabidadama-viniato-ġoi tarimari kotari ġeruġa-vaisito, benamo ġekirato, “Irau bese tarimari maki tauġaniri kefiru beġene lama-vaġiri, ema boġono kirari, Mose ġena taravatu beġene korana-iaġia.”

⁶ Benamo apostolo e ekalesia ġeġita-taġoato-ġoi tarimari ġetanu-vegogoto, ma mo vedanaġi ġetuġa-maġiato. ⁷ Ġeguruġa-iaġi maukaiato muri-nai, Petero evariġisito, benamo ekirato, “Tarikak-agu mabarami, ġomi ma ribami, kai-veġata ġomi vefakami ai Barau na au eġabi-hidiguto, irau bese tarimari ġeri Vari Namona bana kiraġia, be ġia maki beġene seġaġi e beġene veġabidadama. ⁸ Ema tarimarima nuġari eribarini Barauna na irau bese tarimari Iauka Veaġa evinirito, ġita evinirato kavana. Mo veġa ġenana evaġa-ġitarani, ġia maki eġabi-raġerito. ⁹ Ġita e ġia fakarai vaġa-irauro vetoġana ta tu asi eveiato, korana tu ġeri veġabidadama lorinai, Barau na nuġari eiarevarito. ¹⁰ Ma toma tu kara dainai Barau ġotovo-naġiani, Iesu ġekorana-iaġiani tarimari iatari ai meto ġotorerini. Mo tu ġita tauġera na e ġita senera na maki mo maruna ġwaġwana asi ġeilailato dagarana. ¹¹ Asiġina! Ġita taribani, ġita tu Iesu Vereġauka ġena namo e varevare-bara lorinai, Barau na evaġa-maġurirani, ġia maki

moĝesina.”

¹² Petero moĝesi ekirato nai, vegogo tarimari mabarari asi ĝeguruĝato. Benamo Banabas e Paulo ĝeseĝaĝi-vinirito, Barau ĝia ĝerina vetoĝa boruri e nuĝa-farevaĝi veiĝari, Grik tarimari fakari ai eveirito dagarari, mabarari ĝekiraĝirito.

¹³ Ĝia ĝeguruĝa-ĝosito vau, Iakobo (o Iames) eguruĝato, ekirato, “Tarikakagu mabarami, ĝoseĝaĝigu! ¹⁴ Simona na inivau bekiraĝi-ginikaua, kamasu tovotovonai Barau na irau bese tarimari etuĝamaĝirito, benamo ĝia fakari na bese ta eĝabi-viriĝiato, ĝia arana beĝene ĝabia ĝana. ¹⁵ Mai tu peroveta tarimari ĝeri guruĝa ĝesi beĝe ilaila-ginikau, korana maiĝesi ĝetoreato,

¹⁶ Vereĝauka ekirani:

Maĝa murinai au ma baĝenoĝoi-iaĝomani,
benamo Davida ĝena numa,
eĝwa-kafuato dagarana,
ma baraga-ĝenoĝoiani.

Ĝefuki-rovorovoato dagarana,
au na ma baraga-ĝenoĝoiani,
ema bavaĝa-ruĝavaĝi-ĝenoĝoiani.

¹⁷ Korana tu tarimarima kotari maki mabarari na, ema au aragu ĝeĝabi-rakaoani tarimari irau bese tarimari mabarari na, au, Vereĝauka, beĝene vetaugu ĝana.

¹⁸ Vereĝauka na maiĝeri dagara mabarari bevaĝa-ĝorarini.

Ma irau laĝani ai veĝata maiĝeri veiĝa evaĝa-foforirito.’

¹⁹ Moĝa lorinai au atuĝamaĝini, irau bese tarimari ĝevetuĝamaĝi-kureni Barau ĝenai nai tu, ĝeri ai asi bitana vaĝa-gwaĝiĝia. ²⁰ Senaĝi

fefa ta bitana torea, bitana kirari, kwaivakuku ġevarevare-vinirini ġaniġaniri tu asi beġene ġaniri, korana mo tu ġofaġofa barauri ġevinirini da-
garari; mata-boraġa veġari asi beġene veiri, ema ġaiġori na ġebito-maserini bureġari asi beġene
ġaniri e rara asi beġene ġani. ²¹ Korana Mose ġena taravatu tu kai-veġata vanuġa baregori mabarari
ai ġeġobata-iaġirini ema Sabadi ġarori mabarari ai Iuda tarimari ġeri rubu ai ġeiavirini.”

Irau bese veġabidadama tarimari ġeri fefa

²² Benamo apostolo e ekalesia ġeġori-kauato-
ġoi tarimari ema ekalesia mabarari ġeurato, ġia fakari na tau kotari beġene ġabi-viriġiri, benamo
Paulo e Banabas ġesi Antioka ġana beġene tuġu-
iaġori. Ġia na Iudas, arana ta tu Barasaba ġetato-
ġoi, e Silas ġeġabi-viriġirito. Ġia tu tarikaka na
ġegubakau-baregorito-ġoi tarimari. ²³ Mai fefa tu
ġia ġesi ġetuġu-iaġoato:

“Gai ġomi tarikakami veġabidadama nuġanai,
apostolo tarimama e ekalesia ġeġita-taġoani tari-
mama na ġema vevaġa-namo ġatuġu-iaġosiani,
ġomi tarikaka veġabidadama nuġanai irau bese
tarimami, Antioka ai, Siria ai, e Kilikia ai ġotanuni
tarimami mabarami ġemi ai. ²⁴ Gai baġama
seġaġi, mainana tau kotari ġeiaġosito, benamo
ġeri guruġa na ġemi tuġamaġi ġevaġa-veġonurito
e ġevaġa-daradaramito. Korana tu ġekiramito,
tauġanimiti kefiru boġono lama-vaġiri ema tara-
vatu boġono korana-iaġia. Senaġi mani tu dia
ġai ġemana ġeġabito guruġari. ²⁵ Moġa lori-
nai, ġema vegogo ai ġai mabarama na ġavaġa-
moġoniato, tau kotari baġana ġabi-hidiri, be

baḡana tuḡu-iaḡosiri, ḡema tuḡamaḡikau tarimari Banabas e Paulo ḡesi beḡene iaḡosi. ²⁶ Ġia tu ḡeri maḡuri gwairi asi ḡeḡabirito, ḡetore-taririto, ḡera Vereḡauka Iesu Keriso arana dainai. ²⁷ Moḡa lorinai, Iudas e Silas baḡa tuḡuri, kara baḡa toreri dagarari ḡia tauḡeri mururi na guruḡai ḡomi ḡemi ai beḡene vaḡa-moḡoniri ḡana. ²⁸ Iauka Veaḡa e ḡai ḡakirato, namona tu ḡomi iatami ai meto ta asi baḡana tore-kaua. Senaḡina maiḡesi veiḡari moḡo boḡono korana-iaḡiri: ²⁹ Ġofaḡofa barauri o kwaivakuku ḡevinirini ḡaniḡaniri asi boḡono ḡani; rara asi boḡono ḡani; ḡaiḡori na ḡebito-maserini bureḡari asi boḡono ḡaniri; e mata-boraḡa veiḡari asi boḡono veiri. Mo dagara ḡerina boḡo raka-veḡitani nai, ḡomi tu boḡo iaḡo-ginikauni. Boḡono gena.”

³⁰ Ġeviriḡirito tarimari ḡetuḡurito, benamo Antioka ḡana ḡevariḡoto. Monai veḡabidadama tarimari mabarari ḡevaḡa-vegogorito vau, ḡeri fefa ḡevinirito. ³¹ Ġia na mo fefa ḡeiaviato nai, ḡeiaku-rakavato, korana vevaḡa-kava guruḡana ḡeseḡaḡiato nai. ³² Iudas e Silas, ḡia tauḡeri tu peroveta tarimari. Ġia tauri ruarua na tarikaka ḡeri guruḡa ḡutuma ḡekiraḡirito, ḡelaunaḡirito e ḡevaḡa-gwaḡiḡirito. ³³ Ġaro kotari monai ḡetanuto murinai, ma mainori ḡesi tarikaka na ḡetuḡu-ḡenoḡoirito, ḡetuḡurito tarimari ḡeri ai. [³⁴ Senaḡi Silas tu eurato Antiokai roḡo bene tanu.] ³⁵ Paulo e Banabas tu Antiokai ḡetanu-maukato, ma tarima ḡutuma ḡesi Vereḡauka ḡena guruḡa ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi, e ḡeḡobata-iaḡiato-ḡoi.

Paulo e Banabas ġeveraga-kwaneto

³⁶ Ġaro kotari ġevanaġito murinai, Paulo na Banabas evaġa-guruġaiato, ekirato, “Taura ruarua ma siġenoġoi-iaġo, Vereġauka ġena guruġa taġobata-iaġiato-ġoi vanuġari mabarari ġari, tarikakara bitana ġitari, ġeri veġabidadama maġurina tu aiġesina.” ³⁷ Banabas ġena ura tu Ioane Mareko maki neġori-kaua, be ġia ġesi beġene iaġo. ³⁸ Senaġi Paulo asi ġena ura ġia beġene ġori-kaua, korana ġia na Pamfilia ai tu eraga-kwanerito, ema ġia ġesi asi ġeġauveito mo ġeri ġauvei magona. ³⁹ Moġa ġaramanai ġia tauri ruarua veġareveġare baregona ġeveiato. Benamo tauri ruarua ġeveraga-kwaneto. Banabas na Mareko eġoriatu, bouti ai ġeraġeto, benamo Saipras ġana ġeiaġoto. ⁴⁰ A Paulo na tu Silas eġabi-viriġiato. Tarikaka na Vereġauka ġena varevare-bara vevaġa-namona ġevinirito murinai ġerakato. ⁴¹ Siria e Kilikia tanori na ġerakavanaġito, benamo ekalesia doġorori monai ġevaġa-gwaġiġirito-ġoi.

16

Timoteo tu Paulo e Silas ġesi ġeiaġoto

¹ Paulo monana evanaġi-iaġoto Derebe ai ea vututu, ma monana tu eiaġoto Listera ai ea raġasito. Listerai tu Iesu ekorana-iaġiato-ġoi tarimana ta etanuto-ġoi, arana tu Timoteo. Timoteo sinana tu Iuda vavinena, ġia maki eveġabi-dadamato-ġoi vavinena, senaġi tamana tu Grik tarimana. ² Tarikaka mabarari Listerai e Ikoniai na Timoteo tu tarima namonai ġekiraġiato-ġoi. ³ Paulo

eurato Timoteo tu bene ġori-kaua, be ġia ġesi beġene iaġo, moġa lorinai, ġia tauġanina kefina elama-vaġiato. Moġesi ġeveiato, korana monai ġetanuto-ġoi Iuda tarimari mabarari ribari, Timoteo tamana tu Grik tarimana.

⁴ Vanuġa loriri na ġevanaġi-iaġoto-ġoi nai tu, Ierusalemaj ġetanuni apostolori e ekalesia ġorikauri tarimari na ġevaġa-moġonirito guruġari veġabidadama tarimari ġeri ġekiraġito-ġoi, ġia na beġene korana-iaġiri ġana. ⁵ Benamo ekalesia tarimari ġeri veġabidadama ġevaġa-kokorerito, e ġaro mabarari ai ekalesia ġeġutumato-ġoi.

Troas ai - Paulo ġena mata-vanaġi

⁶ Paulo ma karona ġesi Frigia e Galatia tanori nuġari na ġeraka-vanaġito moġo, korana Iauka Veaġa na ekira-ġoirito, Asia tanori ai Barau ġena guruġa asi beġene vari-fiua. ⁷ Misia tano vetoġanai ġeraġasito, benamo Bitinia tanonai ġeraka-toġa ġetato, senaġi Iesu Iaukana asi eurato ġia mo ġana beġene iaġo. ⁸ Moġa lorinai Misia na ġevanaġito, Troas vanuġanai ġea votuto. ⁹ Mo boġi Paulo emata-vanaġito. Ġia na Makedonia tarimana ta ruġataġo eġitaiato, ġia enoġiato-ġoi, ekirato, “Makedonia ġana noiaġoma, noma vaġa-kavama.” ¹⁰ Paulo na mo mata-vanaġi eġitaiato murinai, ġaraga-ġabikavito, Makedonia ġana baġana iaġo ġana. Korana ġaribato, mo tu Barau na ekeamato, mo tarimarima ġeri ai Vari Namona baġana fiua ġana.

Filipi ai - Lidia ġena vetuġamaġi-kure

¹¹ Moġa lorinai Troas ai bouti ai ġaraġeto, benamo maoromaoro Samotrake motumotu ġana

ġaiaġoto. Monai ġagenato, elaġanito vau Neapoli ġana ġaiaġoto. ¹² Monana gunika ġana ġaiaġoto mo, Filipi ai ġaraġasito. Filipi tu Makedonia tanonai vanuġa baregona eruġa-guineto vanuġana, e Roma ġeri gabu. Monai ġaro kotari ġatanuto. ¹³ Sabadi ai, vanuġa maġuna ġatama bokana na ġaraka-rosito, ġaruka rekena ġana ġaiaġoto, ġai ġatuġamaġito, Iuda tarimari ġeri ġauġau gabuna ta tu monai. Ġai ġatanu-tarito, benamo mo ġaruka rikinai ġevegogoto vavineri ġavaġa-guruġarito. ¹⁴ Monai eseġaġimato-ġoi vavinena ta arana Lidia, Taiatira vavinena. Ġia tu voiri barego dabuġari evoivoi-iaġirito-ġoi. Ġia tu Barau etoma-rakariġo viniato-ġoi vavinena. Ġia Vereġauka na nuġana ekeoato, benamo Paulo na kara ekiraġiato-ġoi eseġaġiato ma eġabi-raġeato. ¹⁵ Ġia ma ġena numa tarimari ġesi babatise ġeġabiato murinai, ġia na enoġimato, ekirato, “Bema ġovetuġamaġini au tu Vereġauka ġenai moġoni aveġabidadamani nai tu, si-iaġo, be au ġegu numai bitana tanu.” Benamo ġia na nuġama eġanirito, benamo ġia ġesi ġaiaġoto.

Filipi dibura numanai

¹⁶ Ġaro ta ġauġau gabuna ġana ġaiaġoto-ġoi nuġanai, vetuġunaġi ġuiatona ta na edoġarimato. Ġia tu iauka rakavana ta na eboroġiato, ma ġoirai kara beġe ġorani dagarari ekiraġi-foforirito-ġoi. Ġoirai beġe ġorani dagarari ekiraġi-foforirito-ġoi nai tu, ġitaġauna tarimari ġeri moni ġutuma evaġa-ġorarito-ġoi. ¹⁷ Mo ġuiato na Paulo e

gāi mabarama murima na eiaḡomato, ekoḡoto-ḡoi, maigesi ekirato-ḡoi, “Maigēri tarima tu Iarukorokoro Barauna ḡena vetuḡunaḡi tarimari! Vevaḡa-maḡuri kamasi boḡo ḡabiani dabarana varina ḡefiuani.” ¹⁸ Ġaro vovoka moḡesi eveito-ḡoi, eiaḡoto mo, Paulo ebaruto, benamo eruḡa-kureto, mo iauka rakavana ekiraiato, ekirato, “Iesu Keriso aranai au na akiramuni, mani kekeni ḡenana noraka-vaḡi!” Benamo mo horai moḡo iauka rakavana mo ḡuiato ḡenana eraka-vaḡito.

¹⁹ Mo ḡuiato ḡitaḡauna tarimari ḡeribato, ḡia ḡeri moni doḡari dabarana ekorito, benamo ḡia na Paulo e Silas ḡeḡabi-taririto, taravatu tauri ḡeri ai maketi gabuna ḡana ḡeinu-iaḡorito. ²⁰ Kota ḡeseḡaḡini tarimari ḡoirari ai ḡevaḡa-ruḡarito vau ḡekirato, “Mai tu Iuda tarimari. Ġia na ḡita ḡera vanuḡa baregonai rakava ḡevaḡa-ḡoraiani. ²¹ Ema ḡia na ḡevevaḡa-riba iaḡirini veigari ḡita ḡera taravatu na tu asi eḡabi-raḡerini. Ġita tu Roma tarimara, ḡia ḡeri veigā tu asi bita ḡabi-raḡerini e asi bita veirini riba.”

²² Tarimarima ḡutuma-bara ḡia ḡesi ḡekauto, Paulo e Silas ḡeguru-vinirito. Benamo Kota ḡeseḡaḡini tarimari na Paulo e Silas ḡeri dabuḡa ḡedarerito, benamo mo ḡutuma-bara ḡekirarito, beḡene kwariri. ²³ Ġekwari-biruḡa biruḡarito murinai, dibura numai ḡefiu-toḡarito, ema dibura numa ḡitaḡauna tarimana ḡekiraiato, bene ḡitaḡau-ginikauri. ²⁴ Ġia na mo vevaḡa-naḡi guruḡana eseḡaḡiato, benamo dibura numana nuḡana buroburonai efiu-toḡarito. Kwakuri tu ḡau duduri baregori ma metori vekaravari ai

ebaru-taririto.

²⁵ Boḡi nuḡanai Paulo e Silas tu ḡeḡuriḡurito-ḡoi e Barau vaḡa-raḡena mariri ḡeḡabirito-ḡoi, ma dibura numa tarimari kotari na tu ḡeseḡaḡi-taḡorito-ḡoi. ²⁶ Asikauna tano-iaga baregona eraḡasito, dibura numana korana duḡuri maki eḡareva-ḡareva vinubato. Vaḡa-sebo ḡatama-boka mabarari ḡevekeoto, e dibura tarimari ḡebarurito seiniri mabarari ḡeketoketo-vaḡito. ²⁷ Dibura numana ḡitaḡauna tarimana etataḡato, mo ḡatama-boka mabarari eḡitarito tu vekeo. Ġena tuḡamaḡi dibura tarimari mabarari tu ḡeraga-lemato etato, benamo ḡena vetari baḡana einu-vaḡiato, ma tauḡena nevevaḡi-mase etato. ²⁸ Senaḡi Paulo na eḡaba-viniato, ekirato, “Tauḡemu asi novevaḡa-rakava! Ġai mabarama tu maiḡema!” ²⁹ Dibura numa ḡitaḡauna tarimana kere keari eveito, eraga-toḡato, benamo ma ḡoḡo-ḡoḡona ḡesi Paulo e Silas kwakuri korari ai ea keto-tarito. ³⁰ Benamo monana eḡori-rosirito ma edanaḡirito, ekirato, “Vere tarimami, au tu kamasi haveini vau maḡuri badoḡariani?”

³¹ Ġia na ḡevaḡa-veseato, ḡekirato, “Iesu Vereḡauka bono ḡabidadama-vinia, benamo maḡuri boḡabiani, ḡoi e ḡemu numa tarimari mabarari.” ³² Benamo ḡia na Vereḡauka ḡena guruḡa, ḡia ma ḡena numa tarimari mabarari ḡesi, ḡeri ḡekiraḡito. ³³ Mo boḡi horanai moḡo, dibura numa ḡitaḡauna tarimana na tauri ruarua eḡori-iaḡorito, manuḡari ea ḡuriḡirito, ema ḡia ma ḡena numa tarimari mabarari ḡesi mo boḡi sebonai ḡebabatorito. ³⁴ Moḡa murinai ḡia

na Paulo e Silas ġena numa nuġanai eġori-toġarito, benamo ġaniġani evinirito, ġeġanito. Ma ġia ma ġena numa tarimari ġesi tu iaku na ġevonuto, korana ġia toma tu Barau ġenai ġeveġabidadamani.

³⁵ Boġiboġi, Kota ġeseġaġini tarimari na vetuġunaġi-iaġovini tarimari ġetuġurito, ġekirato, “Mani dibura numai tarimari ruarua ġoa tuġuvaġiri.” ³⁶ Benamo dibura numa ġitaġauna tauna na Paulo ekira-varaiato, ekirato, “Kota ġeseġaġini tarimari na guruġa beġe tuġua, ġoi e Silas tu baġana tuġu-rosimi beġesi. Moġa lorinai ġoraka-rosi ma mainomi ġesi.” ³⁷ Senaġi Paulo na vetuġunaġi-iaġovini tarimari ekirarito, ekirato, “Ġai tu Roma tarimama, senaġi ġia na tarimarima ġutuma-bara ġoirari ai ġai ġekwari-kavamato moġo, a ġema rakava tu asi ġevetauato, senaġi dibura numai ġefiu-toġamato. Ma initoma tu vekuretoġai ma ġetuġu-rosima ġetoni? Asiġina ġinavaġi! Ġia tauġeri maiġana beġene iaġoma, benamo ġai beġenema ġori-rosima.”

³⁸ Benamo vetuġunaġi-iaġovini tarimari na mo guruġa Kota ġeseġaġini tarimari ġekira-vararito. Ġia ġeseġaġito Paulo e Silas tu Roma tarimari ai ġeiaġoto nai tu ġegarito. ³⁹ Benamo ġeiaġoto, Paulo e Silas ġenoġirito, ġeri rakava beġene tuġamaġi-fitoġari. Benamo ġia tauri ruarua dibura numa na ġetuġu-rosirito, e ġenoġirito, mo vanuġa barana beġene raga-kwanea. ⁴⁰ Paulo e Silas na dibura numana ġeraga-kwaneato, Lidia ġena numa ġana ġeiaġoto. Monai tarikaka ġesi ġevedoġarito, benamo vevaġa-gwaġiġi guruġari

na ġevaġa-kokorerito, benamo ġerakato.

17

Tesalonika ai

¹ Paulo e Silas na Amfipoli e Apolonia ġerakavanaġiato, ġeiaġoto mo Tesalonikai ġeraġasito. Iuda tarimari ġeri rubu ta tu monai. ² Paulo tu eveito-ġoi kavana rubu ai eraka-toġato. Ema Sabadi ġarori toitoi nuġari ai, ġia tu tarimarima ġesi Buka Veaġa guruġari ġeguruġa-guruġa-iaġirito. ³ Ġia ġeri ekiraġi-ginikauto-ġoi, e evaġa-moġoniato-ġoi, Keriso tu bemidigu-midiguni e mase na ma bevariġisi-ġenoġoini. Ema ekirato, “Mai Iesu, varina ġomi ġemi afiuan tarimana, tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).” ⁴ Iuda tarimari kotari na mo guruġa ġevaġa-moġoniato, benamo Paulo e Silas ġesi ġesebonato. Ema Barau ġetoma-rakariġo viniato-ġoi Grik tarimari ġutuma lelevaġi e vanuġai ġeri dagi barego vavineri ġutuma maki ġia ġesi ġesebonato.

⁵ Senaġi Iuda tarimari tu ġemamato, benamo voivoi gabunai seġafore lelevaġi tarimari kotari ġeġabi-vegogorito, seġafore doġorona ta ġesinaiato. Benamo ġia na gururaġe e vevaġi baregona vanuġa barana nuġanai ġeveiato. Ma Iason ġena numa ġeraġeato, Paulo e Silas beġene doġariri, be tarimarima ġoirari ai beġene ġorisoriri ġana. ⁶ Senaġi asi ġedoġaririto, benamo Iason e tarikaka kotari ġeinu-iaġorito, vanuġa ġitaġauna tauri ġoirari ġana, ma koġori ġesi ġekirato, “Tanobara mabarari ai mai tarima

na rakava ġevaġa-ġoraiani, ma toma tu mai ġana beġe iaġoma, ⁷ benamo Iason na ġena nu-mai eġita-ġaurini. Ġia na Kaisara ġena taravatu ġekiraġi-fitoġaiani, korana tu ġekirani, vere barana ta ma ġetoni. Ġekirani, mo vere arana tu Iesu.” ⁸ Vanuġa tarimari e ġitataġona tarimari na mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġeri daradara ebaregato. ⁹ Benamo ġia na Iason ma karona ġesi ġevaġa-fainirito moġo, benamo ġetuġu-rakarito.

Berea ai

¹⁰ Eboġito nai tu asikauna tarikaka na Paulo e Silas Berea ġana ġeraga-tuġu-rakarito. Bereai ġea raġasito nai tu ġeiaġoto, Iuda tarimari ġeri rubu ġana. ¹¹ Bereai tarimarima tu tarima namori, dia Tesalonika tarimari kavari. Ġia na Barau ġena guruġa ġeseġaġiato-ġoi nai, ġeura-iaġi baregoato-ġoi. Ema ġaro mabarari ai Buka Veaġa nuġanai kara Paulo na ekiraġiato-ġoi ġevetauato-ġoi. Korana tu ġeurato-ġoi beġene riba, Paulo na kara ekiraġiato-ġoi guruġari tu moġoni ba, beġene vaġa-moġoniri ġana. ¹² Iuda tarimari ġutuma Iesu Keriso ġevaġa-moġoniato; ema Grik vavineri barego-baregori kotari na e Grik tauri ġutuma maki Iesu Keriso ġevaġa-moġoniato.

¹³ Senaġi Iuda tarimari Tesalonikai ġeseġaġito, Paulo tu Bereai Barau ġena guruġa eġobata-iaġiato-ġoi. Benamo ġeiaġoto, vanuġa tarimari nuġari ġea ġanirito e ġekira-vaisi vaisirito. ¹⁴ Benamo Paulo tu asikauna tarikaka na kone ġana ġetuġu-rakaiato; a Silas ema Timoteo tu Bereai ġetanuto. ¹⁵ Paulo ġekava-iaġoato tauri na ġeġori-iaġoato mo Atena. Monana ma

ġeġenoġoito Berea ġana. Ġia ġeġenoġoito nai tu, Paulo ġena keakau guruġana ta maki ġeġwaiato, ekirato, Silas e Timoteo ġia ġenai beġene iaġo-ġarimoġi etato.

Atena ai

¹⁶ Atenai, Paulo na Silas e Timoteo evaġa-nogarito-ġoi nuġanai, mo vanuġa baregona eġitaiato tu kwaivakuku na ġevaġa-vonuato. Benamo ġia nuġana emeto-rakavato. ¹⁷ Moġa lorinai eiāġoto Iuda tarimari ġeri rubu ġana, Iuda tarimari e irau bese tarimari Barau ġetomarakariġo viniato-ġoi tarimari ġesi ġeguruġa-guruġato. Ema ġaro mabarari ai maketi ai ġeraka-refoto-ġoi tarimari evaġa-guruġarito-ġoi. ¹⁸ Vevaġa-riba tauri irauri, ġeri oreā ġekiraġirito-ġoi tu Epikurea ema Stoiki, na Paulo ġeġoitaġoato, benamo ġevaġa-veġare veġareato. Ġia kotari ġevedanaġito, ġekirato, “Mai muru-babo tu kara ekiraġiani?” Ma kotari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġia mai tu noġa moġo barau irauri ekiraġirini.” Ġia moġesi ġekirato, korana Paulo tu Iesu e ġena variġisi-ġenoġoi varina eġobata-iaġiatio-ġoi. ¹⁹ Benamo ġia na Paulo ġeġabiato, Areopago ġorona ġana ġeġori-iaġoato, kanisoro ġevegogoto-ġoi gabuna ġana. Benamo monai ġekiraiato, ġekirato, “Ġai ġaurani tu ġariba, mai vevaġa-riba variġuna oveiani tu kara okiraġiani? ²⁰ Ġoi na guruġa tari okiraġirini tu ġai na asi ġaseġaġirini dagarari, naima ġai ġaurani tu aniri baġana ribari.” ²¹ Korana Atena tarimari mabarari e irau gabu tarimari monai ġetanuni tu, ġauvei ta asi ġeveiato-ġoi, senaġi ġia ġeri veiġa sebona

tu ġaro mabarari ai mo guruġa variġuri moġo ġekiraġi-taġorito-ġoi e ġeseġaġi-taġorito-ġoi.

²² Benamo Paulo tu Areopago vegogona nuġana na eruġa-vaisto, benamo ekirato, “Atena tari-mami! Au na ġomi aġitamini, ġomi tu ġemi barau ġeri ai ġovetuġamaġikau-barego korikorini.

²³ Korana ġemi vanuġai arakaorakaoni e ġemi toma-rakariġo gaburi aġitarito nai tu, au na fata veaġana ta aġitaiato, iatanai tu mai guruġa ġetoreato, ‘ASI RIBAMA BARAUNA ĠENA.’ Moġa lorinai mo asi ribami Barauna, ġomi na ġotoma-rakariġo viniani tu, toma au na akira-varamini.

²⁴ Tanobara e tanobara nuġanai ġetanuni dagarari mabarari eveirito Barauna tu guba e tanobara verena. Ġia tu tarimarima ġimari na ġeragarito rubu veaġari ai tu asi etanuni. ²⁵ Ġia tu dagara tai asi erabuto, be tarimarima ġimari na ġia ġena tu asi beġe veiani riba. Ġia tauġena na tarimarima mabarari maġuri evinirini, iaġari

ema dagara mabarari evinirini. ²⁶ Tarima sebona ġenana ġia na tarimarima beseri mabarari evaġa-ġorarito, ema tanobara mabarana beġene tanu-iaġia etato. Ġia tauġena na ġeri maġuri laġaniri

ema ġeri tanu gaburi korikori eboioġa-guinerito.

²⁷ Barau na moġesi eveiato, korana ġia beġene ġita-vetaua ġana; ema beġene vetau-kokore kokore, benamo beġene doġaria. Oba, Barau e ġita tata vefakara tu asi manaġa. ²⁸ ‘Korana ġita tu, ġia koranai tamaġurini, taġareva-ġarevani e roġo tamaġuri-taġoni.’ Ġemi mari ġegarani e ġesisiba-iaġirini tauri na ġekiraġiato kavana, ġekirato, ‘Ġita maki ġia natuna.’

29 Ĝita tu Barau natuna lorinai, asi bitana tuĝamaĝi, Barau tu golo, silva, o fore, tarimarima ĝena boioĝai ema ribai ekororito dagarari kavana. 30 Guinenai tarimarima tu asi ĝeri ribamaoro nai, Barau na moĝeri tu eĝitaragakwanerito. Senaĝi toma tu, ĝia na tarimarima mabarari gabu mabarari ai ekirarini, beĝene vetuĝamaĝi-kure. 31 Korana ĝia na ĝaro ta ekiraĝi-toreato, mo ĝaro ai ĝena ĝabiviriĝi tarimana na tanobarai vevaĝa-maoro beveiani ma iobukaiobukana ĝesi. Barau na mo tau evaĝa-moĝoniato tarimarima mabarari ĝoirari ai, vetogana tu mase na evaĝa-variĝisi ĝenoĝoiato.”

32 Mase na variĝisi-ĝenoĝoina guruĝana ĝeseĝaĝito nai, kotari na tu Paulo ĝerikiriki-iaĝiato. Ma kotari tu ĝekirato, “Ĝai ĝaurani tu, mo vari ĝema ma nokiraĝi-ĝenoĝoia.” 33 Benamo Paulo na mo vegogo eraga-kwaneato. 34 Senaĝi tau lakouna tu ĝia ĝesi ĝerakakauto e Barau ĝenai ĝeveĝabidadamato. Ĝia fakari ai tu Dionisio, ĝia tu Areopago ĝoro ai ĝevegogoto-ĝoi tarimana ta, e vavine ta arana Damari, ema tarima kotari maki.

18

Korinto ai

1 Moĝa murinai Paulo na Atena eraga-kwaneato, Korinto ĝana eiaĝoto. 2 Monai ĝia na Iuda tarimana arana Akwila eĝoitaĝoato. Akwila tu Ponto ai emaĝurito. Ĝia tu ĝaraĝona Priskila ĝesi Itali na vau ĝeraĝasito. Ĝia Itali na ĝeiaĝomato, korana tu Klaudio na Iuda tarimari mabarari ekirarito, Roma beĝene raga-kwaneana.

Paulo eiaĝoto ĝia ĝeri ai, ea ĝitarito. ³ Ĝia maki Akwila ma ĝaraĝona ĝesi kavana farai numari eturito-ĝoi. Moĝa lorinai Paulo monai tu ĝia tauri ruarua ĝesi etanuto-ĝoi ema ĝeĝauvei-vegogoto-ĝoi. ⁴ Sabadi mabarari ai tu Iuda tarimari ĝeri rubu ai eĝobatato-ĝoi, Iuda e Grik tarimari nuĝari neĝabiri uranai.

Silas e Timoteo ĝeraĝasito

⁵ Silas e Timoteo Makedonia na ĝeraĝasito nai, Paulo tu Barau ĝena guruĝa eĝobata-iaĝiato-ĝoi ĝaro mabaranai, Iuda tarimari ĝeri ai ekiraĝi-foforiato-ĝoi, Iesu tu moĝoni Keriso, (Barau na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna). ⁶ Senaĝi Iuda tarimari na Paulo ĝena guruĝa ĝevaĝa-ĝenoĝoiato, e guruĝa asi namori ĝenai ĝekira-veĝare veĝareato nai, Paulo na ĝena dabuĝa ekorakoraiato ĝia ĝoirari ai vauro evaĝa-guruĝa gwaĝiĝi-vinirito, ekirato, “Ĝomi rarami verebana tu tauĝemi iatami ai! Au ĝegu ai vereba ta asiĝina. Toma au tu aiĝoni irau bese tarimari ĝeri ai.”

⁷ Benamo mo rubu na eraka-rosito, eiaĝoto, irau bese tarimana arana Titio Iusto ĝena numa ĝana. Titio tu Barau etoma-rakariĝo viniato-ĝoi tarimana, ma ĝena numa tu rubu sebinai moĝo. ⁸ Krispo, rubu ĝorikauna tarimana e ĝena numa tarimari mabarari ĝesi tu Vereĝauka ĝeĝabidadama-viniato-ĝoi. Ema Korinto tarimari ĝutuma na maki vari ĝeseĝaĝiato, benamo ĝevaĝa-moĝoniato ema babatiso ĝeĝabito.

⁹ Boĝi tai Vereĝauka na Paulo mata-vanaĝi ai evaĝa-guruĝaiato, ekirato, “Asi bono gari, murumu asi bene kafu, bono guruĝa! ¹⁰ Korana

au tu ġoi ġesi bene; ta na asi beiaġo-vinimuni e asi bevaġa-rakavamuni riba, korana au ġegu tarimarima tu ġutuma mai vanuġa baregonai.”
¹¹ Moġa lorinai Paulo monai etanuto laġani ta e ġue imaima sebona (6); Barau ġena guruġa tarimarima evaġa-riba iaġirito-ġoi.

¹² Galio tu Akaia tanona ġeri gavana ġauveina eveito-ġoi nuġanai, Iuda tarimari ġeġaru-vegogoto, Paulo ġeġabi-tariato, Kota gabuna ġana ġeġori-iaġoato. ¹³ Ġekirato, “Mai tarima na tarimarima nuġari eġanirini, ma taravatu na asi ekiraġiani maġurinai Barau beġene toma-rakariġo vinya etoni.” ¹⁴ Paulo neguruġa etato nuġanai, Galio na Iuda tarimari ekirarito, ekirato, “Ġomi Iuda tarimami, bema veiġa rakavana tai o kerere baregona tai boġoro samani nai tu, bara seġaġi-vinimi riba. ¹⁵ Senaġi mani veġareveġare tu vevaġa-riba, e ara, ema tauġemi ġemi taravatu veġareveġareri, naima tauġemi na boġono vei-roroġotori. Au na maniġesina dagarari Kotai tu asi baseġaġirini!” ¹⁶ Benamo ġia na Kota gabuna na elai-rosirito. ¹⁷ Ġia mabarari na rubu ġorikauna tarimana, Sostene, ġeġabi-tariato, Kota gabuna ġoiranai benamo ġekwari-korukoruato. Ma Galio tu eġitarito senaġi eboġe-ġuiragiato moġo.

Paulo Antioka ġana eġenoġoito

¹⁸ Paulo Korinto ai tarikaka veġabidadama nuġanai tarimari ġesi tu ġaro kota vovoka roġo ma ġetanuto. Moġa murinai eraga-kwanerito, benamo Priskila e Akwila ġesi bouti ta Siria ġana ġeiaġoto. Kenkrea na roġosi beġere raka nuġanai,

ġia tu debana ġeraroato, korana ġena kiraġitore gwaġiġina ta Barau ġenai eveiato nai. ¹⁹ Efeso ai ġeraġasito, benamo Paulo na Priskila e Akwila monai eraga-kwanerito. Ġia tu Iuda tarimari ġeri rubu ai eraka-toġato benamo Iuda tarimari ġesi ġea guruġa-guruġato. ²⁰ Ġia na ġenoġiato, monai Iuda tarimari ġesi roġo bene tanu, senaġi ġeri noġinoġi asi eġabi-raġeato. ²¹ Senaġi ġena rakai tu iniġesi evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema Barau beurani nai, ġomi ġemi ai ma baġenoġoi-iaġomani.” Benamo bouti ai ea raġekauto, ma Efeso eraga-kwaneato.

²² Kaisareai eraġasito nai, kwakuna na Ierusalemna ġana evaraġeto, ekalesia ġesi ġea veġoitaġoto vauro, Antioka ġana evariġo-iaġoto. ²³ Ġaro kotari monai etanuto murinai, Galatia e Frigia tanori ġana eiaġoto, Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari mabarari gabu tatai ġetanuto-ġoi tarimari ea vaġa-kokorerito.

²⁴ Mo horai Iuda tarimana ta arana Apolos, Alesandria ai emaġurito tarimana, Efeso ġana eiaġoto. Ġia ġena riba tu varaġe lelevaġi, guruġai namo vedaurea e Buka Veaġa maki eribaginikau-raġeato. ²⁵ Ġia tu Vereġauka ġena dabara ġevaġa-ribaiato, benamo nuġana mabarana ġesi Iesu varina efiuato, e evaġa-riba-iaġi ginikauato. Dagara sebona, ġia tu Ioane ġena babatiso moġo eribaiato. ²⁶ Rubu nuġanai eġobatato-ġoi ma kokorena ġesi. Monai Priskila e Akwila na ġeseġaġiato, benamo ġeġori-kauato, ġia ġetanuni numana ġana ġeġori-iaġoato, monai vauro Barau ġena dabara moġonina ġevaġa-riba ginikau-

ato. ²⁷ Benamo Apolos eurato, Akaia ġana bene iaġo. Moġa lorinaġi tarikaka Efeso ai ġetanuni na ġevaġa-kavaiato, e fefa ta ġetoreato Akaiai Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari ġeri, ġenoġirito, Apolos eiaġoni nai beġene ġabi-raġea. Apolos ea raġasito nai tu, Barau ġena varevare-bara ġenana Barau ġevaġa-moġoniato tarimari tu vevaġa-kava barego Apolos ġenana ġedoġariato. ²⁸ Korana ġena guruġa kokoreri ġerina Iuda tarimari evaġa-ketorito tarimarima ġutuma ġoirari ai, Apolos na Buka Veaġa na ġeri evaġa-moġoniato-ġoi Iesu tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

19

Paulo Efeso ai

¹ Apolos tu Korinto ai etanuto-ġoi nai, Paulo ġunika rekena na eiaġoto mo Efeso ai ea raġasito. Monai Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari tari edoġaririto, ² benamo edanaġirito, ekirato, “Iesu ġenai ġoveġabidadamato nai, Iauka Veaġa ġoġabiato ba?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Asiġina, ġai tu Iauka Veaġa maki etanuni guruġana ta tu roġosi maki baġana seġaġia.” ³ Benamo Paulo na ma edanaġirito, ekirato, “Be ġomi na tu kamara babatiso ġoġabiato?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ioane ġena babatiso.”

⁴ Benamo Paulo ekirato, “Ioane tu rakava ġerina ġevetuġamaġi-kureto tarimari ebatisorito, ema Isaraela tarimari ekirarito, ġia murina na beiaġomani tarimana beġene ġabidadama-vinia, mo tu Iesu.” ⁵ Mo guruġa

ġeseġaiato nai, Vereġauka Iesu aranai babatiso ġeġabiato. ⁶ Paulo ġimana ġia iatari ai etorekaurito nai tu, Iauka Veaġa emariġoto ġia iatari ai. Benamo garo irauirau ai ġeguruġato, e Barau na ġia ġeri ai evaġa-foforirito guruġari ġevari-fiurito. ⁷ Tauri mabarari tu gabanana ruarua (12) kavana.

⁸ Paulo monai ġue toitoi etanuto. Ma vanaġivanaġi rubu ai eraka-toġato-ġoi, Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiiani maiġa), eġobata-iaġiato-ġoi ma kokorena ġesi, ema tarimarima ġesi ġeguruġa-iaġiato-ġoi e nuġari eġanirito-ġoi. ⁹ Senaġi tari nuġari tu bubu, be asi ġeseġaġi-viniato, ema tarimarima ġutuma ġoirari ai Vereġauka ġena dabara iatanai guruġa tu rakavari ġekiraġito. Moġa lorinai Paulo na eraga-kwanerito, Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari moġo eġori-kaurito, benamo ġaro mabarari ai Tirano ġena vevaġa-riba numanai evaġa-ribarito-ġoi. ¹⁰ Laġani ruarua moġesina eveito, moġesina naima Asia tanonai ġetanuto-ġoi Iuda tarimari e Grik tarimari mabarari na Barau ġena guruġa ġeseġaġiato.

Skeva natuna

¹¹ Barau na Paulo ġenana veiġa boruri irauri eveirito. ¹² Ġia na eġauvei-iaġirito-ġoi mukori e eriġorito-ġoi dabuġari keve tarimari ġeri ai ġeġabi-iaġorito-ġoi nai tu, ġeri keve ġenamoto-ġoi, e iauka rakavari ġia ġerina ġeraka-vaġito-ġoi.

¹³ Iuda tarimari kotari monai ġerakaoto-ġoi ma iauka rakavari ġelai-vaġirito-ġoi tauri na maki

Vereġauka Iesu arana ġevatoato iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari iatari ai. Iauka rakavari ġekirarito, ġekirato-ġoi, “Paulo na eġobata-iaġiani tarimana Iesu aranai akiramini, ġoraka-vaġi.”¹⁴ Skeva, Iuda ġeri Rubu Veaġa verena baregona ta, natuna merori imaima ruarua (7) tu moġesina ġeveito-ġoi.¹⁵ Benamo ġaro ta iauka rakavana na ekirarito, ekirato, “Iesu tu au ribagu, ema Paulo maki ma ribagu, a ġomi tu deikara?”¹⁶ Benamo iauka rakavana na eboroġiato tarimana na tauri imaima ruarua (7) na eguru-vinirito, ebota-korukorurito. Evaġa-vevaġi rakavarito, be mo numa na ġema raga-rosito tu kefiru kori e ma rarari.

¹⁷ Efeso ai ġetanuto-ġoi tarimari, Iuda e Grik tarimari mabarari, na mo vari ġeseġaġiato nai, ġegari-rakava rakavato, ema Iesu Vereġauka arana ġevaġa-raġe baregoato.¹⁸ Iesu ġevaġa-moġoniatu tarimari vovoka ġeiaġomato, benamo ġutuma ġoirari ai ġeri veġa rakavari ġekiraġi-foforirito.¹⁹ Meġameġa tarimari ġutuma ġeri meġa bukari ġeġwa-vegogorito, benamo tarimarima mabarari ġoirari ai ġegaburito. Mo buka voiri ġevaġa-vegogorito tu silva moniri 50,000.²⁰ Mai veġa seġukari ġeġorato ġerina Vereġauka ġena guruġa eraga-rovorovoto, e ebaregoto ma seġukana ġesi.

Efeso ai gururaġe baregona eġorato

²¹ Moġeri muriri ai Paulo nuġanai etuġamaġito, Makedonia e Akaia tanori na bene vanaġi-iaġo Ierusalemna ġana. Ekirato, “Mo ġana bana iaġo murinai, Roma maki bana ġitaia.”²² Benamo

Timoteo e Erasto, ġia ġevaġa-kavaiato-ġoi tari-mari ruarua, Makedonia ġana etuġu-iaġorito, a ġia tu Asia tanonai kota roġo etanu-maukato.

²³ Mo ġaro sebonai Efeso ai gururaġe baregona eġorato, korana Vereġauka ġena Dabara dainai.

²⁴ Monai silva eġauvei-iaġirito-ġoi tarimana ta arana Demetrio, ġia na barau vavinena arana Diana ġena rubu baregona ġitaġitana ilailanai rubu misimisiri silva na eveirito-ġoi. Monana ġena ġauvei tarimari moni boruri barego vedaurea ġedoġarito. ²⁵ Benamo Demetrio na ġia mabarari, e ġia ġeri ġauvei kavana tarimari ekea-vegogorito, ma ekirarito, ekirato, “Tau, ġomi tau mabarami ribami ġita ġera moni tu mai ġauvei na eiaġomani.

²⁶ Toma ġomi tauġemi na ġoġitaiani e ġoseġaġiani, mai tarima Paulo na kara eveiani. Ġia ekirani, tarimarima ġimari na ġeveirini barauri tu dia barau, ema ġia na tarimarima ġutuma-bara nuġari eġanirini, e eġori-veġitarini, dia Efeso ai moġo, senaġi Asia tanona mabarana maki. ²⁷ Mai tu dia ġita ġera ġauvei namona arana moġo evaġa-rakavaiani, senaġi barau vavinena baregona, Diana, ġena rubu maki asi aninai beġe vaġa-iaġoani, e Diana iaru-korokorona asi ma beġe vevato-iaġiani; aba, mai barau vavinena tu Asia tari-mari mabarari e tanobara mabarana na ġetomarakariġo viniani.”

²⁸ Mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġebaru-rakava rakavato, e ġekoġoto, ġekirato, “Efeso barauna Diana tu iaru-korokoro!” ²⁹ Benamo mo guru baregona eraġeto na mo vanuġa barana mabarana tu iauvoiauvo e daradara na eġauato. Ma

Paulo ġesi ġerakao-vegogoto-ġoi Makedonia tari-mari ruarua, Gaius e Aristako, tu ġeġabi-taririto, benamo marere gabuna ġana ġeġori-ragaraga-iaġorito. ³⁰ Paulo ġena ura tu tarimarima ġutuma-bara ġoirari ai bene raka-rosi, senaġi Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari asi ġeurato, ma ġeruġa-ġauato. ³¹ Asia vereri kotari Paulo ġatana. Ġia na maki ġena guruġa ġetuġuto, ġenoġiato, marere gabunai asi bene fofori.

³² Mo vegogo nuġanai daradara asikeikeina eġorato, korana tarimarima mabarari irau ġabaġabana keakeana ġeiaġoto. Ġeġabato-ġoi e ġekeato-ġoi nai, tari tu guruġa ta ġekiraġiato-ġoi, ma kotari tu guruġa boruri tari ġekiraġirito-ġoi, korana tarima ġutuma tu asi ribari kara dainai ġea ġaru-vegogoto. ³³ Iuda tarimari na Alesanda mo ġutuma-bara nuġana na ġetuġu-rosiato, tarimarima ġoirari ai ea ruġato, Iuda tarimari iatari ai bene guruġa ġana. Benamo Alesanda ġimana na tarimarima elau-taririto asi beġene gururaġe ġana. ³⁴ Senaġi ġeġita-leaiato, ġia tu Iuda tarimana nai, mabarari vaġa-sebo mai guruġa sebona moġo ġekoġo-iaġi ġenoġoi-ġenoġoiato-ġoi, ġekirato-ġoi, “Efeso barauna, Diana, tu iaru-korokoro!”

³⁵ Vanuġa ġena toretore tauna o klak mo tari-marima ġutuma evaġa-maġorito, benamo ekirato, “Efeso tarimami, tarimarima mabarari ma ribari, Efeso tu Diana barau vavinena baregona ġena rubu ġitaġauna vanuġana, e guba na fore veaġana Diana ilailanai dagarana eketo-firiġoto ġitaġauna vanuġana maki. ³⁶ Tarima ta na maiġeri dagara

asi bekira-ḡuniḡaurini riba. Moḡa lorinai asi ḡoguru-raḡe, asi ḡovei-taḡuitaḡui. ³⁷ Mai tari-marima na rubu dagarana ta tu asi beḡe lemaia, e ḡera barau vavinena ḡenai maki guruḡa rakavana ta asi beḡe kiraḡi, senaḡi ḡomi na maigana boḡo ḡori-iaḡoma-kavari. ³⁸ Bema Demetrio ma ḡena ḡauvei tauri ḡesi ma ḡeri baru tarima ta ḡenai nai tu, ḡita tu ma ḡera gavana, ḡera Kota ḡarori tu vekeo. Monai vauro beḡene vei-roroḡotori. ³⁹ Bema ḡourani dagara ta ma boḡono kiraḡia nai tu, taravatu na evaḡa-moḡoniato vegogonai vauro beḡene guruḡa-iaḡia. ⁴⁰ Toma kara beḡora korana beḡe danaḡirani nai, ḡita tu bita kerereni. Korana mai gururaḡe baregona bita veia tu asi tauna ta, e ḡera ḡaru-vegogo kava anina tu asi bita kiraḡiani riba.” ⁴¹ Eguruḡa-ḡosito murinai, ḡevegogoto tarimari etuḡu-rovorovorito.

20

Paulo tu Makedonia e Grik ḡana eiaḡoto

¹ Mo daradara nuḡanai ḡekoḡoto-ḡoi, ḡeḡabato-ḡoi, moḡa emeḡomeḡo-tarito murinai, Paulo na Iesu ḡekorana-iaḡiato-ḡoi tarimari ekea-vegogorito; benamo elaunaḡirito murinai, eḡabituḡurito. Benamo ḡia tu ma erakato Makedonia ḡana. ² Mo gabu nuḡari na eraka-vanaḡito-ḡoi nai, guruḡa ḡutuma ekiraḡito, tarimarima evaḡa-kokorerito-ḡoi. Monana eiaḡoto mo, Grik ai evotuto. ³ Monai ḡue toitoi etanuto. Bouti na Siria ḡana bene iaḡo ḡana eḡabi-kavito-ḡoi nuḡanai tu eseḡaḡito, Iuda tarimari na tu ḡia beḡene vaḡia boioḡana ḡetogaiato-ḡoi. Moḡa

lorinai Makedonia na dabarai bene ġenoġoi-vanaġi etato. ⁴ Tarima kotari na ġia ġekavaiato, tarimari tu maiġeri: Sopata Piro, Berea tarimana; Aristako e Sekundo, Tesalonika tauri; Gaius, Derebe tarimana; Tikiko e Trofimo, Asia tauri; e Timoteo. Moġeri na ġekavaiato, Asia ġana ġeiaġoto. ⁵ Ġia tu ġeraka-guineto, Troas ai vau ġai ġea vaġa-nogamato. ⁶ Senaġi ġai tu Asi Etubuni Faraona Verekona ekorito murinai vau, Filipi ġaraga-kwaneato. Ġaro imaima (5) ġekorito vau, ġia ġeri ai Troas ai ġavotuto, ġavedoġarito. Monai tu ġaro imaima ruarua (7) ġatanuto.

Paulo ġena iaġoiġo magona Troas ai

⁷ Fura sebona ġena ġaro ġiniguinenai o Sandei ai ġaraka-vegogoto anibou baġana ġani ġana. Benamo Paulo na mo lavilavi tu tarimarima eġobata-vinirito, eiaġoto mo, boġi nuġana, korana belāġanini ġia tu berakani nai. ⁸ Mo numa tuġuna daiġutunai ġai ġavegogoto, moġa lamefa na tu asisebo ġevaġa-ġararito. ⁹ Mero futuana ta arana Eutiko tu windoa nuġanai etanuto. Paulo ġena guruġa emauka-iaġoto-ġoi nuġanai, Eutiko matana tu egenagenato-ġoi mo ea gena-vetuġa-rekwato. Benamo mo numa tuġuna na stori vaġa-toitoina (o third story) na ea keto-firiġoto mo tano ai. Ġea ġabi-vaisiato nai tu mase. ¹⁰ Senaġi Paulo eraka-riġoto, Eutiko iatanai evefiukauto, eregoato, benamo ekirato, “Nuġami asi ġeraġe, ġia tu maġuri!” ¹¹ Moġa murinai numa tuġuna ġana ma evaraġeto, ma farao ebuki-ġutuato, ġeġanito. Ġena guruġa ma esiriġuato, eiaġoto mo elaġanito, benamo erakato. ¹² Vegogo tarimari

na mo futua ġeġoriatu, benamo ma verereri ġesi ġerakato.

Paulo Troas na eiaġoto mo Mileto

¹³ Ġai tu bouti na Aso ġana ġaiāġo-guineto, a Paulo tu monai vau ma baġa ġura-kauani. Paulo na tu moġesina ekiramato, korana ġia tu kwakuna na beraka-vanaġini etato. ¹⁴ Aso ai ema doġarimato, benamo ġaġura-kauato, Miti-lene ġana ġaiāġoto. ¹⁵ Monana bouti na ma ġaiāġoto mo elaġanito vau, Kioso iata-raġenai ġadarokauto. Mo ġaro murinai tu Samo ai ma ġavotuto, ma ġaro ta ma evanaġiato vau, Mileto ai ġaraġasito. ¹⁶ Paulo eurato, Efeso tu beġene raga-vanaġia, Asia tanonai ġaro kotari beġe vaġa-koririni garina, korana ġia nuġana eġariġarito-ġoi. Ġena ura bema ma dabarana nai tu, Ierusalem-ai beġene votu vau, Pentekoste ġarona bene raġasi, mo tu Pasova ġaro gabana imaima (50) murinai.

Paulo ġena veġabituġu guruġari Efeso ekalesiana ġorikauna tauri ġeri ai

¹⁷ Paulo tu Mileto vanuġana na Efeso ekalesia ġorikauna tauri ġeri guruġa etuġu-iaġoto, ekirarito, beġene iaġoma, ġia ġesi beġenema vedoġari. ¹⁸ Ġia ġema votuto nai, evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi ma ribami au ġaro mabarari ai ġomi ġesi tatanuto-ġoi nai, aiġesina atanuto, ġaro tovotovona na Asia tanonai ama raġasito veġata. ¹⁹ Ġaro vovoka Iuda tarimari ġeurato-ġoi au beġene kougu, veiġa rakavari ġutuma au ġegu ai ġeveirito-ġoi. Senaġi nuġagu ma maranana ġesi

moĝo e ma taĝigu ĝesi Vereĝauka vetuĝunaĝina aiaĝo-vinito-ĝoi. ²⁰ Gomi ribami, vaĝa-kava-iaĝimi guruĝari mabarari avaĝa-ribamito, ta asi akure-toĝaiato, ĝemi numai e ĝutuma ĝoirari ai avevaĝa-ribato-ĝoi nai. ²¹ Iuda tarimari e Grik tarimari ĝoirari ai aguruĝa-foforito-ĝoi, ĝeri rakava ĝerina beĝene vetuĝamaĝi-kure, Barau ĝenai beĝene ĝenoĝoi, ema ĝera Vereĝauka Iesu Keriso beĝene ĝabidadama-vinia. ²² Au toma tu Ierusalemata ĝana aiaĝoni, korana Iauka Veaĝa na evaĝa-naĝiguni nai, ma asi ribagu monai tu kara ĝegu ai beĝorani. ²³ Dagara sebona moĝo au ribagu tu Iauka Veaĝa na vanuĝa baregori mabarari ai evaĝa-ribaguni, au ĝoiragu ai tu dibura numa e midigumidigu evaĝa-noga taĝoguni. ²⁴ Senaĝi au ĝegu ai, au ĝegu maĝuri tu asi atuĝamaĝi-baregoani, kara ĝana atoni, ĝegu ura sebona tu ĝegu raga-iruiru moĝo bana vaĝa-ĝuĝuru, ema mo ĝauvei Vereĝauka Iesu na eviniguto, bana veia etato ĝauveina, bana vaĝa-koria. Mo ĝauvei tu: Barau ĝena varevare-bara Varina Namona bana kiraĝi-foforia.

²⁵ Au tu ĝomi mabarami fakami ai arakao-rakaoto, Barau ĝena Basileia, (ĝena veĝitaĝau seĝukana evaĝa-ruĝaiani maĝa), ĝemi aĝobata-iaĝiato. A toma au ribagu, ta na asi ma boĝita-ĝenoĝoiguni. ²⁶ Moĝa lorinai toma ĝaro ĝomi ĝoirami ai au aguruĝa-foforini, bema ĝomi ta Barau ĝenana beraka-rekwarekwani nai, verebana tu dia au ĝegu ai. ²⁷ Korana Barau ĝena ura mabarana avaĝa-ribamito, misina ta maki asi akira-ĝuniĝauato. ²⁸ Tauĝemi lorimi boĝono vetore, ema mamoe serina lorina boĝono toreri.

Mani mamoe serina tu Iauka Veāga na evinim-
ito boḡono ḡitaḡauri ḡana. Barau ḡena ekalesia
boḡono ḡita-ḡaua e boḡono ḡori-kaua. Mani tu
ḡia Natuna rarana na evoiato. ²⁹ Au ribagu, au
barakani murigu ai tu boḡa kwaivari rakavari
ḡomi fakami ai beḡe raka-toḡani, benamo mani
mamoe serina beḡe vaḡa-rakavaiani. ³⁰ Ḡomi
tauḡemi fakami na maki tau kotari beḡe variḡisini,
benamo ḡofaḡofa guruḡari beḡe kiraḡini, Iesu
ḡekorana-iaḡiani tarimari ḡia na beḡene ḡori-
ḡerevaḡiri ḡana. ³¹ Moḡa lorinai lorimi boḡono
vetore! Boḡono vetuḡamaḡi-taḡo, au na tu laḡani
toitoi veḡata matagu ma taḡina ḡesi, ḡomi asisiba-
vini boḡimito-ḡoi e asisiba-vini laḡanimito-ḡoi.

³² Toma Barau ḡimanai e ḡena varevare-bara gu-
ruḡana nuḡanai atoremīni, ḡia na tu bevaḡa-ruḡa-
iobukamini ilaila, ema voimi bevinimini evaḡa-
veaḡarito tarimari mabarari ḡesi. ³³ Au na ta ḡena
silva, o golo, o dabuḡa urana asi aveito. ³⁴ Ḡomi
tauḡemi ma ribami, au ḡegu rabu e karogu ḡeri
rabu dagarari mabarari tu, mai ḡimagu ruarua
ḡeri ḡauvei ḡerina aḡabito-ḡoi. ³⁵ Dagara mabarari
nuḡari ai au na avaḡa-ḡita iaḡimito-ḡoi, au moḡesi
ḡauvei kokorekokore ḡerina vauro moira-moira
tarimari bitana vaḡa-kavari. Iesu Vereḡauka ḡena
guruḡa boḡono tuḡamaḡi-taḡoa, ekirato, ‘Vare-
vare iakuna tu barego, a ḡevinirani nai taḡoitaḡoni
iakuna tu kei.’ ”

³⁶ Paulo eguruḡa-ḡosito vau, ḡia ḡesi ḡevetui-
tarito, benamo mabarari ḡesi ḡeḡuriḡurito.
³⁷ Ḡia mabarari ḡetaḡi-rakavato, ḡevefaḡato, ma
ḡeverauato. ³⁸ Ḡia nuḡari ḡevewaraḡi-rakavato

tu maiġesina evaġa-guruġarito nai, ekirato, ġia na ġoirana asi ma beġe ġita-ġenoġoiani. Benamo bouti ġana ġeġori-iaġoato.

21

Paulo Ierusalemia ġana eiaġoto

¹ Ġia ġesi ġaveġabi-tuġuto, benamo ġarakato. Davara na ġaiaġoto, maoromaoro mo Koso ai ġavotuto; ma elaġanito vau Rodes ġana ġaiaġoto, monana ma ġaiaġoto Patara. ² Foenikia ġana beiaġoni boutina monai ġadoġariato, ma ġaraġeto, benamo ġaragato. ³ Ġaboġe-iaġoto Saipras ġaġitaiato, benamo gabina (o south) rekena na ġavanaġito, ġaiaġoto mo Siria ai ġaraġasito. Taia vafuna na vau ġaraka-riġoto, korana mo bouti farefarena tu monai beġe tore-riġorini nai. ⁴ Iesu ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari kotari monai ġadoġaririto, ġia ġesi fura o wiki sebna ġatanuto. Iauka seġukana ġenana ġia na Paulo ġekiraiato, Ierusalemia ġana asi bene iaġo. ⁵ Senaġi ġema raka ġarona eġabiato, benamo ġarakato. Ġia mabarari ma ġaraġori e ma naturi ġesi vanuġa baregona na ġeġori-rosimato kone ai. Benamo ġai mabarama ġavetuitui-tarito, ġaġurigurito. ⁶ Ġia tata ġesi ġaveġabi-tuġuto, benamo ġai tu bouti baregonai ġaraġeto, a ġia tu monana ġeġenoġoito ġeri numa ġari.

⁷ Taia na ġaiaġoto Tolemais. Ġema davara iaġoiaġona dokona moġa. Monai tarikaka tari ġesi ġavedoġarito, ma ġavaġa-namorito, ġia ġesi ġaro sebna ġatanuto. ⁸ Elaġanito, benamo kwakuma na ġarakato, ġaiaġoto, Kaisarea ai

ġaraġasito. Monai evanelia tarimana arana Fil-
 ipo ġena numa ġana ġaiagoto, ġia ġesi ġatanuto.
 Ġia tu Ierusalemāi tarima imaima ruarua (7)
 ġeġabi-viriġirito tarimana ta. ⁹ Ġia natuna ġuiatori
 vasivasi tu Barau na peroveta varevarena evinir-
 ito.

¹⁰ Ġaro vovoka monai ġatanuto murinai, per-
 oveta tarimana ta arana Agabo, Iudea na ema
 raġasito. ¹¹ Ġia tu ġai ġemai eiaġomato, ma Paulo
 ġena gabaġau eġabi-vaisiato, benamo ġia tauġena
 kwakuna e ġimana ebarubarurito, benamo eki-
 rato, “Iauka Veaġa tu maiġesi ekirani, ‘Mai
 gabaġau tarimana tu Iuda tarimari na Ierusalemāi
 maiġesina beġe barubaruani, benamo irau
 bese tarimari ġimari ai beġe tore-kauani.’ ”

¹² Mai guruġa ġaseġaġiato nai, ġai ema monai
 tarima kotari ġesi Paulo ġanoġiato, Ierusalemā
 ġana asi bene iaġo. ¹³ Senaġi ġia evaġa-veseto,
 ekirato, “Kara taġina ġoveini e au nuġagu ġovaġa-
 moiraiāni? Au tu rovinatore, dia Ierusalemāi
 beġe barubaruguni moġo, senaġi Vereġauka Iesu
 arana bakunai bamaseni maki.” ¹⁴ Ġai tu asi ilaila
 ġia nuġana baġa ġaniani nai, ma ġia noġinoġina
 ġavaġa-dokoato, benamo ġakirato, “Vereġauka
 ġena ura moġo bene vetore.”

¹⁵ Ġaro kotari ġekorito murinai, ġema fare-
 fare ġaġabi-kavirito, benamo Ierusalemā ġana
 ġaiagoto. ¹⁶ Kaisarea ai ġetanuto-ġoi Iesu
 ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari kotari maki ġai ġesi
 ġaiagoto. Ġia na ġeġori-iaġomato, Nason, Saipras
 tarimana, ġena numa ġana. Nason tu kai-veġata
 na Iesu ekorana-iaġiato-ġoi tarimana.

Paulo na Iakobo (o James) eraka-ġitaiato

17 Ierusalemaj ġaraġasito nai tu, tarikaka na ma iakuri ġesi ġeġabi-raġemato. 18 Elaġanito, benamo Paulo tu ġai ġesi ġaiāġoto Iakobo ġitaġitana; ma rubu ġorikauna tarimari mabarari tu monai vegogotaġo. 19 Paulo na evaġa-namorito murinai, ġia ġena ġauvei ġenana Barau na irau bese tarimari kamasi eveirito-ġoi variri mabarari ġeri ekiraġito.

20 Ġia na ġeseġaġiatio nai, mabarari na Barau ġevaġa-raġeato. Benamo ġia na Paulo ġekiraiato, ġekirato, “Tarikakama, oġitaiani Iuda tarimari vira-tausen varau Iesu ġeġabidadamaviani, ema taravatu maki ġekorana-iaġi ġigitariani. 21 Ġoi varimu tu ġia ġekira-vararito. Ġekirarito, ġoi na irau tano ai ġetanuni Iuda tarimari mabarari ovaġa-ribarini, okirani, Mose ġena taravatu beġene raga-kwanea, naturi merori tauġaniri kefiru asi beġene lama-vaġiri, ema Iuda seneri ġeri veġa asi beġene korana-iaġiri. 22 Be, ġai tu kamasi toma ġaveini? Ġoi boma raġasi varina tu beġe seġaġiani veġata. 23 Moġa lorinai kara baġa kiravara-vinimuni veġana bono veia. Tauri vasivasi (4) maġeri, ġia tu kiraġitore gwaġiġina ta ġeveiato Barau ġenai. 24 Ġia ġesi boġono iaġo, e ġoi maki ġia ġesi boġono veiareva, ema beġe ġwa-iaġoni dagarari voiri bono vei, be ġia debari beġe rarorini. Maġesi boveini vau, tarimarima mabarari beġe ribani, ġoi iatamu ai ġekiraġirito-ġoi guruġari mabarari tu asi moġoni, a ġoi tauġemu maki Mose ġena taravatu ilailanai otanuni. 25 Irau bese ġeveġabidadamani tari-

mari tu ġeri fefa varau ġatuġuto, ġakirarito, kwaivakuku ġevinirito ġaniġaniri tu asi beġene ġaniri, rara e ġaiġori na ġebora-maserini bureġari viriġori tu asi beġene ġani, ema asi beġene mata-boraġa.”

²⁶ Benamo Paulo na mo tarima vasivasi evaġa-ġabirito, benamo elaġanito nai, mabarari veiareva ġauveina ġea veiato. Moġa murinai Rubu Veaġai eraka-toġato, ma aitoma veiareva bemagoni ġarona, ema aitoma varevare dagarari ġia tata arari ai betoreni ekiraġi-foforirito.

Iuda tarimari na Paulo Rubu Veaġai ġeġabi-tariato

²⁷ Ġeri veiareva ġauveina tu ġaro imaima ru-arua (7); dori ġekorito nuġanai, Iuda tarimari kotari Asia tanona na ġeiaġomato, ġia na Paulo Rubu Veaġai ġeġitaiato. Ġia na tarimarima mabarari nuġari ġeġanirito, benamo Paulo ġeġabi-tariato, ²⁸ ġekoġoto, ġekirato, “Isaraela taumi, ġai ġovaġa-kavama! Mai tarima maiġa tu gabu mabarari ġari eiaġoni, tarimarima mabarari evaġa-ribarini; Isaraela tarimari, e Mose ġena taravatu, ema mai Rubu Veaġa asi beġene korana-iaġia etoni. Toma maki, ġia na Grik tarimari mai Rubu Veaġa nuġanai beġori-toġari, mai gabu veaġana bevaġa-rakavaia.” ²⁹ Moġesina ġekirato, korana ġia na Efeso tarimana arana Trofimo, Paulo ġesi mo vanuġa baregonai ġeġitarito, ema ġetuġamaġito, ġia tu Paulo na Rubu Veaġai eġori-toġaiato. ³⁰ Vanuġa mabarana iauvoiauvo e daradara na eġabiato, ema tarimarima mabarari monai ġema ġaru-vegogoto, benamo Paulo ġeġabi-tariato,

Rubu Veāga na ġeinu-rosiato. Asikauna Rubu Veāga ġatama-bokari ġebiririto.

³¹ Ġia na Paulo ġevaġi-masea ġetato-ġoi nuġanai, tarima ta eraga-varaġeto, Roma vetari verena baregona ea kira-varaiato, Ierusalem mabaranoi tu gururaġe baregona ġeveiani. ³² Ġia tu asikauna ġena vetari ġitaġauna tarimari e vetari tarimari eġoririto, benamo ġeraga-rigoto mo ġutuma-bara ġeri ai. Tarimarima na vetari verena baregona ma ġena vetari tauri o soldia ġesi ġeġitarito nai, ġia na Paulo kwarikwarina ġevaġa-dokoato. ³³ Benamo vetari verena baregona Paulo ġenai eiaġoto, eġabiato, ġena mero ekirarito, seini ruarua na beġene baru-taria. Benamo evedanaġito, ekirato, “Mai tu kamara tau, e ġia tu kara beveia?” ³⁴ Mo ġutuma-bara nuġanai tari ġefararato-ġoi; guruġa ta ġekiraġiato-ġoi, ma kotari na tu guruġa ta, be vetari verena baregona na maki guruġa roroġotona ta asi eġabiato. Moġa lorinai ġena mero ekirarito, Paulo tu vetari tarimari ġeri gabu ġana beġene ġori-iaġoa. ³⁵ Raġekau ai ġeġori-votuato nai tu, vetari tarimari na ġefaġa-vaisiato, ġeġwa-raġeato, korana mo tarimarima mabarari tu ġeniara-lelevaġito nai. ³⁶ Mo tarimarima mabarari ġia murina na ġeraka-iaġoto tu, ġefararato-ġoi, ġekirato, “Ġovaġi-masea!”

Paulo tauġena evelauġau-tovoto

³⁷ Dori moġo vetari tarimari ġeri numai ġeġori-toġaiato nuġanai, Paulo na vetari verena baregona evaġa-guruġaiato, ekirato, “Bavaġa-guruġamuni lorinai ba?” Ġia na evaġa-veſeato,

ekirato, “Goi Grik ġeri garo ma ribamu? ³⁸ Be ġoi tu dia mo Aigupito tarimana, ġaro kotari varau beġe iaġo, ġia na gavamani vevaġi-vinina esinaiato, ema vaġideba tarimari daġara vasivasi (4,000), ma ġeri vevaġi farefareri ġesi, tano fakana ġana eġori-iaġorito tarimamu?” ³⁹ Paulo na evaġa-veſeato, ekirato, “Au tu Iuda tarimagu, amaġurito vanuġana baregona arana tu Taso, ma arana vanuġana, ġia Kilikia tanonai. Anoġimuni, mani ġemu veġa, mai tarimarima navaġa-guruġari.” ⁴⁰ Vetari verena baregona na maoro eviniato, benamo Paulo raġekau ai eruġato, ġimana na tarimarima elau-taririto. Gururaġe emagoto, benamo Paulo na Heberu garo ai evaġa-guruġarito.

22

¹ “Tarikakagu e tamagu mabarami, ġoirami ai navekiraġi-faka, be boġono seġaġi.” ² Ġia ġeseġaġiato, Heberu garo ai evaġa-guruġarito nai, asi gurugururi ai ġeiaġoto, mabarari ġeseġaġi-maġomagoto; benamo Paulo ekirato:

³ “Au tu Iuda tarimagu, Taso vanuġanai Kilikia tanona nuġanai amaġurito, senaġi mai Ierusalemata vanuġa baranai abaregoto. Gamaliel ġena vevaġa-riba nuġanai atanuto-ġoi, ġia na ġita senera ġeri taravatu veġari gwaġiġiri evaġa-ribaguto-ġoi, ema Barau ġena ġauvei aveiato-ġoi ma kokoregu ġesi, toma ġomi na ġokokore-iaġiani ilailanai. ⁴ Au na mai dabara ġekorana-iaġiato-ġoi tarimari tu avaġa-midigu midigurito-ġoi mo ġea maseto-ġoi. Tau e vavine aġabirito-ġoi, dibura numari ai abubu-toġarito-ġoi. ⁵ Rubu Veaġa

verena baregona e kanisoro tarimari mabarari na maki beĝe vaĝa-moĝoniguni, au tu moĝoni akirani. Au tu ĝia na maki fefa ĝeviniguto, tarikaka Iuda tarimari Damaseko ai ĝeri bana viniri ĝana. Benamo au mo ĝana aiaĝoto, mai tarimarima bana ĝabiri, seini na bana barubaruri ma Ierusalem a ĝana bana ĝori-iaĝori, ĝeri rakava voiri beĝene ĝabiri ĝana.”

Paulo ĝena vetuĝamaĝi-kure ekiraĝiato

⁶ “Au roĝo dabara na aiaĝoto-ĝoi, ma Damaseko akavinaĝiato, ĝaro tu tubuagu ai mama baregona ta guba na emariĝoto, asikauna ema nanagi-tariguto. ⁷ Au tano ai aketo-tarito, ema garo ta aseĝaĝiato, au evaĝa-guruĝaguto, ekirato, ‘Saulo! Saulo! Karase nai au ovaĝa-rakavaguni?’ ⁸ Benamo au avedanaĝito, akirato, ‘Vereĝauka, ĝoi tu deikara?’ Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, ‘Au tu Iesu, Nasareta tarimagu, ĝoi na ovaĝa-rakavaguni tarimagu.’ ⁹ Au karogu maki na mama ĝeĝitaiato, benamo ĝegarito, senaĝi au eguruĝa-viniguto garona tu asi ĝeseĝaĝiato.

¹⁰ Benamo avedanaĝito, akirato, ‘Vereĝauka, au tu kara toma aveiani?’ Vereĝauka evaĝa-veseto, ekirato, ‘Novariĝisi, Damaseko ai noa raka-toĝa, monai vau ta na bevaĝa-ribamuni, ĝoi tu kara boveini.’ ¹¹ Mo mama baregona na matagu evei-bubuat, benamo karogu na ĝimagu ai ĝeĝabito, Damaseko ĝana ĝeĝori-iaĝoguto.

¹² Monai tau ta arana Anania, ĝia tu Barau garina eveito-ĝoi e taravatu ekorana-iaĝiato-ĝoi tarimana, ema Iuda tarimari mabarari Damaseko ai ĝetanuto-ĝoi na ĝegubakau-baregoato-ĝoi.

13 Ĝia eiaĝomato sevigu ai ema ruĝa-tarito, benamo ekirato, ‘Saulo tarikakagu, matamu ma nefafa.’ Asikauna moĝo matagu ĝefafato, ĝia aĝitaiato. 14 Moĝa murinai Anania na ekiraguto, ekirato, ‘Ĝita senera ĝeri Barau na varau beĝabiviriĝimu, ĝia ĝena ura kara bono veia, bono ribaia. Ema vei iobukaiobuka tarimana bono ĝitaia, e ĝia tauĝena muruna na beguruĝani garona bono seĝaĝia. 15 Korana ĝoi tu ĝia bovaĝa-moĝoniani tarimamu, kara boĝita e boseĝaĝi maiĝeri, tarima mabarari bokira-vararini. 16 Kara ma ovaĝa-nogaiiani? Novariĝisi, babatiso noĝabia. Ĝia arana nokea-raĝea, benamo ĝemu rakava neĝuriĝi-vaĝiri.’ ”

Paulo ĝena kea irau bese tarimari bene ĝobata-viniri ĝana

17 “Monana Ieruselema ĝana aĝenoĝoito, benamo Rubu Veaĝai aĝuriguĝito-ĝoi nuĝanai, amata-vanaĝito. 18 Monai au na Vereĝauka aĝitaiato, au evaĝa-guruĝaguto, ekirato, ‘Noraga-vei, Ieruselema noragakwane-ĝarimoĝia, korana mainai au varigu bokiraĝiani, senaĝi mai tarimarima na asi beĝe vaĝa-moĝonimuni.’ 19 Au na avaĝa-veŝeato, akirato, ‘Vereĝauka, ĝia tu ma ribari ginikau, au rubu mabarari ĝana aiaĝoto-ĝoi, ĝevaĝa-moĝonimuni tarimari aĝabirito-ĝoi, dibura numanai abiri-ĝaurito-ĝoi e akwaririto-ĝoi. 20 Ema ĝoi evaĝa-moĝonimuto-ĝoi tarimana Stefano rarana ĝevaĝa-riĝoato ĝaronai au tu monai, ĝevaĝi-maseato avaĝa-moĝoniato, ema ĝevaĝiato-ĝoi tarimari ĝeri dabuĝa anaririto.’ 21 Senaĝi Vereĝauka na ekiraguto, ekirato,

‘Noiaḡo, korana au na batuḡumuni, irau bese tarimari gabu manaḡai ḡetanuni tarimari ḡeri ai.’”

²² Tarimarima na Paulo ḡeseḡaḡi-taḡoato-ḡoi, eiaḡoto mo, ḡia moḡesi eguruḡato. Benamo ḡefararato, ḡekirato, “Ḣoḡabi-fitoḡaia! Ḣovaḡi-masea! Ḣia tu asi ḡena namo ta emaḡuri-taḡoni mai tanobarai.”

²³ Ḣeḡabato-ḡoi, ḡeri dabuḡa ḡeiave-iaverito-ḡoi, e forara ḡefiu-vaisito-ḡoi. ²⁴ Roma ḡeri vetari verena baregona na ḡena mero ekirarito, Paulo beḡene ḡori-iaḡoa, vetari tarimari ḡeri tanu gabuna ḡana. Ema ekirarito beḡene kwaria, e beḡene danaḡia kara ḡaramanai ḡia moḡesi ḡeḡabaḡaba-viniyani, bene kira-varari.

²⁵ Senaḡi ḡebarubaruato-ḡoi beḡene kwaria ḡana nuḡanai Paulo na vetari ḡitaḡauna tarimana ekiraiato, ekirato, “Mai moḡoni taravatu nuḡanai ekiraḡiani, ḡoi na Roma tarimana bokwari-guinea; a ḡia na kara bevei-leaia Kota na tu roḡosi bere kira-varaia, senaḡi?”

²⁶ Mo vetari ḡitaḡauna tarimana na mo guruḡa eseḡagiato, benamo eraga-iaḡoto vetari verena baregona ḡenai, ekiraiato, ekirato, “Ḣoi tu kara toma oveiani? Mo tarima tu Roma tarimana!”

²⁷ Moḡa lorinai vetari verena baregona eiaḡoto Paulo ḡenai, benamo ea danaḡiato, ekirato, “Nokira-varagu, ḡoi tu Roma tarimamu ba?”

Paulo evaḡa-veseto, ekirato, “Oi.” ²⁸ Benamo vetari verena baregona ekirato, “Au Roma tarimagu ai aiaḡoto tu moni baregona gavamani avinirito.” Paulo evaḡa-veseto, ekirato, “Senaḡi au tu Roma beseri ḡerina aḡorato Roma tarimagu.” ²⁹ Asikauna Paulo beḡe danaḡiani

tarimari ġeruġa-ġenoġoito, ema vetari verena baregona maki egarito, korana eriba-maoroto, Paulo tu Roma tarimana, ġia na ebarubaruato ġekwaria ġana.

Paulo kanisoro ġoiranai

³⁰ Ma elaġanito, vetari verena baregona ġena ura bene riba-maoro, kara dainai Iuda tarimari na Paulo ġevaġa-daġaiato. Moġa lorinai ġia na Paulo ġebaruato varori ġeruġarito, benamo Rubu Veaġa vereri baregori e kanisoro mabarana ekirarito beġene vegogo. Benamo ġia na Paulo eġoriaġoato, ġia ġoirari ai ea vaġa-ruġaiato.

Paulo Iuda ġeri kanisoro tarimari ġoirari ai

23

¹ Paulo na kanisoro tarimari eġita-karakararito, benamo ekirato, “Tarikakagu mabarami! Au tu ma nuġa iobukaiobukagu ġesi Barau ġoiranai atanuni, beiaġoma mo initoma.” ² Paulo moġesina eguruġato nai tu, Rubu Veaġa verena baregona Anania na Paulo sevinai ġeruġa-taġoto-ġoi tauri ekirarito, Paulo bokana beġene foro-ġaua. ³ Benamo Paulo na ekiraiato, ekirato, “Ġoi tu Barau na beforomuni, ġoi kobe ġevaġa-kurokuroato kavana, rakava asi beġene ġitaia ġana, ġofaġofa tarimamu! Ġoi mañinai botanu tu taravatu ilailanai au okota-viniguni, senaġi ġoi tauġemu na taravatu boleaia, tarima bokirari, au ġeforogu bosi!” ⁴ Paulo sevina tauri na ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi tu Barau ġena Rubu Veaġa verena baregona

ġenai guruġa rakavari okiraġini!” ⁵ Paulo evaġa-veseto, ekirato, “Tarikakagu, au tu asi bariba-maoro ġia tu Rubu Veaġa verena baregona. Korana ribagu Buka Veaġai tu ekirani, ‘Gomi ġemi vere tu asi boġono guruġa-rakava vinia.’”

⁶ Paulo na ġia tari eġitarito tu Sadukea tarimari, ma kotari tu Farisea tarimari, benamo kanisoro ġoiranai ekoġoto, ekirato, “Tari-kakagu, Isaraela tarimami, au tu Farisea tarimagu, Farisea tarimana natuna. Au tu vevaġa-kota gabunai maiġegu, korana au ġegu tuġamaġikau, mase tarimari tu ma beġe variġisi-ġenoġoini!”

⁷ Moġesi ekirato, benamo Farisea tarimari ema Sadukea tarimari ġeveġare-veġareto, ema ġeri vegogo maki evetavi-kirato. ⁸ Korana Sadukea tarimari ġekirani, tarimarima mase na tu asi ma beġe variġisi-ġenoġoini, ema aneru e iauka tu asi ġetanuni; a Farisea tarimari na moġeri mabarari tu ġevaġa-moġonirini. ⁹ Moġesina naima fararafarara guruna ebaregoto-ġoi, nuġanai taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi Farisea tarimari ġeruġa-vaisito, ma kokoreri ġesi ġeguruġato, ġekirato, “Mai tarima ġenai rakava ta tu asi bita doġaria! Bema ġia tu iauka na o aneru ta na moġoni bevaġa-guruġaia nai tu, Barau asi sivaġa-vevaġia!” ¹⁰ Veġareveġare eseġuka-ġaraġarato nai, vetari ġitaġauna tarimana baregona egarito, Paulo beġe inu-vedare vedareani garina. Moġa lorinai ġena vetari tauri ekirarito, beġene rakariġo-iaġo, Paulo beġene ġabi-veġitaia Iuda tarimari fakari na, benamo vetari tauri ġeri numa ġana beġene

g̃ori-iaḡoa.

¹¹ Ma elaḡanito boḡinai, Vereḡauka Paulo sev-
inai ema ruḡa-tarito, benamo ekirato, “Ḡoi na
mai Ierusalemāi au okiraḡi-foforiguto ilailanai,
Romaī maki moḡesi bonoa kiraḡi-foforigu.”

Paulo vaḡivaḡina boioḡana ḡetogato

¹² Ma elaḡanito boḡiboḡinai, Iuda tarimari ko-
tari ḡevevogoto, ma boioḡa ta ḡetogaiato. Ḡia
na kiraḡitore guruḡana gwaḡiḡina ḡekiraḡiato,
ḡekirato kara ta asi beḡe ḡaniani e asi beḡe ni-
uani, beiaḡoni mo, Paulo beḡe vaḡiani. ¹³ Mo
boioḡa ḡetoga-vegogoto tauri mabarari tu ga-
bana vasivasi (40) maki evanaḡiato. ¹⁴ Benamo
ḡeiaḡoto Rubu Veḡa vereri baregori e Iuda
vereri ḡeri ai, ma ḡea kirato, ḡekirato “Ḡai tu
kiraḡitore guruḡana gwaḡiḡina baḡa kiraḡia, asi
baḡa ḡaniḡanini, beiaḡoni mo, Paulo baḡa vaḡi-
maseani. ¹⁵ Maitoma ḡoi ma kanisoro ḡesi
noḡinoḡi guruḡana ḡotuḡu-iaḡoa, Roma ḡeri vetari
verena baregona ḡenai, be Paulo ḡomi ḡemi ai
bene tuḡu-mariḡoa, boḡono ḡofa-ḡaua, boḡono
kira, ḡomi na Paulo ḡoura-viniani, korana ḡia
ḡenana guruḡa iobukana boḡono ḡabia ḡana.
Senāḡi ḡai tu baḡa vaḡa-noga-taḡoni, mainai
roḡosi berema raḡasi, a ḡai na tu baḡa vaḡi-
maseani.”

¹⁶ Senāḡi Paulo tobana natuna merona na mo
boioḡa eseḡaḡi-kauato, benamo eiaḡoto, vetari
tauri ḡeri numai eraka-toḡato, ma Paulo ekira-
varaiato. ¹⁷ Benamo Paulo na vetari ḡorikauna
tarimana ta ekeaiato, benamo ekiraiato, ekirato,
“Mai mero variḡuna vetari verena baregona ḡenai

noḡori-iaḡoa. Korana ḡia na ḡena guruḡa ta beḡwa-iaḡomaia, bene kira-varaia.” ¹⁸ Ma vetari ḡorikauna tarimana na eḡori-iaḡoato vetari verena baregona ḡenai, ekirato, “Dibura numanai tarimana, Paulo na bekeagu e benoḡigu, mai mero variḡuna ḡoi ḡemu ai bana ḡori-iaḡomaia, korana ḡia na ḡemu guruḡa ta beḡwa-iaḡomaia, bene kira-varamu ḡana.”

¹⁹ Vetari verena baregona na ḡimanai eḡabito, eḡori-ḡerevaḡiato vauro, edanaḡiato, ekirato, “Kara ourani ḡegu nokiraḡia?” ²⁰ Ḣia ekirato, “Iuda tarimari na guruḡa ta beḡe vaḡa-moḡonia, boinani beḡene vei-ḡofakau, benamo ḡoi beḡene noḡimu, be Paulo bono tuḡu-variḡoa kanisoro ḡoirana ḡana. Ḣeri veḡofaḡau guruḡana ḡoi beḡene kiramu tu, ḡia ḡeri ura Paulo varina korikori kotari ma beḡene ḡabi. ²¹ Senaḡi asi bono seḡaḡi-viniri, korana tau mabarari gabana vasivasi (40) bevanaḡia tu beḡe gumuni, ḡia beḡe vaḡa-nogaiani. Ḣia tu kiraḡitore guruḡana gwaḡiḡina ḡekiraḡiato, asi beḡe ḡaniḡanini e dagara ta asi beḡe niuani, beiaḡoni mo, Paulo beḡe vaḡi-maseani. Mo veḡa beḡene veia ḡana, ḡia toma tu beḡe veikavi, ḡoi ḡemu vaḡa-veḡe moḡo ḡevaḡa-noga taḡoani.” ²² Vetari verena baregona na ekiraiato, ekirato, “Au ḡegu bokiraḡi guruḡana maḡa, tarima ta asi ma bonoa kira-varaia.” Benamo ḡia na mero variḡuna etuḡu-rakaiato.

Paulo Gavana Feliki ḡenai etuḡu-iaḡoato

²³ Benamo vetari verena baregona na ḡena vetari ḡorikauna tauri ruarua ma ekearito, benamo ekirarito, ekirato, “Vetari tauri sinau ruarua

(200), e hosi ai raġe tarimari gabana imaima ma gabana ruarua (70), ema auri fiu tauri sinau ruarua (200) boġono ġabi-toreri, toma boġi ho-raġauna 9 koloko Kaisarea ġana boġono iaġo ġana. ²⁴ Paulo bene raġe hosiri tari maki boġono rovina-toreri, be Gavana Feliki ġenai maġuri boġono ġori-iaġoa ġana.” ²⁵ Benamo vetari verena baregona na fefa ta maiġesina etoreato:

²⁶ “Au Klaudia Lisia na ġoi Feliki, gavana tarimamu namo vedaureamu, atore-vinimuni: Avaġa-namomuni! ²⁷ Iuda tarimari na mai tau ġeġabiato, ma dori moġo ġevaġi-maseato. Senaġi au aribato, ġia tu Roma tarimana naima ġegu vetari tauri ġesi ġaiġoto, ġavaġa-maġuriato. ²⁸ Au aurato tu bana riba, kara koranai ġevaġa-daġaiato-ġoi, moġa lorinai aġori-variġoato, ġeri kanisoro ġoirana ġana. ²⁹ Au na adoġariato tu ġia ġeri taravatu ġaramanai ġevaġa-daġaiani, senaġi ġia beġene vaġi-masea o dibura numanai beġene torea korana ta tu asi adoġariato. ³⁰ Iuda tauri na beġene vaġi-masea ġana, boioġana ġetogato varina ġegu ġekiraġito nai, atuġamaġito, ġoi ġemu ai bana tuġu-iaġosia. Ġia ġevaġa-daġaiani tarimari maki akirarito, ġoi ġoiramu ai ġeri vevaġa-daġa guruġari beġene kiraġiri.”

³¹ Vetari tauri na ġekirarito veiġana ġeveiato. Mo boġi, ġia na Paulo ġeġabi-iaġoato mo Antipatri. ³² Elaġanito vau, vetari tauri kwakuri na ġerakani tauri ġeri tanu gabuna ġana ġeġenoġoito. Hosi tauri moġo Paulo ġesi ġeiaġoto. ³³ Kaisareai ġea raġasito, benamo fefa ġeġabiato, gavana ġeviniato, ema Paulo maki ġevini-

vanaġiato. ³⁴ Gavana na fefa eiaviato, benamo Paulo edanaġiato, ġia tu kamara gabu tarimana. Ġia eribato Paulo tu Kilikia tarimana nai, ³⁵ ekirato, “Ġevaġa-daġamuni tarimari beġema raġasini vauro, kara ovei-leaiato guruġana au na baseġaġimuni.” Benamo gavana ekirato, Paulo beġene ġabi-iaġoa, Kota numanai beġenea ġita-ġaua. Mo Kota numana tu Heroda na maġurinai eragaiato.

24

Juda tarimari na Paulo ġevaġa-daġaiato

¹ Ġaro imaima ġekorito murinai, Rubu Veaġa verena baregona, Anania, Kaisarea ġana evariġoto, Iuda vereri kotari e taravatu ma ribana tarimana ta arana Teretulo ġesi. Mabarari ġevariġoto, Gavana Feliki ġoiranai vauro Paulo ġevaġa-daġaiato guruġana ġea kiraġiato. ² Paulo ekea-toġaiato, benamo Teretulo na Paulo ġevaġa-daġaiato guruġana ġoiranai ekiraġirito, ekirato, “Namo vedaurea veremu Feliki! Ġoi ġemu veġitaġau gaburenai tu maino ai baġa tanu-mauka kenene, e ġema bese bene namo ġana, dagara namori vovoka bovaġa-variġu ġenoġoiri. ³ Mai tu gabu mabarari ai e ġaro mabarari ai ġai na ġaġabi-raġeani, moġa lorinai ġoi tu ġavaġa-namo baregomuni. ⁴ Au asi aurani, ġoi ġemu taimi bana vaġa-kori-kavaia, senaġi anoġimuni, novetuġa-ġwama, asi bono baru, be ġema guruġa kubina tu noseġaġia. ⁵ Ġai na mai tau ġadoġariato tu, rakava vaġa-ġorana tarimana, ġia na gururaġe barego evaġa-ġorarini,

Iuda tarimari tano mabarari ai ġetanuni fakari ai. Ġia tu Nasareta doġorona ġeri veġorikau tarimana ta. ⁶ Ġia na tu Rubu Veaġa maki nevaġa-rakavaia etato, senaġi ġai na ġaġabi-tariato, [ġema taravatu ilailanai baġana vaġa-kotaia ġatato. ⁷ Senaġi vetari verena baregona, Lisia, ema raka-toġato, benamo ma ġaramana ġesi Paulo ġai ġimama na ema ġabi-veġitaiato. ⁸ Benamo Lisia ġena guruġa ilailanai, ġia vaġa-daġana tarimari tu ġoi ġoiramu ġana beġe iaġoma.] Ġoi tauġemu na ġia bodanaġi-ġinikauani vauro, ġia ġavaġa-daġaiani dagarari mabarari tauġena na bekira-varamuni.” ⁹ Iuda tarimari maki ġia ġesi ġekauto, ġekirato mai bekiraġiri dagarari mabarari tu moġoni.

Paulo ġena vetoreġau guruġana Feliki ġoiranai

¹⁰ Gavana na Paulo vetoġa ta evei-viniato Paulo ma bene guruġa ġana, benamo Paulo eguruġato, ekirato, “Au ribagu, laġani ġutuma varau beġe iaġo, ġoi tu mai bese tarimari ġeri Kota ġitaġauna ġauveina oveiani. Moġa lorinai au tu ma iakugu ġesi ġegu vetoreġau guruġana ġoi ġoiramu ai akiraġiani. ¹¹ Ġoi tauġemu na maki asikauna boraga-doġariani, ġaro gabanana ruarua (12) maki roġosi bene vanaġia nuġanai, au tu Ierusalem a ġana toma-rakariġo avaraġeto. ¹² Ma mai au ġevaġa-daġaguni tarimari na ta ġesi Rubu Veaġai ġaveġare-veġareto-ġoi nuġanai asi ġedoġariguto, ema asi ġedoġariguto tarimarima avaġa-vegogorito rubu nuġanai o gabu tai vanuġa baregona nuġanai. ¹³ Ema mai ġevaġa-daġaguni dagarari maki ġoi ġoiramu ai asi beġe vaġa-moġonirini riba.

14 A mai tu moḡoni akirani, au na tu ḡai senema ḡeri Barau atoma-rakariḡo viniani e mo Dabara Variḡuna akorana-iaḡiani, ma mai dabara ḡia tauḡeri na tu dabara ḡofaḡofana ḡetoni. Mose ḡena taravatu ema peroveta tarimari na ḡetorerito guruḡari mabarari tu avaḡa-moḡonirini. 15 Au ḡegu tuḡamaḡikau Barau ḡenai e mai tau ḡeri tuḡamaḡikau tu sebona moḡo, moḡa tu maiḡesi: Vei-iobukaiobuka tarimari e vei-rakava tarimari mabarari mase na ma beḡe variḡisi-ḡenoḡoini. 16 Moḡa lorinai au tu vanaḡivanaḡi nuḡagu bene iobukaiobuka ved-edegwana aveini Barau ḡoiranai e tarimarima ḡoirari ai.

17 Laḡani kota vovoka varau ḡeiaḡoto, au na Ieruselema araga-kwaneato. Moḡa murinai au ma baḡenoḡoi-iaḡo ḡegu tarimarima ḡeri ai, asi ḡeri-ḡari tarimari ḡeri moni baḡabi-iaḡo e varevare dagarari Barau bana vinia ḡana. 18 Ma au tu taravatu na ekiraḡiani ilailanai veiareva veiḡana avaḡa-koriato nuḡanai, Asia tanona na ḡeiaḡomato Iuda tauri kotari na Rubu Veḡa nuḡanai ḡedoḡariguto. Moḡa nuḡanai au sevigu ai tu ḡutuma-barana ta asiḡi, e ta ḡesi maki asi aveḡare-veḡareto-ḡoi. 19 Moḡeri Iuda tarimari Asia tanona na ḡeiaḡomato beḡere iaḡoma, be ḡoi ḡoiramu ai au beḡerema vaḡa-daḡagu, beḡere kira-varamu, au na tu kamara rakava aveiato. 20 A mai tarima maiḡeri na ḡekiraḡi-foforia, au kanisoro ḡoiranai aruḡato ḡaronai, au ḡegu ai tu kamara rakava ḡedoḡariato. 21 Senaḡi dagara sebona moḡo tu, ḡia ḡoirari ai aruḡato, afararato, akirato, ‘Mase tarimari ma beḡe

variġisi-ġenoġoini atoni naima, ġomi na au toma ġovaġa-kotagu ġotoni.’ ”

²² Mo Dabara, (mai tu Iesu Keriso ġabidadamavinina dabarana), Feliki tu ma eriba-ginikauato. Ġia na Kota ma etuġu-naġiato, ekirato, “Vetari verena baregona, Lisia, beraġasini vau, au na ġomi ġemi guruġa bavei-roroġotoani.”

²³ Benamo ġia na vetari ġitaġauna tarimana ekiraiato, Paulo dibura numanai beġene ġita-ġaua, senaġi ġitaġauna asi beġene vei-gwaġiġia. Ġatana kotari na ġevaġa-kavaia beġe toni nai tu beġene ġabi-raġeri.

Paulo Feliki e Drusila ġoirari ai

²⁴ Ġaro kotari ġeiaġoto muriri ai, Feliki ma ġaraġona Drusila ġesi ġeraġasito. Drusila tu Iuda vavinena. Feliki na Paulo vetuġuna eveito, benamo Paulo eiaġomato, Iesu Keriso ġabidadamavinina guruġari ekiraġirito eseġaġiato. ²⁵ Senaġi Paulo ġena sisibai tu vei-iobukaiobuka e vevaġa-gwaġiġi ema Barau ġena Kota baregona beiaġomani guruġari ekiraġirito nai, Feliki egarito, benamo ekirato, “Benamo, toma tu noraka roġo, ġaro namona tai vauro ma bana keaiaġomamu.” ²⁶ Feliki ġena tuġamaġi ta maki, Paulo na moni kota bene vinya. Moġa lorinai ma ekeagenoġoi ġenoġoiato-ġoi, ġia ġesi beġene guruġa-guruġa ġana.

²⁷ Laġani ruarua murinai, Porokio Festo na Feliki ġena gavana ġauveina gabuna eġabiato. Senaġi Iuda tarimari na beġene ura-vinya ġana, Paulo tu dibura numanai eraga-kwaneato.

25

Paulo Festo ĝoiranai

¹ Festo beveĝitaĝauni tanonai eraĝasito, ma ĝaro toitoi ĝekorito murinai, Kaisarea na Ieruselema ĝana evaraĝeto. ² Monai Rubu Veaĝa vereri baregori e Iuda ĝitaĝauna tauri na Paulo ĝevaĝa-daĝaiato guruĝari ĝea kiraĝirito, ma Festo ĝenoĝiato, ³ ĝia bene vaĝa-kavari, be Paulo Ieruselema ĝana bene tuĝu-iaĝoa. Korana Paulo dabara tumanai beĝene gana-torea ma beĝene vaĝi-masea boioĝana tu varau ĝetogaiato-ĝoi. ⁴ A Festo evaĝa-veseto, ekirato, “Paulo tu Kaisareai moĝea, dibura numanai ĝeĝita-ĝauani, ma au tu mo ĝana dori ma aĝenoĝoi-iaĝoni. ⁵ Be ĝemi veĝitaĝau tarimari neĝi au ĝesi Kaisarea ĝana baĝana iaĝo, be monai kara evei-leaiato beĝene kiraĝia, bema ĝia na rakava ta eveiato nai tu.”

⁶ Festo ĝaro imaima toitoi (8) o gabanana (10) ĝia ĝesi monai ĝetanuto vauro, Kaisarea ĝana ma evariĝoto. Elaĝanito vau Kota gabunai ea tanu-tarito, benamo evetuĝuto, Paulo ĝoirana ĝana beĝene ĝori-iaĝomaia ĝana. ⁷ Paulo ema raĝasito nai tu, Ieruselema na ĝeiaĝomato Iuda tarimari na ĝeruĝa-ĝeĝeraĝiato, benamo ĝevaĝa-daĝaiato guruĝari gwaĝiĝiri ĝutuma ĝekiraĝirito, senaĝina ĝeri guruĝa tu asi vaĝa-moĝoniri gaburi. ⁸ Benamo Paulo ma evaĝa-veseto, ekirato, “Iuda tarimari ĝeri taravatu, e Rubu Veaĝa, ema Roma verena vaĝa-rakavari ĝana, veiĝa rakavana ta asi aveiato.”

⁹ Senaĝi Festo na Iuda tarimari bene vaĝa-
iakuri ĝana Paulo edanaĝiato, ekirato, “Ĝoi ourani

Ierusalemā gāna bono varāge, be mai gēvaḡa-daḡamuni guruḡari tu monai vau bana seḡaḡiri ba?” ¹⁰ Paulo evaḡa-veseto, ekirato, “Au tu Kaisara, Roma ḡeri vere, ḡena Kota gabuna ḡoiranai aruḡani, be mainai Kota na vevaḡa-iobuka veiḡana au ḡegu ai bene veia. Au na Iuda tarimari vaḡa-rakavari veiḡana ta tu asi aveiato, ḡoi tauḡemu maki ribamu ginikau. ¹¹ Bema taravatu asi akorana-iaḡiato o mase veiḡana rakavana ta aveiato, voina tu bana mase neganai, au tu asi akira-sirivaḡini bana mase gāna tuna. Senaḡi bema mai Iuda tarimari ḡeri vevaḡa-daḡa guruḡari au iatagu ai ḡekiraḡirini tu asi moḡoni nai, tarima ta asi ḡena seḡuka au bevini-vanaḡiguni ḡia ḡeri ai. Au aurani tu Kaisara na bene seḡaḡigu!”

¹² Benamo Festo ma ḡena kanisoro ḡesi ḡeguruḡa-guruḡato murinai, Paulo evaḡa-veseato, ekirato, “Kaisara ḡenai bonoḡinoḡi lorinai, Kaisara ḡenai boiaḡoni!”

Paulo Agripa e Berenike ḡoirari ai

¹³ Ġaro kotari ḡevanaḡito murinai, vere Agripa e tobana Berenike, Festo rakaḡitana e beḡene vaḡa-namoa gāna, Kaisarea ai ḡeraḡasito.

¹⁴ Monai ḡaro kota vovoka ḡetanuto murinai, Festo na Paulo guruḡana vere ḡena ekiraḡiginikauto, ekirato, “Tarima ta tu mainai maiḡa. Ġia tu Feliki na dibura numai eraga-kwaneato.

¹⁵ Au Ierusalemā gāna aiaḡoto nai tu, Iuda ḡeri Rubu Veaḡa vereri baregori e Iuda vereri na Paulo ḡevaḡa-daḡaiato guruḡari ḡegu ai ḡeḡwiaḡorito, e au ḡenoḡiguto, ḡekirato, ḡia ḡenai

vevaĝa-iobuka veigana bana veia. ¹⁶ Senaĝi au na аваĝa-veserito, akirato, ‘Ĝita Roma tarimara ĝera maĝuri nuĝanai ĝevaĝa-daĝaiani tarimana tu asi roĝo bita vaĝi-mase guineani. Ĝia tu ĝevaĝa-daĝaiani tauri ĝesi beĝe raka-vegogoni, ema ĝevaĝa-daĝaiani tarimari ĝoirari ai ĝevaĝa-daĝaiani guruĝari bevaĝa-veve guinerini roĝo.’ ¹⁷ Moĝa lorinai ĝia ema au mainai ĝaraĝasito nai tu, au tu asi ma аваĝa-nogato. Senaĝi elaĝanito nai, Kota gabunai atanu-tarito, benamo akirato, Paulo ĝeĝori-iaĝomaia atato. ¹⁸ Vevaĝa-daĝa tauri ĝeruĝa-vaesito nai, au matoru atuĝamaĝito tu, veigā rakavari vevaĝa-daĝari beĝe veini atato, senaĝi asigina. ¹⁹ Ĝia ĝeri ĝuruĝa mabarari tu, tauĝeri ĝeri toma-rakarigo dabarari veĝare-veĝareri kotari, ema tarima ta arana Iesu guruĝana moĝo. Iesu tu emaseto, senaĝi Paulo ekirani, ĝia tu maĝuri. ²⁰ Mo dagara dabarari vetauvetauri au ĝegu ai tu egwaĝigito. Moĝa lorinai au na Paulo adanaĝiato, eurani Ieruselema ĝana bene iaĝo ba, monai vau ĝia ĝevaĝa-daĝaiani guruĝari bana vaĝa-iobuka iobukari. ²¹ Senaĝi Paulo enoĝinoĝito, dibura numanai moĝo beĝene ĝita-ĝaua, bene iaĝo mo, Kaisara na vauro bene seĝaĝia. Moĝa lorinai akirarito, dibura numanai beĝene ĝita-ĝaua, bene iaĝo mo, Kaisara ĝenai bana tuĝu-iaĝoa.”

²² Benamo Agripa na Festo ekiraiato, ekirato, “Au auranai mai tarima tauĝegu na bana seĝaĝia.” Festo evaĝa-veseto, ekirato, “Boinani vau boseĝaĝiani.”

²³ Elaĝanito, benamo Agripa e Berenike tu

ġeveġabi-raġeto, dabuġa marevari maki barego lelevaġiri ġeveirito, benamo ma marevari ġesi Kota numanai ġema raka-toġato, vetari ġorikauna tarimari baregori e vanuġa barana tarima baregori ġesi. Festo eguruġato, benamo Paulo ġema ġori-toġaiato. ²⁴ Benamo Festo ekirato, “Kini Agripa e ġai ġesi boġoma fofori tarimami mabarami! Mai tau maiġa ġoġitaiani. Ġia tu Iuda tarimari Ierusalemaj e mainai Kaisareaj maiġeri na ġevaġa-daġaiato guruġana au ġegu ai ġeġwa-iaġoato. Ġia ġekoġoto, ġekirato, ġia tu asi ma bene maġuri-iaġo. ²⁵ Senaġi ġia ġenai veġa ta asi adoġariato bene mase ġana. Ma ġia tauġena, Kaisara aranai enoġinoġito. Moġa lori-naj, ġia tu Kaisara ġenai bana tuġu-iaġoa atato. ²⁶ Senaġi au tu asi ariba-ginikauni, ġita ġera vere barana ġenai fefa tu kamasi batoreani. Moġa lori-naj ġomi ġoirami ġana baġori-iaġomaia, e namo barana tu, ġoi ġoiramu ġana, Kini Agripa. Be mainai sidanaġi-ginikaua, be mai vetauvetauna kara bitana doġaria guruġana tu Kaisara ġena bana tore-iaġoa. ²⁷ Korana au atuġamaġini tu asi roroġoto, mai dibura tarimana au na batuġu-iaġoani, a vaġa-daġana guruġana tauna korikori tu asi batuġu-kauani.”

26

Paulo tauġena vetoreġau guruġari ekiraġirito Agripa ġoiranaj

¹ Agripa na Paulo ekiraiato, ekirato, “Maoro avinimuni, tauġemu novevarifju.” Benamo Paulo ġimana eġabi-vaishiato, benamo ġena vetoreġau

guruḡari esinaiato, ekirato: ² “Kini Agripa! Au tu aiakuni, korana Iuda tarimari na ḡevaḡa-daḡaguni dagarari mabarari tu, toma ḡoi ḡoiramu ai avaḡa-veserini. ³ Korana tu Iuda seneri na veḡata ḡeri veḡa e veḡareveḡare mabarari ḡoi tu ma ribamu ginikau. Moḡa lorinai anoḡimuni, bono vevaḡa-gwaḡiḡi, be ḡegu guruḡa bono seḡaḡiri.

⁴ Au aiḡesi atanuto, misigu na veḡata eiaḡomato mo toma, ḡegu tanobarai e Ierusalemāi, Iuda tarimari mabarari tu ma ribari. ⁵ Au tu tovo-tovona na veḡata ḡeribaguto, ḡeguruḡa-fofori bema ḡeurani nai tu. Ḣegu maḡuri evesinato na veḡata au tu Farisea doḡorona tarimagu. Toma-rakariḡo korana-iaḡina ḡevaḡa-gwaḡiḡiani doḡorona. ⁶ Ma toma au Kota gabunai bama ruḡa, korana tu Barau na ḡai senema ekira-torerito guruḡana atuḡamaḡi-kauani nai. ⁷ Ḣai ḡema doḡoro gabanana ruarua (12) na mo guruḡa-tore ḡevaḡa-moḡoniani, ma ḡenari-taḡoani bemoḡonini naima, ḡia na Barau ḡetoma-rakariḡoani boḡi-laḡani ma kokoreri ḡesi. Vere o, au tu mo tuḡamaḡikau ḡaramanai Iuda tarimari na ḡevaḡa-daḡaguni. ⁸ Karase nai ḡomi Iuda tarimami tari tu ḡokirani, Barau na mase tarimana tu asi ilaila ma bevaḡa-variḡisiani?

⁹ Au maki atuḡamaḡito, dagara ḡutuma gorogoro bana veiri, Iesu Nasareta tarimana arana bana lau-ḡaua ḡana. ¹⁰ Ierusalemāi au tu moḡesi aveito-ḡoi. Rubu Veḡa vereri baregori na seḡuka ḡeviniguto, benamo Barau ḡena tarimarima veaḡari ḡutuma dibura numanai

atorerito-ḡoi, ema beḡene vaḡi-maseri ḡetato-ḡoi nai tu, au maki beḡene mase guruḡana avaḡa-moḡoniato-ḡoi. ¹¹ Ḡaro vovoka Iuda tari-mari ḡeri rubu tatai araka-toḡato-ḡoi, benamo akwari-korukorurito-ḡoi, ema Iesu beḡene ki-raḡi-rakavaia ḡana avaḡa-urarito-ḡoi. Au na abaruvini-rakava rakavarito-ḡoi, naima vanuḡa baregori boruri ḡari maki aiaḡoto-ḡoi, bana vaḡa-midigu midiguri e bana lai-lausilausiri ḡana.”

Paulo evetuḡamaḡi-kureto varina

¹² “Mo veiḡa uranai Rubu Veaḡa vereri baregori na maoro ḡeviniguto ema ḡetuḡuguto, Damaseko ḡana aiaḡoto. ¹³ Benamo, Verebara, au tu dabara na roḡo aiaḡoto-ḡoi, a ḡaro tu tubuamai, benamo ḡaro mamana maki evanaḡiato mamana, guba na emariḡoto, aḡitaiato, ma au ḡesi ḡaiaḡoto tarimari e au enanagi-tarimato. ¹⁴ Ḡai mabarama tano ai ḡaketo-tarito. Benamo au na garo ta aseḡaḡiato, Heberu garo ai au evaḡa-guruḡaguto, ekirato, ‘Saulo, Saulo! Karase nai au ovaḡa-rakavaguni. Mani ḡoi na tu ḡau masikona matana ofudiani, naima ḡemu ai tu gwaḡiḡi ema tauḡemu ovevaḡa-rakavani.’ ¹⁵ Benamo au akirato, ‘Vereḡauka, ḡoi tu deikara?’ Vereḡauka evaḡa-veseto, ekirato, ‘Au tu Iesu, ḡoi na ovaḡa-rakavaguni tarimagu. ¹⁶ Senaḡi novariḡisi, ema noruḡa-tari. Au ḡoi ḡemu ai bafofori korana tu navaḡa-ruḡamu, be au ḡegu vetuḡunaḡi tarimamu ai bono iaḡo ḡana. Ema toma kara boḡita dagarari e ḡoirai kara bavaḡa-ḡitamuni dagarari maki tarima tari ḡeri bonoa kiraḡi-foforiri ḡana. ¹⁷ Au na Israela tarimari e irau bese tarimari ḡerina

bavaĝa-maĝurimuni. Ĝoi tu au na atuĝumuni, ¹⁸ matari bono vaĝa-fafari, ema mukuna na bono ĝori-kureri, be mamai beĝene ruĝa, ema Satani ĝena seĝuka na bono ĝabi-vaĝiri, be Barau rekenai beĝene ruĝa. Benamo Barau na ĝeri rakava bene tuĝamaĝi-fitoĝari ema Barau na eĝabi-viriĝirito ma evaĝa-veaĝarito tarimari ĝesi gabu beĝene ĝauna, korana au ĝegu ai ĝeveĝabidadamani nai.’

Paulo na ĝena ĝauvei ekiraĝiani

¹⁹ Moĝa lorinai, Kini Agripa, au tu mo mata-vanaĝi guba na ema foforito dagarana ĝenai tu asi akira-sirivaĝito. ²⁰ Guine tu Damaseko ai e Ierusalemaj aĝobatato, moĝa murinai Iudea tanona mabaranai e irau bese fakari ai maki. Au aĝobatato-ĝoi nai tu, akirarito-ĝoi, ĝeri rakava ĝerina beĝene vetuĝamaĝi-kure, Barau ĝenai beĝene iaĝo. Benamo ĝeri vetuĝamaĝi-kure tu ĝeri veiĝa na beĝene vaĝa-moĝoniri. ²¹ Mo tu moĝa ĝaramanai Iuda tarimari na Rubu Veaĝa nuĝanai ĝeĝabi-tariguto, ĝevaĝi-masegu ĝetato. ²² Senaĝi mo ĝaro na beiaĝoma mo maitoma, au tu Barau na evaĝa-kavaguni. Moĝa lorinai mai bama ruĝa-tari, tarima mabarari misina na beiaĝo baregona ĝoirari ai ama guruĝa-foforini. Au na kara boruna ta tu asi akiraĝiani, senaĝina peroveta tarimari na e Mose na kara ĝekiraĝiato beĝorani dagarana moĝo. ²³ Dagarana maiĝa, Keriso tu bene midigumidigu, ma tau giniguinena mase na ma bene variĝisi-ĝenoĝoi, benamo Barau ĝena mama varina Iuda tarimari e irau bese tarimari ĝeri ai bene vari-flua.”

24 Paulo moĝesi evetoreĝauto nuĝanai tu, Festo na efarara-viniato, ekirato, “Paulo, ĝoi tu bobabo! Ĝemu riba baregona na evaĝa-babomuni.”

25 Paulo evaĝa-veseto, ekirato, “Verebara Festo, au tu asi bababo. Au na kara akiraĝirini guruĝari tu moĝoni e maĝata. 26 Kini Agripa! Au tu ma kokoregu ema asi garigu ĝesi ĝoi bavaĝa-guruĝamuni, korana mai dagara maiĝeri mabarari ĝoi tu ma ribamu. Au ribagu, mai bakiraĝiri dagarari mabarari ĝoi ĝemu ai ta tu asi bevekure-toĝa, korana maiĝeri dagara tu vekuretoĝa gabunai ta asi eĝorato. 27 Kini Agripa, ĝoi na mai peroveta tarimari ĝeri guruĝa ovaĝa-moĝonirini ba? Au ribagu ĝoi na ovaĝa-moĝonirini.”

28 Agripa na Paulo ekiraiato, ekirato, “Mai horaĝauna kotunai, dori moĝo nuĝagu bovaĝa-moiraia, benamo dori moĝo Keriso bavaĝa-moĝonia.” 29 Paulo evaĝa-veseto, ekirato, “Horaĝauna kubinai ba maukanai, senaĝi au na Barau anoĝiani, ĝoi e initoma au ĝeseĝaĝi-taĝoguni tarimami mabarami au kavana boĝoro vei, senaĝina mai ĝebarubaruguto kavana moĝo asiĝi.”

30 Paulo moĝesina eguruĝa-ĝosito, benamo kini, e gavana, e Berenike, ema ĝia ĝesi ĝetanuto tarimari mabarari ĝevariĝisito. 31 Ĝeraka-rosito murika ĝana, benamo ĝeguruĝa-guruĝato nai tu ĝekirato, “Mai tau tu veiĝa rakavana ta voina tu bere mase o dibura numai bere tanu veiĝana ta tu asi eveiato.” 32 Benamo Agripa na Festo ekiraiato, ekirato, “Bema asi bere kira, Kaisara na ĝena

guruḡa benea seḡaḡia asi beresi nai, mai tau tu tara ruḡa-vaḡia.”

27

Paulo Roma ḡana eiaḡoto

¹ Itali ḡana baḡana iaḡo guruḡana emoḡonito nai tu, Paulo e dibura tarimari kotari tu vetari ḡitaḡauna tarimana arana Iulio ḡimanai ḡetorerito. Ḡia tu Kaisara ḡena vetari doḡorona nuḡanai. ² Ḡai tu Adramitio boutina tai ḡaraḡeto. Mo bouti tu Asia tanona koneri ḡari beiaḡoni boutinai. Benamo mo bouti na ḡadauto. Makedonia tarimana ta arana Aristako maki ḡai ḡesi ḡaiaḡoto. Ḡia tu Tesalonika na eiaḡomato.

³ Ma elaḡanito vau Sidono ai ḡaraḡasito. Iulio na Paulo evetuḡa-ḡwaiato, benamo maoro evinimoto, karona ḡeri ai bene iaḡo, be ḡena ura dargarari beḡene vinia. ⁴ Mo gabu ḡaraga-kwaneato nai, Saipras motumotu ravaravana rekena na ḡaiaḡoto, korana iavara tu ḡoirama na eiaḡomatoḡoi. ⁵ Kilikia e Pamfilia iatari na ḡaragavanagito, ḡaiaḡoto, Mira ai ḡadaro-kauto. Mira tu Likia tanonai. ⁶ Monai vetari ḡitaḡauna tarimana na Alesandria boutina, Itali ḡana beiaḡoni boutina, edoḡariato, benamo monai evaḡa-raḡe vanagimato.

⁷ Ḡaro vovoka tuḡama tuḡama moḡo ḡadauiaḡoto-ḡoi, e ma vekwaraḡima ḡesi Kenido sevinai ḡaraḡasito. Monai iavara na eraga-ḡaumato lorinai, Krete motumotu ravaravana rekena na ḡaiaḡoto. Mo tu Salmone duduna reke ta kefona na. ⁸ Ma vekwaraḡima ḡesi fenu rikiri na ḡaiaḡoto

mo, gabu ta arana Darokau Gaburi Namori ai ġaraġasito. Mo gabu e Lasea vanuġana vefakari tu asi manaġa.

⁹⁻¹⁰ Ġaro vovoka monai varau ġekorito, e bouti na monana rei-iaġo tu gwaġiġi e ma garina, korana ġaniveaġa ġarona maki varau eko-rito. Moġa lorinai Paulo na ekira-toreġaurito, ekirato, “Tau mabarami, au aribani ġita ġera iaġoiaġo tu berakavani. Ġera farefare mabarari beġe rekwarekwani ema bouti maki berakavamoġovaġini. Dia maiġeri dagara moġo, senaġi ġita ġera maġuri maki bita fitoġarini.” ¹¹ Senaġi vetari ġitaġauna tarimana na tu bouti taritarina tarimana baregona e bouti tarimana garori eseġaġirito, a Paulo ġena guruġa tu asi eġabiraġeato. ¹² Mo darokau gabuna faraka e iavara ġueri ai tu asi namo. Moġa lorinai ġutuma na tu ġeurato baġana dau-tovo, be Foeniki ai vau faraka e iavara ġueri baġana ġabiri. Foeniki tu Krete ai darokau gabuna ta. Reke ta tu iavaraġere (o south-west) eġoiraiiani, o reke ta tu buibara (o north-west) eġoiraiiani.

Iavara na davara evaġa-rakavaiato

¹³ Iavaraġere evesinato, tuġana moġo eġautoġoi nai, ġia ġetuġa-maġito tu ġeri ġaro namona beġe doġaria. Moġa lorinai dogo ġeinuraġeato, benamo Krete fenu rikiri na moġo ġedau-iaġoto. ¹⁴ Asikauna tu iavara baregona arana koiviru, motumotu iatarageana na emariġoto. ¹⁵ Bouti ai ema kwari-kauato, benamo ġai tu asi ġema daunaġi dabarana. Ġoira ġana iaġo uradikana asi ġaveito, senaġi iavara ġena urai

moĝo ĝadauto. ¹⁶ Motumotu misina arana Kauda gabigabina rekenai ĝadau-toĝato vau, ravaravana na ĝadau-iaĝoto. Monai vauro bouti misina ĝobina ĝatorea ĝatato, vaĝa-maĝurina uranai ĝavekwaragi-rakavato. ¹⁷ Ĝia na bouti misina ĝeinu-raĝeato bouti tuĝuna ĝana, benamo bouti ĝesi ĝebaru-kafaiato bene ĝabi-taria ĝana. Ema ĝegarito, be bouti faraina maki ĝeinu-riĝoato, benamo ĝareito moĝo. Ĝia ĝeri gari korana tu iavara na bouti beĝwa-iaĝoani mo Sirtis ai Afrika rekenai davara sefana mirina tai bea tanukauni garina. ¹⁸ Mo iavara baregona ema ureure baregori ĝesebonato nai, bouti maki dori moĝo ĝeveiburuato-ĝoi. Moĝa lorinai elaĝanito nai tu, bouti ai ĝeĝurarito farefareri mabarari davarai ĝebubureirito, bouti bene meraĝa ĝana. ¹⁹ Ĝaro vaĝa-toitoinai tauĝeri ĝimari na bouti farefarena ma ĝefiu-riĝorito. ²⁰ Ĝaro ĝutuma varau ĝeiaĝoto, ma ĝaro e visiĝu asi ĝefoforito, ema iavara maki ebarego-sirivaĝito. Benamo ĝema tuĝamaĝikau mabarari ĝekorito, korana ĝatuĝamaĝito, ĝai tu asi ĝema maĝuri dabarana.

²¹ Ĝaro ĝutuma asi ĝeĝaniĝanito murinai, Paulo ĝoirari ai eruĝato, benamo ekirato, “Ĝomi tau, ĝomi tu au garogu ĝoro seĝaĝia, be Krete na asi tara dau-roŝi; be mai farefare maĝesi asi tara bubu-fitoĝari. ²² Senaĝi toma au na alau-naĝimini, akirani, boĝono kokore! Korana tu ta asi bomaseni. Senaĝi bouti ĝereĝana moĝo moĝoni berakava-moĝovaĝini. ²³ Au tu Barau ĝena tarima ta ema au tu ĝia vetuĝunaĝina aiaĝovinini. Ĝoraĝani boĝi, ĝia ĝena aneru ta sevigu

ai ema ruġa-tarito, ²⁴ benamo ekirato, ‘Paulo, asi bono gari. Ġoi tu Kaisara ġoiranai roġo boa ruġani, ema Barau ġena namo ġoi ġemu ai ġenana, ġoi ġesi boġo iaġoma tarimari mabarari maġuri beġe doġariani.’ ²⁵ Moġa lorinai, ġomi tau, au na akiramini, boġono kokore. Korana au na Barau tu avaġa-moġoniani, kara aneru na bekira-varagu tu bekiraġiri ilailanai beġe ġorani. ²⁶ Senaġi ġita tu iavara na motumotu tai bea kwari-kaurani.”

²⁷ Boġi vaġa-gabanana vasivasi (14) ġai tu Adria Davaranai iavara na ekwari-rakao rakaomato-ġoi. Boġi nuġanai bouti ġwaragana tauri ġevemami-raġito, ġai tu tano varau ġakavinaġiato.

²⁸ Moġa lorinai varo dudunai dagara metona ta ġebaru-kauato, benamo davarai ġefiu-reiato. Moġa nuġanai ġeribato, davara ġena variġo tu 37 mita kavana. Asi luana ma ġeġitaiato, monai davara ġena variġo tu 27 mita moġo. ²⁹ Bouti fore ġeri ai beverarakauni garinai, bouti murina rekenai dogo vasivasi ġefiu-reirito. Benamo ġeġauġauto bene raga-laġani ġana. ³⁰ Bouti ġwaragana tauri ġeri ura tu beġene raga-lema. Moġesina naima ġia na bouti misina dobu ai ġetore-reiato, ġevei-ġofakauto bouti ġoiranai dogo kotari moġeri ġeiaġoto, ġea tore-riġori ġetato. ³¹ Senaġi Paulo na vetari ġitaġauna tarimana e vetari tauri ekirarito, ekirato, “Bema bouti ġwaragana tauri bouti ai asi beġe tanuni nai tu, ġomi maki asi boġo maġurini.” ³² Moġa lorinai vetari tauri na bouti misina varori ġekari-ġuturito, benamo ġevaġa-rei kwareġaiato.

³³ Dori elaġanito-ġoi nai, Paulo na ġia mabarari enoġirito, ġaniġani kota beġene ġani. Ġia ekirato,

“Ĝomi tu ĝaro gabanana vasivasi (14) boĝo vaĝa-noga-iaĝia, kara ta roĝosi ĝoro ĝania. ³⁴ Moĝa lorinai boĝono kokore e maĝuri tuĝamaĝinai anoĝimini, ĝaniĝani kota ĝoĝani. Korana ĝomi debami ĝuiri tu sebona ta maki asi berekwarekwani bene. ³⁵ Moĝesi ekirato murinai, ĝia na beredi ta eĝabiato, benamo ĝia mabarari ĝoirari ai Barau evaĝa-namoato, ma eduduĝutuato, benamo eĝaniato. ³⁶ Ĝia mabarari maki nuĝari ĝevaĝa-gwaĝiĝirito, benamo ĝeĝaniĝanito. ³⁷ Bouti nuĝanai ĝai mabarama tu 276. ³⁸ Ĝia mabarari ĝeĝani-maseto, benamo bouti bene meraĝa uranai, widi tu davarai ĝefiu-reirito.

Geta o ureure na bouti ebota-kirakiraiato

³⁹ Elaĝanito nai, bouti ĝwaragana tauri na tano-bara vetoĝana tu asi ĝeĝita-ginikauato. Senaĝi ĝaruka tanobara na davara ĝana eraka-rosini, ma fenuna koutoĝana ĝesi moĝo ĝeĝita-iaĝoato. Benamo ĝetuĝamaĝito, bema ma dabara nai tu, monai bouti beĝere vaĝa-raga-raĝea ĝetato. ⁴⁰ Benamo dogo varori ĝekari-ĝuturito, davarai ĝeraga-kwanerito. Mo hora sebonai leva o bara ĝebaru-taririto varori maki ĝeruĝarito. Benamo ĝoira rekenai farai ĝediuato, iavara na ĝoira fenuna ĝana bene kwari-iaĝori uranai. ⁴¹ Senaĝi bouti tu semure ĝenai everarato, benamo etanukauto. Bouti ĝoirana tu evedaĝinunuto, a murina rekena tu ureure na ebota-kirakiraiato, e evefuki-rovorovoto. ⁴² Vetari tauri ĝeboioĝato, dibura tarimari tu beĝene vaĝimaseri, korana beĝe nau-rakani, benamo beĝe raga-lemani garina. ⁴³ Senaĝi vetari ĝitaĝauna

tarimana ġena ura tu Paulo bene vaġa-maġuria, moġa lorinai ġia na ekira-ġoirito, mo veiġa asi beġene veia. Benamo ma nau ribari tauri eki-rarito, davarai ġeburi-rei, benamo beġene nau-guine-iaġo fenu ġana. ⁴⁴ A tarima mabarari tu ġau tubiri o bouti taviri tari beġene ġabiri vau, ġia muriri na beġene rei-iaġo. Mo dabarai mabarari tanobara ġea doġariato, ta asi erekwa-rekwato.

28

Malta motumotunai

¹ Ta davarai kamasi ta asi eveito, mabarama namo moġo kone ai ġaraġekauto. Benamo monai vauro ġaribato, mo motumotu arana tu Malta. ² Mo motumotu tarimari na ġai ġemai tu veiġa namo vedaureana ġeveiato. Korana mo ġura e nagure nuġanai ġema karava bara ta ġegasiato ġai bene tunu-seġuseġuma ġana. ³ Paulo eiaġoto lako degona ta ea ġabiato, benamo karavai ema tore-raġeato. Mota ta mo lako degonai karava gugurana na eġabiato, benamo ema nene-rosito, ma Paulo ġimanai eka-fukauto. ⁴ Mo motumotu tauri na mo mota Paulo ġimanai ġerokautaġo ġeġitaiato, benamo tauġeri ġevemuġu-vinito, ġekirato, “Asi ġofaġofa, mai tarima tu vevaġideba tarimana. Korana davara na tu benau-maġuri, senaġina godio vavinenena Dike tu asi veġata eurani ġia bene maġuri.” ⁵ Senaġi Paulo na mo mota tu karavai ekora-fiuraġeato, ma Paulo tu rakava ta asi eġoitaġoato. ⁶ Tarima ġetuġamaġito, Paulo tauġanina tu toma egoba-vaisi-raġeni, ba toma eketo-tarini, benamo

emaseni. Ĝevaĝa-noga manaĝato, senaĝi Paulo ĝenai kara rakavana ta tu asi eĝorato. Benamo ĝia ma ĝevetuĝamaĝi-kureto, benamo ĝekirato, “Ĝia maki barau ta!”

⁷ Mo gabu e motumotu tauna baregona arana Publio. Ĝia ĝena gabu tu asi manaĝa. Ĝia na eĝabi-raĝemato, e ĝaro toitoi veĝata ĝia ĝena vari-vari tarimamai evaĝa-iaĝomato. ⁸ Publio tamana tu keve e efurito-ĝoi, be genagenai egena-taĝoto-ĝoi. Paulo ĝenai eraka-toĝato, ma eĝuriguŝurito, ema ĝimana iatanai etore-kaurito, benamo ĝena keve enamoto. ⁹ Mo veĝa eĝorato, benamo mo motumotu ai keve tarimari mabarari Paulo ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝia na ĝeri keve ĝerina evaĝa-namorito. ¹⁰ Ĝeri varevare dagarari vovoka ĝevinimato. Ma ĝadau ĝana bakunai tu ĝema iaĝoiaĝo ai baĝa ura-vinirini dagarari ma ĝevinimato.

Romai ĝaraĝasito

¹¹ Ĝue toitoi murinai Alesandria boutina tai ĝaraĝeto. Mo bouti ai tu barau arana Dios natuna kafa merori ruarua vetoĝari o fikisari ĝeberarito. Mo bouti maki faraka e iavara ĝueri tu mo motumotu ai edoĝaririto. ¹² Ĝaragato mo Sirakuse ai ĝaraĝasito. Monai ĝaro toitoi ĝatanuto. ¹³ Monana ĝadau-ĝeĝeraĝi-iaĝoto mo Regio. Ĝaro ta evanaĝiato murinai, gabina iavarana etoĝato, ma ĝaro vaĝa-ruaruanai vauro Puteoli ai ĝaraĝasito. ¹⁴ Monai tarikaka kotari ĝadoĝaririto. Ma ĝaro imaima ruarua (7) tu ĝia na monai ĝeĝabi-tarimato. Monana vau ĝaraka-iaĝoto Romai ĝaraĝasito. ¹⁵ Monai tarikaka

kotari varima ġeseġaġiato, benamo ġai ġemai ġeiaġomato mo, vanuġa keiri arari Apia-Foru e Taven-Toi ġana. Paulo na eġitarito, benamo Barau evaġa-namoato, e tauna egwaġiġito.

Roma nuġanai

¹⁶ Romai ġaraġasito nai, Paulo tu maoro ġeviniato, ġereġana bene tanu. Senaġi vetari tauna ta na moġo bene ġita-ġaua. ¹⁷ Ġaro toitoi ġevanaġirito murinai, Paulo na Iuda ġedebaiato-ġoi tauri ekea-vegogorito. Ġema raka-vegogoto, benamo ġia na evaġa-guruġarito, ekirato, “Tarikakagu, au na ġera tarima ta asi avaġa-rakavaiato, ema senera ġeri veiġa maki asi avaġa-rakavarito. Senaġi au tu Ierusalemaj ġeġabiguto dibura tarimana ta noġa, benamo Roma ġeri gavamani ġimari ai ġetore-kauguto. ¹⁸ Ġia na ġedanaġiguto, ma ġegu guruġa ġeseġaġiato nuġanai tu ġeriba-maoroto, au tu asi ġegu vei-rakava ema beġene vaġi-masegu korana ta maki asi ġedoġariato. Moġa lorinai ġeurato beġene tuġu-vaġigu. ¹⁹ Senaġi Iuda tarimari na mo ura tu asi ġeġabi-raġeato. Moġa lorinai au tu asi ġegu dabara ta, naima anoġi-noġito Kaisara na ġegu guruġa bene seġaġia. Dia au tu ġegu tarimarima navevaġa-maoro-viniri ġana atato. Asiġi. ²⁰ Moġa lorinai bakea-iaġomami, au ġesi sima guruġaguruġa ġana. Korana Isaraela ġena tuġamaġikau lorinai au maiġesi ġebarubaruguto.”

²¹ Ġia na ġevaġa-veſeato, ġekirato, “Ġoi guruġamu fefana ta Iudea na asi ġadoġariato. Tarikakara monana ġeiaġomato tauri na maki varimu rakavana ta asi ġekiraġiato, be asi

gasegāgiato. ²² Senaḡi ḡai ḡaurani tu ḡoi ḡemu tuḡamaḡi guruḡana baḡana seḡaḡia. Korana gabu mabarari ai tarimarima na ḡoi na mai doḡoro tu ḡerori-toreani.”

²³ Moḡa lorinai ḡia na ḡaro ta ḡeḡabi-viriḡiato. Mo ḡaro ai tarima-rima ḡutuma-bara Paulo ḡena tanu gabuna ḡana ḡeiaḡoto. Boḡiboḡi na veḡata evesinato eiaḡoto mo lavilavi, Paulo na Barau ḡena Basileia eḡobata-iaḡiato. Ema Mose ḡena taravatu na e peroveta tauri ḡeri buka na Iesu varina ḡia ḡeri ekiraḡi-ginikauto, Iesu beḡene vaḡa-moḡonia uranai. ²⁴ Tarima kotari na tu ḡena guruḡa ḡeḡabi-raḡeato, a kotari na tu asi ḡevaḡa-moḡoniato. ²⁵ Ḣia nuḡari tu dia sebona, moḡa lorinai ḡeraka-rovorovoto. Senaḡi roḡosi roḡo beḡene raka nuḡanai, Paulo na guruḡa ta ekiraḡiato, maiḡesi ekirato, “Iauka Veḡa peroveta tarimana Isaia ḡenana ḡomi senemi tu guruḡa moḡonina ekira-vararito. ²⁶ Korana iniḡesi ekirato, ‘Noiaḡo maiḡeri tarima ḡeri ai, benamo bono kira: Seḡaḡi tu boḡo seḡaḡini, senaḡi asi boḡo riba-maoroni. Ḣita tu boḡo ḡitani, senaḡi asi boḡo ḡita-fakani. ²⁷ Korana maiḡeri tarima nuḡari tu mukuna, seḡari tu vekodobeḡau, ema matari maki bubu. Irau matari na beḡe ḡitani e seḡari na beḡe seḡaḡini e beḡe tuḡamaḡi-fakani, benamo beḡe vetuḡamaḡi-kureni

ema bavaḡa-namorini garina.

(Barau tu moḡesi ekirani).’

²⁸ Moḡa lorinai au aurani ḡomi boḡono riba, Barau ḡena vevaḡa-maḡuri varina tu irau bese tarimari ḡeri ai etuḡu-iaḡoato, be ḡia na beḡe seḡaḡiani!” [²⁹ Paulo moḡesi eguruḡato murinai, Iuda tarimari ḡerakato, ma tauḡeri fakari ai moḡo veḡareveḡare baregona ta ḡeveiato.]

³⁰ Laḡani ruarua tauḡena na edavaiato-ḡoi numanai etanuto. Ma ḡia ḡenai ḡeiaḡomato-ḡoi tarimari mabarari eḡabi-raḡerito-ḡoi. ³¹ Barau ḡena Basileia, (ḡena veḡitaḡau seḡukana evaḡa-ruḡaiani maiḡa), guruḡana eḡobata-iaḡi vinirito-ḡoi, ema Vereḡauka Iesu Keriso varina evaḡa-ribarito-ḡoi ma kokorena ḡesi. Ma tarima ta na tu asi ma ekiraḡoiato-ḡoi.

GINITAŌ VARIŪUNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini
Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1